

ΝΙΟΧΩΡΙΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΝΕΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΥΘΡΕΑΣ

ΣΤΑ ΧΩΜΑΤΑ ΑΥΤΑ
ΤΗΣ ΝΙΟΧΩΡΙΤΙΚΗΣ ΓΗΣ
ΑΝΑΠΑΥΟΝΤΑΙ
ΝΙΟΧΩΡΙΤΕΣ ΚΑΙ ΝΙΟΧΩΡΙΤΙΣΣΕΣ
ΑΙΩΝΙΑ Η ΜΝΗΜΗ ΤΟΥΣ

«ΔΕ ΧΑΝΕΤΑΙ ΤΙΠΟΤΕΣ
ΟΣΟ ΦΥΤΡΩΝΩ ΑΠ' ΤΟ ΧΩΜΑ»
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΝΕΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΥΘΡΕΑΣ
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2024

ΚΤΗΜΑ ΚΟΥΣΙΟΥΜΗ

Πρωτοπορεί στον χώρο
των γαμήλιων δεξιώσεων (catering)
και της ζαχαροπλαστικής

ΝΙΟΧΩΡΙΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΝΕΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΥΘΡΕΑΣ

Σύμβουλος Έκδοσης: Απόστολος Γ. Κουρουπάκης

Συνεργάτες τεύχους: Χρίστος Λαμπρίας, Απόστολος Γ. Κουρουπάκης, Ρεβέκκα Νικολαΐδου Πιερί, Θεώνη Στυλιανού Κούννου, Ευανθία Χαραλάμπους, Γιώτα Χριστούδια Τζιάμπου, Μαρία Νικολαΐδου Βακανά, Ελένη Κόκκινου Βακανά, Γιάννης Πίτσιλλος, Δρ Πέτρος Καρεκλάς, Μιχάλης Αναστασίου, Κώστας (Gus) Γεωργίου, Μύρια Θράσου, Κώστας Λυμπουρής, Χρήστος Δημητρίου

Φωτογραφίες: Κύπρος Αδαμίδης, Απόστολος Γ. Κουρουπάκης

Σελίδωση: Χρυσόστομος Δημητρόπουλος

Διεύθυνση: Μαγνησίας 3, 1056 Λευκωσία, Τηλ. 99 330981

Ηλεκτρονική επικοινωνία: lambriasc@yahoo.com

Ιστοσελίδα: <http://www.neochorio.org.cy>

Facebook: https://www.facebook.com/Κοινοτικό_Συμβούλιο_Νέου_Χωρίου_Κυθρέας

Εκτύπωση: Τυπογραφεία «ΚΩΝΟΣ ΑΤΔ»
Αμαζόνων 3, 2150 Στρόβολος, Τ.Κ. 20287
Τηλ. 22 491419, Φαξ : 22 491443
Email : info@konospress.com
Website: www.konospress.com

ISSN 2547-9156 (print) / ISSN 2547-9164 (online)

Στα κείμενα εκφράζονται προσωπικές απόψεις των συνεργατών που τα υπογράφουν και δεν εκφράζουν ούτε δεσμεύουν με κανένα τρόπο το Κοινοτικό Συμβούλιο.

**ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΝΕΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΥΘΡΕΑΣ**

Κοινοτάρχης: Χρίστος Λαμπρίας
Μαγνησίας 3, 1056, Λευκωσία
Τηλ. 99 330981, Email: lambriasc@yahoo.com

Αν. Κοινοτάρχης: Σοφοκλής Χατζηανδρέου
Ιωάννη Καποδίστρια, 2236, Λατσιά
Τηλ 99244212, Email: sofos@hotmail.com

Μέλη
Χαράλαμπος Κυριακίδης
Αγίας Τριάδας 5, 2548, Δάλι
Τηλ. 99592158, Email: p.kyriakides@cytanet.com.cy

Κυριάκος Σαλλαγκός
Σπύρου Κυπριανού 44, 2546, Δάλι
Τηλ. 99331621, Email: kyriacossallangos@gmail.com

Χαράλαμπος Δαμ. Αντωνίου
Αντωνίου Πλάτωνος 2, 1041, Λευκωσία
Τηλ. 99520494

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΝΙΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

- 8 Ολοκληρώθηκαν οι εργασίες συντήρησης του κοιμητηρίου
- 11 Έφυγε ο ακριβός φίλος του Νιοχώρκου Αντρέας Μάχιμος
- 14 Περπατήσαμε στα καντούνια του χωριού
- 18 Αντιπροσωπεία του Δήμου Κυθρέας συναντήθηκε με τον Ε/κ διαπραγματευτή
- 20 Προβολή ντοκιμαντέρ «Τούτον το χωρκόν θωρώ το όρομαν»
- 28 Τιμήσαμε τους συγχωριανούς μας που έπεσαν θύματα της τουρκικής εισβολής

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

- 34 Η εμβληματική βαλαλιά του Νιοχώρκου

ΘΥΜΗΣΕΣ

- 40 Θύμψες μιας άλλης εποχής
- 42 Ένας απόδημος Νιοχωρίτης θυμάται...
- 44 Έθιμα μιας άλλης εποχής
- 45 Οι άνθρωποι μας είναι οι γιορτές μας

ΠΡΟΣΩΠΟ

- 50 Κώστας Κορέλλης: Οξυδερκής και δίκαιος

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

- 56 Ένα απόγευμα με την οικογένεια του Κυριάκου Α. Ζερβού
- 62 Η Μηνίτσα Αντωνιάδου μάς αφηγείται στιγμές από τη ζωή της

ΙΣΤΟΡΙΑ

- 70 Ποδοσφαιρικά Νέου Χωρίου Κυθρέας

ΤΜΗΜΑ
ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Η παρούσα έκδοση κυκλοφορεί με την οικονομική στήριξη του Τμήματος Σύγχρονου Πολιτισμού του Υφυπουργείου Πολιτισμού. Η επιχορήγησή της δεν εξυπακούει την αποδοχή του περιεχομένου ή των απόψεων που εκφράζονται σ' αυτήν από το Υφυπουργείο.

ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Μαρία και Αντρέας Καϊάφας εις μνήμη του γιου τους Χρίστου	€500
Ανδρέας και Παναγιώτα Τηλεμάχου εις μνήμη του γιου τους Τέλη	€300
Σταυρούλα Γ. Σαλλαγκού εις μνήμη της θείας της Παναγιώτας Α. Σαλλαγκού	£300
Αντρέας Χατζηπουλή εις μνήμη των γονιών του Ιωάννη και Ολυμπιάδας, της συζύγου του Γεωργίας και του αδελφού του Πρόδρομου	\$250
Πολύβιος Γεωργίου εις μνήμη Νίκου και Μηνιάς Μάρκου και Αρτεμισίας Φελλά	\$200
Ανδρέας Φελλάς εις μνήμη των γονέων του Σάββα και Αρτεμισίας Φελλά	€100
Παπαντώνης Αντωνιάδης εις μνήμη των γονέων του Γιαννακού και Μαρίτσας και των αδελφών του Ελλης και Νικάνδρου	€100
Αχιλλέας Μίχαλος εις μνήμη των γονέων του Αντρέα και Χρυστάλλας	€50

ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

Μελής Λέβας εις μνήμη του πατέρα του Ντίνου Λέβα	€20.000
Παύλος Κουσιουμής εις μνήμη των γονιών του	€1.300
Μάρω Λέβα εις μνήμη του συζύγου της Ντίνου Λέβα	€1.000
Ιάκωβος-Ελένη Χρίστου Κούννου εις μνήμη της κόρης τους Μαρίας Χρίστου και του βαφτιστικού τους Θωμά Νικολαΐδη	€1.000
Ρένος Γεωργίου, απόδημος στις ΗΠΑ	€1.000
Αντρέας Γεωργίου, απόδημος στις ΗΠΑ, εις μνήμη της θυγατέρας του Σταματούλας, των γονιών του Χρίστου και Κατερίνας και των αδελφών του Γιώργου, Νίκου και Σωτήρη	€1.000
Μαρία Νικολαΐδου Βακανά εις μνήμη του συζύγου της, των γονιών της και του αδελφού της	€500
Λευτέρης Νικολαΐδης εις μνήμη του πατέρα του	€500
Θεόδωρος Νικολαΐδης εις μνήμη του πατέρα του	€500
Δρ Αντρέας Ττοφαρίδης	€400
Αγγελική, Χρυστάλλα, Μιχάλης και Αντρέας Μένοικος εις μνήμη των γονιών τους και του Χαράλαμπου Ταλατίνη	€300
Μαγειρείο «ΑΥΓΗ» ΛΤΔ, Αυγή Αποστολίδου	€200

Νικόλαος Πόντος εις μνήμη των γονιών του	€200
Ρένα Μιχαηλίδου Λαμπρία εις μνήμη των γονιών της και του αδελφού της Κώστα, πεσόντος κατά την τουρκική εισβολή 1974	€150
Αντρέας Μ. Μένοικος εις μνήμη των γονιών του	€100
Αντώνης Βραχίμης	€100
Μάρω Αντωνιάδου εις μνήμη των γονιών της	€100
Αγγελική Σατσιά εις μνήμη των γονιών της	€100
Αντρέας Προδρόμου εις μνήμη των γονιών του	€100
Μάρω Κουμέρα Λαμπρία εις μνήμη των γονιών της και του αδελφού της Κώστα, πεσόντος κατά την τουρκική εισβολή 1974	€100
Χρίστος Λαμπρίας εις μνήμη του θείου του Θάσου Λαμπρία	€100
Μαρίτσα Νικολαΐδου Κούννου εις μνήμη του γιου της Θωμά Νικολαΐδη	€100
Μαρία Νικολαΐδου εις μνήμη του συζύγου της Θωμά Νικολαΐδη	€100
Πιερής-Ρεβέκκα (Νικολαΐδου) Πιερή εις μνήμη του αδελφού τους Θωμά Νικολαΐδη	€100
Χρίστος Νικολαΐδης εις μνήμη του αδελφού του Θωμά Νικολαΐδη	€100
Παναγιώτης Νικ. Πίτσιλλος εις μνήμη των γονιών του	€100
Τούλα Σατσιά εις μνήμη των γονιών της	€100
Νίκος και Έλλη Καρτακούλη εις μνήμη του πατέρα και συζύγου Λούκα Καρτακούλη	€100
Μάρω Δεληγιάννη εις μνήμη των γονιών της	€50
Άγγελος Γούναρης	€50
Λένια Ζερβού εις μνήμη του συζύγου της	€50
Γιώργος Α. Μαραγκού	€50
Έλλη Ρωτού	€50
Δέσπω Ρωτού	€50
Χρίστης Ρωτός	€50
Σωτηρούλα Κνώθου εις μνήμη των γονιών της	€50
Αντρέας Χρ. Λαμπρίας εις μνήμη των παππούδων του Κυριάκου και Χαρίτας	€30
Αντρέας Χήνας εις μνήμη των γονιών του	€30
Τούλα Φωτιάδου εις μνήμη των γονιών της	€30

Όσοι επιθυμούν να κάνουν εισφορά μπορούν να επικοινωνούν με τον κοινοτάρχη και τα μέλη του Κοινοτικού Συμβουλίου. Επίσης, για διευκόλυνση παρατίθεται ο αριθμός λογαριασμού του Κοινοτικού Συμβουλίου στην **Τράπεζα Κύπρου**.

Αρ. λογαριασμού: 357025125741 **Iban:** CY60002001950000357025125741 **SWIFT/BIC:** BCYPCY2N

Προδόγισμα

ΑΠΟ ΤΟΝ **ΧΡΙΣΤΟ ΛΑΜΠΡΙΑ**
ΚΟΙΝΟΤΑΡΧΗ ΝΕΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΥΘΡΕΑΣ

Αγαπητοί/ές συγχωριανοί και συγχωριανές,

Φτάσαμε αισίως στο 14ο τεύχος της *Νιοχωρίτικης Φωνής*, του περιοδικού του χωριού μας, του δικού σας περιοδικού, που έχει καθιερωθεί πλέον ως το έντυπο μέσο της ενημέρωσης και της αμφίδρομης επικοινωνίας με τους όπου γης Νιοχωρίτες, ιδιαίτερα τους απόδημους. Ξεκινώντας αυτή την προσπάθεια γνωρίζαμε πόσο δύσκολο είναι το εγχείρημα. Στην αρχή σε διακατέχει ο ενθουσιασμός για το νέο πόνημα, ωστόσο με την πάροδο του χρόνου διαπιστώνεις τις δυσκολίες της συγκέντρωσης της ύλης και γενικά της ετοιμασίας ενός περιοδικού που να το χαρακτηρίζει ένα επίπεδο και αυτός που το παίρνει στα χέρια του να εντυπωσιάζεται τόσο από την ευρεία γκάμα των θεμάτων όσο και από την όλη αισθητική εμφάνισή του. Άλλωστε οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες προς τις οποίες αποταθήκαμε για χορηγία ήταν ξεκάθαρες, χορηγία δίνεται μόνο όταν υπάρχει συνέχεια στην έκδοση τουλάχιστον στον τριών συνεχών τευχών. Εις πείσμα όλων των αντιξοοτήτων, εμείς με αγάπη γι' αυτό που κάνουμε και με επίγνωση της σημασίας αυτού του εντύπου συνεχίζουμε την εκδοτική μας προσπάθεια, κλείνοντας επτά χρόνια ζωής.

Θερμές ευχαριστίες εκφράζω σε όλους τους συντελεστές του περιοδικού ιδιαίτερα όμως στον επιστημονικό μας συνεργάτη δρ. Απόστολο Γ. Κουρουπάκη και στον υπεύθυνο του σχεδιασμού του περιοδικού Χρυσόστομο Δημητρόπουλο. Επίσης, ευχαριστώ θερμά τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες για την ευγενή χορηγία τους.

Στο τεύχος αυτό μπορείτε να διαβάσετε ειδικό αφιέρωμα στον διαπρεπή συγχωριανό μας Κώστα Κορέλλη, τον φιλόλογο καθηγητή, τον άνθρωπο των γραμμάτων με το ανήσυχο πνεύμα, τον συνδικαλιστή, μα πάνω απ' όλα τον άξιο Νιοχωρίτη που τίμησε την οικογένεια και το χωριό του. Επίσης, μπορείτε να διαβάσετε

συνεντεύξεις δύο συγχωριανών μας, της Μηνίτσας Αντωνιάδου και του Κυριάκου Α. Ζερβού.

Αφιέρωμα υπάρχει επίσης για το αινόβιο δέντρο, σήμα κατατεθέν του χωριού μας, τη βαλανιά, που δυστυχώς κατέρρευσε ανήμερα της Παναγιάς τον Δεκαπενταύγουστο του 2024. Ήδη έχουμε μεταφέρει από τις ελεύθερες περιοχές δενδρύλλιο βαλανιδιάς και αξιώσαμε να φυτευτεί στον ίδιο χώρο.

Στις σελίδες του τευχους αυτού θα διαβάσετε επίσης και ρεπορτάζ για το καθιερωμένο μνημόσυνο πεσόντων, την παρουσίαση του φιλμ *Τούτον το χωρκόν θωρώ το όρομαν*, τον ευπρεπισμό του κοιμητηρίου, την επίσκεψη των νέων στο χωριό.

Δεν μπορούσαμε να μη συμπεριλάβουμε στο περιοδικό τον αποχαιρετισμό στον μεγάλο φίλο του χωριού μας, τον πρώην κοινοτάρχη Νέου Χωρίου Πάφου Αντρέα Χριστοδούλου Μάχιμο, ο οποίος έφυγε νωρίς την 1η Φεβρουαρίου 2025. Ο Μάχιμος με την όλη δραστηριότητα του έδειξε πόσο αγαπούσε και το άλλο του χωριό, το Νέο Χωρίο Κυθρέας, εξασφαλίζοντας με κόπο και θυσίες συνολικά το ποσό των €15.000 για συντήρηση των εκκλησιών του αγίου Χαραλάμπους και Τιμίου Προδρόμου. Αιωνία σου η μνήμη φίλε Αντρέα.

Το τεύχος εμπλουτίζουν η ενότητα «Θύμψεις», τα ποιήματα και τα φωτογραφήματα, που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του περιοδικού μας.

Με αυτές τις σκέψεις χαιρετίζω την έκδοση του 14ου τευχους του περιοδικού μας, εκφράζοντας ταυτόχρονα θερμές ευχαριστίες σε όσους έκαναν χρηματική εισφορά για κάλυψη εν μέρει των εξόδων του περιοδικού. Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την εταιρεία S.T.CHARA DEVELOPERS LTD, της συγχωριανής μας Ιωάννας Στεφάνου Βαρθολομαίου για την καταχώρηση διαφήμισης.

Εύχομαι καλή Σαρακοστή και καλό Πάσχα να φτάσουμε.

Τα όνειρα καμιά φορά...

ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Γ. ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Με ιδιαίτερη ικανοποίηση ομολογώ είδα να γεμίζει η Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου Κύπρου, το Σάββατο 12 Οκτωβρίου 2024, όταν το Κοινοτικό Συμβούλιο του χωριού μας παρουσίασε το ντοκιμαντέρ *Τούτον το χωρκόν θωρώ το όρομα*, το οποίο με πολλή αγάπη και έγνοια φτιάξαμε, με την Ειρήνη Ανδρέου και τον Ραφαήλ Μαρκιτανή, μετά από προτροπή και συμπαράσταση του κοινοτάρχη Χρίστου Λαμπρία.

Η Αίθουσα γέμισε από Νιοχωρίτες και Νιοχωρίτισσες, από φίλους του χωριού, από επίσημους και τους συντελεστές του ντοκιμαντέρ και πραγματικά, χαιρόμουν που η δουλειά μας αναγνωρίστηκε με την παρουσία τόσο κόσμου, που έκανε τον κόπο να έλθει να δει τι σκαρφιστήκαμε πάλι. Και η χαρά μου ολοένα και μεγάλωνε, παρατηρώντας τα πρόσωπα των ανθρώπων που παρακολουθούσαν στη μεγάλη οθόνη της αίθουσας τους συγχωριανούς τους να διηγούνται τις ιστορίες τους, να παρατηρούν τα πρόσωπα των φωτογραφιών και των ιστορικών στιγμιότυπων από φιλμ εποχής για να τα αναγνωρίσουν και χαιρόμουν γιατί έβλεπα τα πρόσωπά τους να λάμπουν, έστω και στιγμιαία να επιστρέφουν σε μνήμες αγαπημένων προσώπων και τόπων. Σίγουρα, τα δεινά του πολέμου και της προσφυγιάς δεν εξανεμίστηκαν ούτε και σβήστηκαν, αλλά έστω και για λίγο νιώσαμε όλοι πως τούτο το χωριό δεν είναι στη φαντασία, αλλά είναι όνειρο απαρθινό, για να χρησιμοποιήσω τη λέξη του Βιτζέντζου Κορνάρου, όνειρο δηλαδή αληθινό, που πολλοί από εκείνους που έχουν κατὰ καιρούς μιλήσει στη *Νιοχωρίτικη Φωνή* το βλέπουν όρομα.

Είναι μία λέξη που την άκουσα πολλές φορές, είναι μια λέξη που μου εντυπώθηκε για τα καλά, όταν την άκουσα από τον Χαμπή Γιώργα, 98 ετών, και αποφάσισα, κοιτώντας από το μπαλκόνι μου κάποιο

ξημέρωμα τον Πενταδάκτυλο, να ονομάσω το ντοκιμαντέρ μας έτσι. Μετά ήλθαν και οι φράσεις της Θέκλας Φωτίου, και της Λουκίας Μένοικου, και προσπαθούσα να καταλάβω πώς λίγες μόνο λέξεις μπόρεσαν να εντυπωθούν βαθιά στη μνήμη μου, και μεταξύ χιλιάδων άλλων αυτές να είναι οδηγός μου, όχι μόνο για το ντοκιμαντέρ, αλλά για οτιδήποτε κάνω για το χωριό. Το άδικον, λένε, ουκ ευλογείται, δεν ξέρω. Αυτό για το οποίο είμαι σίγουρος είναι πως θα κάνω οτιδήποτε περνάει από το χέρι μου, ώστε το όρομα του Νιοχώρκου να παραμένει ζωντανό και ίσως να γίνει απαρθινό.

Αυτό είναι το Νέο Χωριό που θελήσαμε με την Ειρήνη και τον Ραφαήλ να δώσουμε στο νιοχωρίτικο κοινό, αυτό προσπαθούμε να κάνουμε και με το περιοδικό αυτό. Αυτός είναι εν ολίγοις ο μεγάλος μας στόχος, με τον κ. Χρίστο, να μην αφήσουμε τη λήθη να καλύψει τη μνήμη του τόπου που έθρεψε τους προγόνους σας, και που κι εκείνοι και εσείς ποτίσατε. Τι και αν έπεσε η βαλάνια, άλλη θα φυτευτεί και αυτή θα ανθήσει και θα φέρει κι άλλα, και εσείς και εμείς όλοι θα ξέρουμε ότι πάντοτε θα πετάγονται παραπούλια, έστω και αν είναι βλαστοί διατήρησης της μνήμης.

Ευχαριστώ την Ειρήνη Ανδρέου, τον Ραφαήλ Μαρκιτανή, τον Χρίστο Λαμπρία, τους συνεντευξιαζόμενους Νίκο Ανδρέου, Μαρία Βακανά, Θέμη Κωνσταντινίδη, Όλγα και Ευάγγελο Νεοφύτου, Μαρία Παπαγιάννη, Παντελή Ρωτό, Χαλil Ταχίρογλου, Χαρή Χριστοδούλου, και Χρίστο Λαμπρία, που άνοιξαν τις καρδιές τους και μας άφησαν να σεργιανίσουμε για λίγο στις δικές τους μνήμες. Ιδιαίτερες ευχαριστίες στους χορηγούς μας, την εταιρία ξηρών καρπών Serano και το Ίδρυμα Κτωρίδης, και όλους εσάς που στέκεστε αρωγοί και συμπαραστάτες σε ό,τι κάνουμε.

Όλοι μαζί λοιπόν να στεκόμαστε στον πούντο μας, με μόνη μας έγνοια το Νιόχωρκο, και όπως είπε και η δασκάλα Μαρία Βακανά, τα όνειρα καμιά φορά...

● ● ●

*Τα δεινά
του ποδέμιου
και της προσφυγιάς δεν
εξανεμίστηκαν ούτε και
σβήστηκαν,
αλλά έστω
και για λίγο
νιώσαμε
όλοι πως
τούτο το χωριό
δεν είναι
στη φαντασία,
αλλά
είναι όνειρο
απαρθινό.*

Ολοκληρώθηκαν οι εργασίες συντήρησης του κοιμητηρίου

● ● ●

Οι εργασίες συντήρησης και εξυρτισμού του κοιμητηρίου του Νέου Χωρίου Κυθρέας ξεκίνησαν τον Μάιο και ολοκληρώθηκαν τον Νοέμβριο του 2024, χάρη στις άοκνες προσπάθειες του Κοινοτικού Συμβουλίου και με την οικονομική υποστήριξη χωριανών.

ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Γ. ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗ

Μετά από πολλές και επίπονες προσπάθειες του Κοινοτικού Συμβουλίου ολοκληρώθηκαν οι εργασίες συντήρησης και περιφράξης του κατεχόμενου κοιμητηρίου του χωριού μας. Η εικόνα που παρουσίαζε το κοιμητήριο ήταν τραγική, παρά τις συνεχείς προσπάθειές μας να διατηρείται σε μία υποφερτή κατάσταση. Οι τάφοι ήταν συλημένοι, οι σπασμένοι σταυροί ήταν διάσπαρτοι παντού, θραυσμένα κιβούρια, ακαθαρσίες παντού. Τα αισθήματά όλων μας, όταν επισκεπτόμασταν το κοιμητήριο, ανάμικτα, θλίψη, οργή, πίκρα και αγανάκτηση. Είναι γι' αυτό τον λόγο που το Κοινοτικό Συμβούλιο εδώ και μερικά χρόνια έθεσε ψηλά στις προτεραιότητές του τη συντήρηση του κοιμητηρίου. Είναι υποχρέωσή μας έναντι των προγόνων μας να διατηρούμε και να διαφυλάττουμε, έστω και υπό συνθήκες κατοχής, τους χώρους που αυτοί με τους κόπους και τους μόχθους τους δημιούργησαν όπως οι εκκλησίες και τα κοιμητήρια. Πρώτο μέλημα του κοινοτάρχη Χρ. Λαμπρία, που ανέλαβε προσωπικά το όλο έργο, να έλθει σε επαφή με τον εκπρόσωπό μας στη δικοινοτική τεχνική επιτροπή για τη Διατήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς δρ. Σώτο Κτωρή, ο οποίος επέδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το κοιμητήριο του χωριού μας. Ενεργώντας στο πλαίσιο της εν λόγω επιτροπής, κατάφερε και έπεισε την τουρκοκυπριακή πλευρά για την αναγκαιότητα συντήρησης και περιφράξης του κοιμητηρίου του Νέου Χωρίου Κυθρέας. Μόλις λήφθηκε η σχετική απόφαση, ανατέθηκε στον κοινοτάρχη η διεκπεραίωση του έργου. Ενεργώντας μεθοδικά και με πε-

ρίσκεψη βρήκε τον κατάλληλο κτίστη για να εκτελέσει τις σχετικές εργασίες. Προηγουμένως ο γραμματέας της Εκκλησιαστικής Επιτροπής κ. Θεόδωρος Μείβατζης εκπόνησε σχέδιο με όλες τις προδιαγραφές και έγινε η σχετική συμφωνία, η οποία ήταν γραμμένη και στα ελληνικά και στα τουρκικά. Οι εργασίες ξεκίνησαν τον Μάιο και ολοκληρώθηκαν τον Νοέμβριο του 2024.

ΤΑ ΕΡΓΑ

Στον κύριο δρόμο κτίστηκε ψηλός τοίχος και τοποθετήθηκε σιδερένια πόρτα-κάγκελο, ενώ στη δυτική πλευρά, όπου και οι ευκάλυπτοι του Κκέλη, τοποθετήθηκε τέλι. Αναστηλώθηκαν οι σταυροί και φυτεύτηκαν περιμετρικά 80 κυπαρίσσια. Τοποθετήθηκε μπετόν στον κεντρικό διάδρομο, στο τέρμα του οποίου τοποθετήθηκε μαρμάρινη πλάκα, που μεταφέρθηκε από τις ελεύθερες περιοχές. Στο πλευρό της πλάκας υπάρχει αναμμένο καντήλι και καπνιστήρι. Στην πλάκα αναγράφεται: «Στα χώματα αυτά της Νιοχωρίτικης γης αναπαύονται Νιοχωρίτες και Νιοχωρίτισσες, αιωνία τους η μνήμη». Επίσης ο στίχος του Κωστή Παλαμά από το ποίημά του «Λύκοι»: «Δεν χάνεται τίποτε όσο φυτρώνω απ' το χώμα».

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Το Κοινοτικό Συμβούλιο εκφράζει θερμές ευχαριστίες σε όσους συνέβαλαν καθ' οιονδήποτε τρόπο στη διεκπεραίωση του όλου έργου. Πρώτα και κύρια ευχαριστούμε όλους εσάς που κάνατε εισφορά για εξασφάλιση του αναγκαίου χρηματικού ποσού, τον δρ. Σώτο Κτωρή για τις ενέργειές του όχι μόνο για το κοιμητήριο αλλά και για

τους ναούς Αγίου Χαραλάμπους και Τιμίου Πρόδρομου, τον Θεόδωρο Μείβατση για την εκπόνηση του σχεδίου, τον Ιάκωβο Τσαγκάρη για τη μετάφραση της συμφωνίας στην τουρκική γλώσσα και όσους δούλεψαν για τη δενδροφύτευση. Για την ιστορία να αναφέρουμε ότι η δενδροφύτευση έγινε το Σάββατο, 26 Οκτωβρίου 2024 και σε αυτή έλαβαν μέρος οι: Χρίστος Λαμπρίας, Κωστής Λαμπρίας, Σώτος Σοφοκλέους,

Σοφοκλής Χατζηνανδρέου, Χρυστάλλα Χατζηνανδρέου, Ιωάννα Ολυμπίου, Αντώνης Βραχιμής, Αντρέας Τζωρτζής, Χρίστος Αντωνιάδης, Αντώνης Αντωνιάδης, Πάμπος Δαμιανού, Κυριάκος Σαλλαγκός, Αντρέας και Ειρήνη Παναγή, και Αντώνης Κούννος.

ΙΣΤΟΡΙΑ

Το πρώτο κοιμητήριο του χωριού βρισκόταν στην αυλή της εκκλησίας του

● ● ●

*Το Κοινοτικό
Συμβούλιο
εκφράζει θερ-
μές ευχαριστίες
σε όσους
συνέβαλαν
καθ' οιονδή-
ποτε τρόπο στη
διεκπεραίωση
του όδου έργου.*

Αγίου Χαραλάμπους, συνηθιζόταν έως τις αρχές του 20ού αιώνα, τα κοιμητήρια να βρίσκονται γύρω από τους ενοριακούς ναούς. Με την εφαρμογή νέων υγειονομικών νόμων από τα τέλη ήδη του 19ου αιώνα, οι κοινότητες υποχρεώθηκαν να μετακινήσουν τα κοιμητήριά τους εκτός των οικισμών. Στο Νέο Χωρίο το νέο κοιμητήριο δημιουργήθηκε τη δεκαετία του 1940. Συγκεκριμένα, σε έκθεση των Δανειστικών Επιτρόπων που λήγει στις 31 Μαρτίου του 1943 αναφέρεται ότι δόθηκε δάνειο ύψους £200 στην κοινοτική αρχή για ανέγερση νέου κοιμητηρίου. Το ακίνητο δόθηκε δωρεά από την οικογένεια Κωστή Παπαχαραλάμπου (Πασπάλλα). Το ακίνητο ανήκε εξ ημισείας στις

αδελφές Χρυσάνθη και Μαρτίτσα Κωστή Παπαχαραλάμπους. Το εμβαδόν του τεμαχίου (αρ. 364) είναι δυο δεκάρια και επτά τετραγωνικά μέτρα και βρίσκεται στην τοποθεσία «Αλακάτια». Η μεταβίβαση έγινε στις 24 Νοεμβρίου 1944, δυνάμει δωρεάς με το Φακ. 1699/41 και περιγράφεται ως «Ελληνορθόδοξο Χριστιανικό Κοιμητήριο του Νέου Χωρίου».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Για περισσότερα στο βιβλίο *Το ελληνορθόδοξο χριστιανικό κοιμητήριο του Νέου Χωρίου Κυθρέας* - Ιστορία Μητρώο. Όσοι ενδιαφέρονται να πάρουν το βιβλίο μπορούν να επικοινωνήσουν με τον κοινοτάρχη, τηλ. 00357 99330981.

Έφυγε ο ακριβός φίλος του Νιοχώρκου Αντρέας Μάχιμος

• • •

Κατά τη διάρκεια της 11χρονης θητείας του οι δεσμοί ανάμεσα στα αδελφοποιημένα χωριά τέθηκαν πάνω σε πιο στέρεα βάση, έγιναν πιο στενοί, εμπλουτίστηκαν και ενισχύθηκαν σε μεγάλο βαθμό.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Γ. ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Η είδηση του θανάτου του πρώην κοινοτάρχη Νέου Χωρίου Πάφου Αντρέα Χριστοδούλου Μάχιμου σκόρπισε λύπη όχι μόνο στην οικογένειά του και στο χωριό του αλλά και σε ολόκληρη την επαρχία Πάφου. Λύπη όμως σκόρπισε και στο άλλο του χωριό, το Νέο Χωρίο Κυθρέας, γιατί έτσι ένιωθε για το χωριό μας. Αυτό το αίσθημα, ότι είναι και Νιοχωρίτης της Κυθρέας, το έδειξε με την ανάληψη των καθηκόντων του την 1η Ιανουαρίου 2012. Κατά τη διάρκεια της 11χρονης θητείας του οι δεσμοί ανάμεσα στα αδελφοποιημένα Νιοχώρκα τέθηκαν πάνω σε πιο στέρεα βάση, έγιναν πιο στενοί, εμπλουτίστηκαν και ενισχύθηκαν σε μεγάλο βαθμό. Τούτο οφείλεται όμως και στον πρώην κοινοτάρχη μας Κώστα Ζερβό, ο οποίος συνέβαλε κι αυτός στη δημιουργία άρρηκτων δεσμών ανάμεσα στα δύο χωριά μας. Η συνεργασία αυτή συνεχίστηκε και κατά τη δική μας θητεία.

Αναφέρεται ενδεικτικά ότι κατά την τέλεση της πρώτης θείας λειτουργίας στον κατεχόμενο Άγιο Χαράλαμπο, στις 14 Φεβρουαρίου 2016 ο Αντρέας Μάχιμος τέθηκε επικεφαλής χωριανών του και επισκέφθηκαν για πρώτη φορά το κατεχόμενο χωριό μας. Μάλιστα, σε ανάμνηση αυτής της επίσκεψης φύτεψαν τρία ελαιόδεντρα στον περίβολο της εκκλησίας.

Εκείνο όμως που έκανε ο Μάχιμος για το οποίο εμείς οι Νιοχωρίτες νιώθουμε απέραντη ευγνωμοσύνη είναι η συνεισφορά του στη συντήρηση της κατεχόμενης εκκλησίας του Αγίου Χαράλαμπους. Με δικές του ενέργειες και αφού χρειάστηκε να συγκρουστεί και με αρμόδιους φορείς κατάφερε και εξασφάλισε το χρηματικό ποσό των €5.000. Ακόμη και όταν δεν ήταν κοινοτάρχης κινητοποιήθηκε και πάλι και εξασφάλισε το μη ευκαταφρόνητο ποσό των €10.000 για αναστήλωση του ιερού ναού του Τιμίου Προδρόμου. Είναι γι' αυτό τον λόγο που πέρυσε το Κοινοτικό Συμβούλιο τίμησε τον Αντρέα Μάχιμο με την επίδοση τιμητικής πλακέτας στο πλαίσιο

της ετήσιας συνεστίασής μας στις 14 Ιανουαρίου 2024.

Με το άκουσμα του θανάτου του Αντρέα Μάχιμου το Κοινοτικό Συμβούλιο πληροφόρησε τους χωριανούς με την αποστολή μηνύματος και διέθεσε λεωφορείο για τη μεταφορά όσων ήθελαν να τον τιμήσουν με την παρουσία τους και να τον αποχαιρετήσουν στην κηδεία του στις 3 Φεβρουαρίου 2025, στη γενέτειρά του, το Νέο Χωριό Πάφου.

Στην κηδεία τον εκλιπόντα αποχαιρέτησε ο κοινοτάρχης Χρίστος Λαμπρίας που εκφώνησε επικήδειο, στον οποίο εξήρε την προσωπικότητα του Αντρέα Μάχιμου εστιάζοντας κυρίως στις σχέσεις του με το χωριό μας και εκφράζοντας ευγνώμονες ευχαριστίες για την τεράστια προσφορά του στο χωριό μας. Μετά την εκφώνηση του επικήδειου κατέθεσε στεφάνι. Στεφάνι κατέθεσαν επίσης η Εκκλησιαστική Επιτροπή, το σωματείο «Αυγερινός» και ο Όμιλος γυναικών.

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΧΙΜΟΣ

Γεννήθηκε το 1955 στην Πάφο, με καταγωγή το Νέο Χωριό Πόλης Χρυσοχούς. Αποφοίτησε από το Λύκειο Πόλης Χρυσοχούς και κατατάχθηκε στην Εθνική Φρουρά ως μόνιμος αξιωματικός. Φοίτησε στις στρατιωτικές σχολές της Ελλάδας και στις σχολές αλεξιπτωτιστών, στρατονομίας, Κ.Ε.Β.Ο.Π, με ειδικότητα αντιρματιστή πυραύλων MILAN. Υπηρέτησε στις πιο βασικές μονάδες της Εθνικής Φρουράς και αφυπηρέτησε το 2006 με τον βαθμό του ε.α. ταξίαρχου.

Την 1 Ιανουαρίου 2012 εξελέγη κοινοτάρχης Νέου Χωρίου Πάφου, και υπηρέτησε τη γενέτειρά του μέχρι τις 25 Απριλίου 2023, όταν υπέβαλε την παραίτησή του, γιατί διαφώνησε με την απόφαση της κυβέρνησης να εντάξει το χωριό του στον Δήμο Πόλεως Χρυσοχούς στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Το 2019 ίδρυσε την «Κοινοτική Δράση Ακάμα» για τη διεκδίκηση των αιτημάτων των κατοίκων της περιοχής Ακάμα, ενώ το 2021 ήταν υποψήφιος βουλευτής με την Δημοκρατική Παράταξη. Διετέλεσε αντιπρόεδρος της Οργάνωσης Αντι-

στασιακών Πάφου από το 2007. Νυμφεύθηκε τη Στάλω Κονή από τον Άγιο Θεόδωρο Καρπασίας και απέκτησαν τρία παιδιά, τον Φίλιππο, τον Μάριο και την Αλεξία.

Ο ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ

Πολυαγαπημένη μου φίλε Αντρέα,

Ποτέ δεν είχε περάσει από το μυαλό μου ότι θα βρισκόμουν σε αυτή τη δύσκολη θέση, να σου απευθύνω το ύστατο χαιρε ως κοινοτάρχης του Νέου Χωρίου Κυθρέας, αλλά και ως στενός σου φίλος, γιατί έτσι ένιωθε ο ένας για τον άλλο, μια φιλία που ξεκίνησε πριν από 15 χρόνια, όταν οι δεσμοί των δυο χωριών μας εδραιώθηκαν και σφυρηλατήθηκαν από σένα και τον μακαριστό τέως κοινοτάρχη του Νέου Χωρίου Κυθρέας Κώστα Ζερβό και συνεχίσθηκαν και ενισχύθηκαν στη δική μου θητεία.

Βαρύ και δύσκολο το καθήκον, όταν πρόκειται να αποχαιρετήσεις ένα άνθρωπο στο στερνό του ταξίδι, όταν ο άνθρωπος αυτός έχαιρε μεγάλης εκτίμησης στην κοινωνία, συμμετείχε στα κοινά και είχε πλούσια δράση κατά το πέρασμά του από τον μάταιο τουτό κόσμο, γιατί φοβάσαι ότι δεν θα βρεις τα κατάλληλα λόγια για να αναδείξεις το μεγαλείο του ανδρός.

Τέτοιος άνθρωπος ήταν ο Αντρέας Χριστοδούλου Μάχιμος, ο άνθρωπος που αποχαιρετούμε σήμερα, γιατί άφησε ανεξίτηλο το στίγμα του όχι μόνο στη μικρή κοινωνία του χωριού του αλλά και σε ολόκληρη την επαρχία Πάφου, έτσι ώστε να μη θεωρηθεί υπερβολή να πούμε ότι ο Αντρέας Μάχιμος υπήρξε μια εμβληματική προσωπικότητα της επαρχίας Πάφου.

Ο Αντρέας διετέλεσε κοινοτάρχης του Νέου Χωρίου Πάφου, για έντεκα χρόνια. Στο διάστημα αυτό αφιέρωσε κυριολεκτικά τη ζωή του και πολλές φορές εις βάρος της οικογένειάς του για να υπηρετήσει το χωριό του. Το έργο που άφησε πίσω του τεράστιο, είναι εμφανές άλλωστε με μια μόνο ματιά στο χωριό, τα έργα υποδομής πολλά, άλλαξε κυριολεκτικά όψη το χωριό, το οποίο φέρει το αποτύπωμα και τη σφραγίδα του Αντρέα. Έθετες τους στόχους σου και με συνεχή αγώνα, ακατάβλητες προσπάθειες τούς

υλοποιούσες, γιατί ήσουν μεθοδικός, αξιοποιώντας ακόμη και κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Περιφερειακή Ανάπτυξη.

Ο Αντρέας Μάχιμος διακρινόταν για το ήθος του, την καλοσύνη, την ειλικρίνεια, αλλά και για την προσφορά του στο συνάνθρωπό του. Ήταν άνθρωπος με αρχές και αξίες, τις οποίες υπηρετούσε με πάθος. Είναι γι' αυτό τον λόγο που όταν εξαγγέλθηκε η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης υπέβαλε την παραίτησή του από τη θέση του κοινοτάρχη, γιατί αντιτάχθηκε στην ένταξη του χωριού του στον Δήμο Πόλεως Χρυσοχούς. Προσπάθησε να πείσει τους αρμόδιους φορείς για τις θέσεις του αλλά δεν εισακούστηκε. Γι' αυτό δεν είχε άλλη επιλογή από το να υποβάλει την παραίτησή του, αφού η απόφαση της κυβέρνησης ερχόταν σε αντίθεση με τις αρχές του που υπηρετούσε για μια ζωή. Εμείς που σε ξέραμε σε καταλαβαίναμε απόλυτα.

Η αγάπη και η θέλησή σου για προσφορά δεν περιοριζόταν μόνο στο χωριό σου αλλά επεκτεινόταν και σε ολόκληρη την χερσόνησο του Ακάμα, υπερασπίστηκες με πάθος τα δικαιώματα των ιδιοκτητών γης της χερσονήσου του Ακάμα. Η αγάπη αυτή για βοήθεια και προσφορά αγκάλιασε και το δικό μας χωριό το Νέο Χωριό Κυθρέας το οποίο τελικά θεωρούσες κι αυτό χωριό σου. Γι' αυτό άλλωστε χρησιμοποιούσαμε τη λέξη χωρκανέ, όταν προσφωνούσε ο ένας τον άλλο. Όταν μας δόθηκε άδεια πριν από δέκα χρόνια να τελέσουμε για πρώτη φορά θεία λειτουργία στον κατεχόμενο Άγιο Χαράλαμπο, ήλθες μαζί με τη σύζυγό σου Στάλω. Μάλιστα έφερες και τρεις ελιές τις οποίες φυτέψαμε στον περίβολο της εκκλησίας. Οι ελιές αυτές, Αντρέα μου, μεγάλωσαν και θέριψαν. Το διαπίστωσες άλλωστε κι εσύ όταν πέρυσι ήλθατε πάλι με τη Στάλω στη θεία λειτουργία στον Άγιο Χαράλαμπο και κοινωνήσες μάλιστα των αχράντων μυστηρίων. Φέτος, όμως, φίλε Αντρέα, βιάστηκες να φύγεις και δεν θα έλθεις στη λειτουργία που ελπίζουμε να κάνουμε το μεθεπόμενο Σάββατο, 15 του μηνός.

Εμείς οι Νιοχωρίτες της Κυθρέας σου είμαστε ευγνώμονες για την άδολη αγά-

πη σου για το χωριό μας που όταν σε πληροφόρησα ότι εγκρίθηκε η αναστήλωση του κατεχόμενου ιερού ναού Αγίου Χαράλαμπος αγωνίστηκες και κατάφερες να εξασφαλίσεις σημαντική χρηματική βοήθεια. Ακόμη και όταν δεν ήσουν κοινοτάρχης και σου είπα ότι εγκρίθηκε η αναστήλωση και της άλλης εκκλησίας του Τιμίου Προδρόμου πάλι κατάφερες να μας βοηθήσεις σε μεγάλο βαθμό. Είναι γι' αυτό το λόγο που πέρυσι το Κοινοτικό Συμβούλιο αποφάσισε να σε τιμήσει με την επίδοση τιμητικής πλακέτας στο πλαίσιο της ετήσιας συνεστίας μας. Δεν θα ξεχάσω τη συγκίνησή σου, όταν προσφώνησες τους Νιοχωρίτες, αποκλώντας τους αγαπητοί συγχωριανοί. Φέτος δυστυχώς Αντρέα δεν μπόρεσες να παρευρεθείς λόγω των επιπλοκών στην υγεία σου. Θα σε απογοτεύσω, μου είπες, δεν θα τα καταφέρω.

Μια ζωή Αντρέα μου ήσουν αγωνιστής, επί των επάλξεων έδινες τον αγώνα τον ωραίο και τον καλό, τις περισσότερες φορές έβγαίνες νικητής. Θυμούμαι όταν με πληροφόρησες για την ασθένειά σου, μου είπες «θα το παλέψω» κι εγώ σου είπα ναι να το παλέψεις. Ο αγώνας όμως αυτός ήταν άνισος, προσπάθησες αλλά δεν τα κατάφερες, είχες όμως δίπλα σου την αγαπητή σου σύζυγο Στάλω, τα παιδιά σου Φίλιππο, Μάριο και Αλεξία, τα αδέρφια, τους συγγενείς και τους φίλους σου που σου συμπαραστέκονταν στη δοκιμασία σου. Ήσουν περήφανος για τα παιδιά σου, γιατί σε έβγαλαν ασπροπρόσωπο και πώς θα μπορούσαν να μη σε βγάλουν, αφού με τη σύζυγό σου Στάλω τα διαπαιδαγώγησες και τα μεγάλωσες με αρχές και αξίες.

Είμαι σίγουρος ότι τώρα η ψυχή σου περιδιαβαίνει τους δρόμους και τα καντούνια του χωριού σου, πάει προς τη Λαόνα, τη χερσόνησο του Ακάμα αλλά και στο κατεχόμενο Νέο Χωριό Κυθρέας, που τόσο αγάπησες. Το Κοινοτικό Συμβούλιο Νέου χωριού Κυθρέας, η Εκκλησιαστική Επιτροπή, το σωματείο Αυγερινός, ο Όμιλος Γυναικών και σύμπασα η κοινότητα του Νέου Χωριού Κυθρέας σε αποχαιρετά.

Αιωνία σου η μνήμη, ας είναι ελαφρύ το χώμα που θα σε σκεπάσει.

● ● ●

Ο Αντρέας Χριστοδουλάου Μάχιμος με δικές του ενέργειες εξασφάλισε το χρηματικό ποσό των €5.000 για τη συντήρηση της εκκλησίας του Αγίου Χαράλαμπος. Ακόμη και όταν δεν ήταν κοινοτάρχης κινητοποιήθηκε και πάει και εξασφάλισε το μνημείο ευκαταφρόνιο ποσό των €10.000 για αναστήλωση του ιερού ναού του Τιμίου Προδρόμου.

Περπατήσαμε και πάλι στα καντούννια του Νιοχώρκου

• • •

*Φέτος η επί-
σκεψη πραγ-
ματοποιήθηκε
το Σάββατο,
19 Οκτωβρί-
ου 2024 και
πήραν μέρος
γύρω στα 60
άτομα.*

ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΛΑΜΠΡΙΑ

Η διοργάνωση επισκέψεων κυρίως των νέων στο κατεχόμενο χωριό μας αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στο να μην αποκοπούν οι δεσμοί με τη γενέθλια γη, και να γνωρίσουν και αυτοί τον τόπο που γεννήθηκαν οι γονείς και παππούδες τους, να δουν τις γειτονιές, τα σπίτια των προγόνων τους αλλά και σημεία αναφοράς όπως οι εκκλησίες, το σχολείο, τα σωματεία και καφενεία. Είναι γι' αυτό τον λόγο που το Κοινοτικό Συμβούλιο διοργανώνει εδώ και οκτώ χρόνια μία επίσκεψη στο χωριό το πρώτο δεκαήμερο του Οκτώβρη. Φέτος η επίσκεψη πραγματοποιήθηκε το Σάββατο, 19 Οκτωβρίου 2024 και πήραν μέρος γύρω στα 60 άτομα. Είναι με μεγάλη χαρά που διαπιστώσαμε ότι φέτος

η συμμετοχή των νέων, συνοδεία των μεγαλύτερων, ήταν περισσότερη σε σύγκριση με προηγούμενα χρόνια, πράγμα που μας ενθαρρύνει να συνεχίσουμε την προσπάθεια.

Πρώτος σταθμός της επίσκεψης-περιοδείας μας ήταν το ελαιοτριβείο του χωριού, που τώρα έχει μετατραπεί σε μουσείο. Ο κοινοτάρχης έδωσε μερικές πληροφορίες αναφορικά με το ελαιοτριβείο, το οποίο ιδρύθηκε το 1948 και είναι εγγεγραμμένο στον Έφορο Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη ως Ελαιουργία Νέου Χωριού (Κυθραίας) και Περιχώρων «Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ Λτδ» - Oilworks of Neo Khhorio (Kythreas) and Neighbourhood "SYNERGASIA Ltd". Τρία χρόνια αργότερα ιδρύθηκε ο αλευρόμυλος, ο οποίος δυστυχώς σήμερα δεν υπάρχει.

Επόμενος σταθμός το σωματείο «Αυγερινός» που ιδρύθηκε το 1938, ως γεωργικός, πολιτιστικός και αθλητικός σύλλογος. Στα πρώτα χρόνια λειτουργίας του διέθετε θεατρικό όμιλο που ανέβαζε συχνά θεατρικές παραστάσεις στην αυλή του σπιτιού του Αθανάση Αθανασιάδη (Σιόρη). Το 1942 εντάχθηκε στην Παναγροτική Ένωση Κύπρου.

Απέναντι από τον «Αυγερινό», βρίσκονταν τα γραφεία της Συνεργατικής Πιστωτικής εταιρείας του χωριού μας, η

οποία ιδρύθηκε το 1928 με την επωνυμία «ΠΡΟΟΔΟΣ». Σκοπός της ίδρυσης και λειτουργίας πιστωτικών ιδρυμάτων την δεκαετία το 1920, ήταν η καταπολέμηση της τοκογλυφίας.

Προχωρούμε και φθάνουμε στην εκκλησία του χωριού μας τον Άγιο Χράλαμπο, ο οποίος κτίστηκε περί τα τέλη του 19ου αιώνα. Η συγκίνηση μεγάλη, αλλά και λύπη λόγω της εικόνας που παρουσιάζει. Ωστόσο, με ενέργειες του Κοινοτικού Συμβουλίου και τις εισφορές των Νιοχωριτών, τα έργα συντήρησης και αποκατάστασής της την έφεραν σε μια υποφερτή κατάσταση.

Επόμενος σταθμός το σωματείο του «Απόλλωνα», που ιδρύθηκε το 1955 από μια ομάδα φιλοπρόοδων Νιοχωριτών. Χαρακτηριστικό της δράσης του συλλόγου ήταν οι εβδομαδιαίες διαλέξεις πολιτιστικού και άλλου περιεχομένου καθώς και το ανέβασμα θεατρικών παραστάσεων. Επίσης, διέθετε ποδοσφαιρική ομάδα με σημαντικές επιτυχίες στο αγροτικό πρωτάθλημα κυρίως τη δεκαετία 1960.

Προχωρούμε, περνάμε από εκεί που ήταν το καφενείο του Αντρέα Κούννου, γνωστό ως «Τσιακλαγιάς», τώρα είναι όλα ισοπεδωμένα, και φθάνουμε στη βάλανιά, σήμα κατατεθέν του χωριού μας. Η θλίψη και η συγκίνηση μεγάλη γιατί, το τεράστιο αιωνόβιο δέντρο, τώρα είναι

ένας τεράστιος ξηρός κορμός πεσμένος καταγής, αφού στις 15 Αυγούστου 2024, η βάλανιά κατέρρευσε.

Στη συνέχεια φτάνουμε στην πρώτη εκκλησία του χωριού μας τον Τίμιο Πρόδρομο, που είναι σε αθλία κατάσταση. Αναμένουμε ότι τους προσεχείς μήνες θα αρχίσουν έργα αναστήλωσης του ναού, αφού εντάχθηκε στο σχετικό πρόγραμμα της δικαιοδικής τεχνικής επιτροπής για τη Διατήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Επόμενος σταθμός της περιοδείας μας το δημοτικό σχολείο του χωριού μας που εγκαινιάστηκε το 1952. Εκεί που μάθαμε τα πρώτα μας γράμματα και παίζαμε αμέριμνοι στην αυλή του.

Πριν από την αναχώρηση σταθμός στο κοιμητήριο του χωριού όπου μερικές Νιοχωρίτισσες προνόησαν και έφεραν καπνιστήρι και «κάπνισαν» τους συλημένους τάφους των προγόνων μας. Ωστόσο, η όλη εικόνα κάπως καλύτερη μιας και ολοκληρώθηκαν τα έργα περιφραγής και καθαρισμού του. Όσοι επιθυμούν να τοποθετήσουν καντήλι και να πηγαίνουν να το ανάβουν μπορούν να το πράξουν.

Ακόμη μια επίσκεψη ολοκληρώθηκε και ανανεώσαμε το ραντεβού μας για του χρόνου με την ελπίδα της μεγαλύτερης συμμετοχής νέων. Προσπαθήστε οι μεγαλύτεροι να τους πείσετε να έλθουν, πολλά έχουν να κερδίσουν...

● ● ●
*Είναι με μεγάλη
δη χαρά που
διαπιστώσαμε
ότι φέτος
η συμμετοχή
των νέων,
 συνοδεία των
μεγαλύτερων,
ήταν
περισσότερη
σε σύγκριση με
προηγούμενα
χρόνια.*

Μνήμες από το κατεχόμενο Νέο Χωριό Κυθρέας

ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΣΕΪΜΕΝΗ*

Η γιαγιά μου κατάγεται από το Νέο Χωριό Κυθρέας, ένα από τα χωριά που παραμένουν κατεχόμενα μετά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο το 1974. Η ζωή της άλλαξε δραματικά εκείνη την εποχή, όπως και για χιλιάδες άλλους πρόσφυγες. Παρά την απόσταση και το πέρασμα των δεκαετιών, η αγάπη και η νοσταλγία της για τον τόπο που γεννήθηκε παραμένουν ζωντανές.

Όταν ο κοινοτάρχης του χωριού διοργανώνει εκδρομές στα κατεχόμενα μέρη για ξενάγηση και προσκυνήματα, συχνά πηγαίνω μαζί της. Είναι μια συγκλονιστική εμπειρία που δεν μπορώ να περιγράψω με λόγια. Οι δρόμοι, τα σπίτια, τα καμπαναριά των εκκλησιών, όλα κουβαλούν τις μνήμες μιας άλλης εποχής. Είναι σαν να βλέπουμε ένα κομμάτι της ταυτότητάς μας, που μας λείπει, αλλά ταυτόχρονα μας ανήκει. Αυτές οι επισκέψεις δεν είναι μόνο μια ευκαιρία να γνωρίσω

καλύτερα τον τόπο καταγωγής της γιαγιάς μου, αλλά και να νιώσω την ιστορία του νησιού μας πιο έντονα. Μέσα από τα λόγια της και τις διηγήσεις των παλιών κατοίκων, αναβιώνουν ιστορίες για το πώς ήταν η ζωή πριν από την εισβολή, τα σχολεία, οι αγροτικές δουλειές, οι εορτασμοί στα πανηγύρια.

Παράλληλα, δεν μπορώ να αγνοήσω τη θλίψη που συνοδεύει αυτές τις επισκέψεις. Τα κατεχόμενα χωριά μας στέκουν εκεί, μάρτυρες μιας τραγωδίας που ακόμα περιμένει δικαίωση. Η παρουσία μας εκεί, όμως, αποτελεί πράξη αντίστασης, μια υπενθύμιση πως δεν ξεχνάμε, πως το δικαίωμα στην επιστροφή είναι αναφαίρετο.

Η γιαγιά και ο παππούς μου είναι για μένα σύμβολα δύναμης και αντοχής. Παρά τον ξεριζωμό και τις δυσκολίες, κατάφεραν να διατηρήσουν ζωντανή την ταυτότητα και τις παραδόσεις τους. Στις δικές τους μνήμες, στα λόγια και τις αξίες τους, βρίσκεται η υπόσχεση πως το Νέο Χωριό Κυθρέας, αλλά και όλα τα κατεχόμενα χωριά μας, δεν θα ξεχαστούν ποτέ.

Θα ήθελα επίσης να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στον κοινοτάρχη του Νέου Χωριού Κυθρέας, κύριο Χρίστο Λαμπρία, καθώς και στο Κοινοτικό Συμβούλιο, για τη σπουδαία πρωτοβουλία τους να διοργανώνουν αυτές τις επισκέψεις. Μέσα από τη δράση τους, μας δίνουν την ευκαιρία να γνωρίσουμε καλύτερα τις ρίζες μας, να ενισχύσουμε τη μνήμη μας και να μεταφέρουμε τη φλόγα της επιστροφής στις επόμενες γενιές.

Καλώ ιδιαίτερα τη νεολαία να συμμετέχει σε τέτοιες δράσεις. Είναι χρέος μας να γνωρίσουμε την ιστορία μας, να διατηρήσουμε ζωντανή τη μνήμη των κατεχόμενων χωριών μας και να γίνουμε οι φορείς της ελπίδας για ένα καλύτερο μέλλον.

* Η Μαρία Σεϊμένη είναι δισέγγονη του Αντώνη Καμπλάρη και της Παναγιώτας Γιώρκα.

● ● ●

*Η γιαγιά και
ο παππούς μου
είναι για μένα
σύμβολα δύνα-
μης και αντο-
χής. Παρά τον
ξεριζωμό και
τις δυσκολίες,
κατάφεραν να
διατηρήσουν
ζωντανή την
ταυτότητα και
τις παραδόσεις
τους.*

Αντιπροσωπεία του Δήμου Κυθρέας συναντήθηκε με τον διαπραγματευτή

Στη συνάντησή του με την αντιπροσωπεία του Δήμου Κυθρέας και της Συντονιστικής Επιτροπής της ευρύτερης περιοχής ο κ. Μενελάου αναφέρθηκε στην όλη πορεία του εθνικού μας θέματος και ενημέρωσε για τις τρέχουσες εξελίξεις ενόψει της επανέναρξης των συνομιλιών προς επίλυση του Κυπριακού.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Γ. ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Συνάντηση με τον διαπραγματευτή για το Κυπριακό κ. Μενέλαο Μενελάου είχε στις 27 Νοεμβρίου 2024 αντιπροσωπεία του Δήμου Κυθρέας και της Συντονιστικής Επιτροπής της ευρύτερης περιοχής με επικεφαλής τον δήμαρχο, Μάριο Ζαμπακίδη. Ο κ. Μενελάου αναφέρθηκε στην όλη πορεία του εθνικού μας θέματος και ενημέρωσε για τις τρέχουσες εξελίξεις ενόψει της επανέναρξης των συνομιλιών προς επίλυση του Κυπριακού.

Από την πλευρά του ο δήμαρχος Κυθρέας τόνισε πως προτεραιότητα του Δήμου είναι η ευαισθητοποίηση της νέας γενιάς για τα κατεχόμενα εδάφη μας και η διατήρηση του πόθου της επιστροφής σε αυτά. Πρώτιστο μέλημα τόσο του Δήμου όσο και της ευρύτερης περιοχής Κυθρέας (Τοπική αυτοδιοίκηση, σωματεία, Εκκλησιαστικές Επιτροπές) είναι η καλλιέργεια αγωνιστικού φρονήματος και η διατήρηση άσβεστης της επιθυμίας για επιστροφή στην γενέθλια γη. Προς αυτή την κατεύθυνση διοργανώνονται διάφο-

ρες εκδηλώσεις που φέρνουν κοντά τους πρόσφυγες της Κυθρέας, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στη νεολαία.

Επίσης, ο κ. Ζαμπακίδης ενημέρωσε για την προσπάθεια συντήρησης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς που καταβάλλεται συστηματικά, ενώ παράλληλα κατήγγειλε την παράνομη εξόρυξη στον Πενταδάκτυλο και την παρελκόμενη καταστροφή του φυσικού πλούτου της περιοχής. Στη συνέχεια συζητήθηκαν διάφορα θέματα όπως ο σφετερισμός των ε/κ περιουσιών στα κατεχόμενα και η διάνοξη των οδοφραγμάτων, καθώς και άλλα προσφυγικά προβλήματα.

Από την πλευρά του ο κοινοτάρχης Νέου Χωρίου Κυθρέας κ. Χρ. Λαμπρίας εισηγήθηκε στον κ. Μενελάου όπως συσταθεί δικοινοτική τεχνική επιτροπή που θα κάνει έρευνα και μελέτη για τους λόγους που οδήγησαν στο στέρεμα του κεφαλοβρύσου, προσπαθώντας να εντοπίσει πού εξαφανίστηκε ο τεράστιος όγκος νερού του κεφαλοβρύσου. Την όλη προσπάθεια μπορεί να αναλάβει το ΕΤΕΚ και στην επιτροπή να συμμετέχουν γεωλόγοι και άλλοι επιστήμονες.

ΘΕΩΝΗ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΚΟΥΝΝΟΥ

Ποιος θα με λευτερώσει

Που στύλλον-στύλλον άνεσην ελάλεν η στετέ μου,
Που στύλλον στύλλον, κορούα μου, θάρρος,
να μεν λυοψυχάς, κάτω να μεν τα βάλλεις
τούτα να 'ναι η προίκα σου, τούτα τα φυλαχτά σου.

Στο στύλλον τον ακλόνητον ακούμπησα με σιουρκά.
Ήτουν η εκκλησιά του Αγίου Χαραλάμπους
τζιαι ο παπάς της, του χωρκού πατέρας Διομήδης.
Σήμερα κλείουν γρόνοι πολλοί, τώρα να τους μετρήσω,
πενήντα ολοστρότζυλοι, ολόσωστοι πενήντα
που ετρέξαμεν, εφύαμεν, οι Τούρτζιοι
μεν μας πιάσουν, ετρέξαμεν με σκέψη να σωθούμε.

Πού, τζιαι πώς εννά σταθώ, στετέ, κάτω να μεν ηπέσω;
Τον κλώνο, κορούα μου, άρπαξε που εν πουπανοθκίόν σου
τον κλώνο το χοντρόν πον στιβαρός να κρεμμαστείς
οι Τούρτζιοι μεν σε δούσι.

Δόξα τω Θεώ εκρεμμάστηκα, εγλύτωσα μα έμεινα κρεμμασμένη
πενήντα γρόνους καρτερώ τον Στύλλον τον ακλόνητο
πάνω του ν' ακουμπήσω, τα σιέρκα τζιαι τα πόθκια μου
για να λευτερωθούσι.

Ιούλιος 2024

*Το πιο πάνω αντιπροσωπεύει κάθε Νιοχωρίτη που έτρεξε να σωθεί.

**Η γιαγιά μου είχε αποδημήσει εις Κύριον, ωστόσο, οι άνθρωποι
που πέρασαν από τη ζωή μας τους θυμόμαστε και μας συνοδεύουν
στις δύσκολες μας ώρες και όχι μόνο.

Προβολή ντοκιμαντέρ «Τούτον το χωρκόν θωρώ το όρομαν»

● ● ●

Μία παραγωγή του Κοινοτικού Συμβουλίου Νέου Χωρίου Κυθρέας, με αφορμή τα 50 χρόνια από το πραξικόπημα και την εισβολή.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Γ. ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Το Νέο Χωρίο Κυθρέας παρουσίασε το Σάββατο 12 Οκτωβρίου στις 6:30 μ.μ. σε πρώτη προβολή το ντοκιμαντέρ παραγωγής του με τίτλο «Τούτον το χωρκόν θωρώ το όρομαν», με αφορμή τα 50 χρόνια από το πραξικόπημα και την εισβολή, στην Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου Κύπρου. Την προβολή τίμησαν με την παρουσία του πλήθος κόσμου και επισήμων, γεμίζοντας ασφυκτικά την Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου Κύπρου, η οποία τελικά αποδείχθηκε πολύ μικρή. Για τη δημιουργία του ντοκιμαντέρ πολύ σημαντική ήταν η προσφορά των χορηγών μας. Μεγάλος Χορηγός ήταν οι Ήνιοι Καρποί Serano και Χορηγός το Athanasios Ktorides Foundation.

Στο ντοκιμαντέρ γίνεται σύντομη αναφορά στην ιστορία της κοινότητας, και συμμετέχουν Νιοχωρίτες και Νιοχωρίτισσες, που αφηγούνται τις ιστορίες τους, και μοιράζονται τις θύμψεις τους από τα ανέμελα χρόνια, πριν από το καλοκαίρι του 1974, αλλά και τις σκοτεινές στιγμές του καλοκαιριού του 1974 και δίνουν το δικό τους μήνυμα για το αύριο της Κύπρου. Στόχος του ντοκιμαντέρ είναι να επανακαθορίσει τη σχέση των Νιοχωριτών/σών με τον γενέθλιο τόπο, να συστήσει την κοινότητα του Νιοχώρου στις νεότερες γενιές, αλλά και σε ευρύτερο επίπεδο να μιλήσει για τις περιπέτειες και τις μαύρες μέρες που φέρνει η διχόνοια, ο πόλεμος και οι ακραίες

θέσεις. Για τις ανάγκες του ντοκιμαντέρ χρησιμοποιήθηκε, μεταξύ άλλων, αρχειακό οπτικοακουστικό υλικό από το χωριό προ του 1974, ιστορικό υλικό σχετικό με τη θεματική του ντοκιμαντέρ, καθώς και πρωτότυπα κείμενα.

Σύντομο χαιρετισμό απηύθυναν ο υπουργός Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας κ. Γιώργος Παπαναστασίου, ο θεοφιλέστατος επίσκοπος Μεσαορίας κ. Γρηγόριος και ο πρόεδρος του Κοινοτικού Συμβουλίου Νέου Χωρίου Κυθρέας κ. Χρίστος Λαμπριάς.

Στον χώρο της εκδήλωσης παρουσιάστηκε η Μόνιμη Έκθεση Φωτογραφίας του Νέου Χωρίου Κυθρέας (πεσόντες/αγνοούμενοι, καθώς και φωτογραφίες από το χωριό –ιστορικές και σύγχρονες).

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Σκηνοθεσία - επιμέλεια υλικού - σενάριο: Ειρήνη Ανδρέου

Επιμέλεια παραγωγής - κείμενα - συνεντεύξεις: Απόστολος Γ. Κουρουπάκης

Διεύθυνση φωτογραφίας - μοντάζ: Ραφαήλ Μαρκιτανής

Απαγγελίες ποιημάτων: Βασιλική Κυπραίη, Παναγιώτης Λάρκου

Αφήγηση: Ηλιάνα Κάγκουρα

Ηθοποιοί: Παναγιώτης Λάρκου, Παναγιώτης Στεφανίδης

ΜΕΓΑΛΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

Ήνιοι Καρποί Serano

ΧΟΡΗΓΟΣ

Athanasios Ktorides Foundation

Του ενός το δάκρυ γίνεται των ποδών

ΤΗΣ **ΡΕΒΕΚΚΑΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ ΠΙΕΡΗ**

Με αφορμή τη δύσκολη 50ή επέτειο του πραξικοπήματος και της τουρκικής εισβολής, το Κοινοτικό Συμβούλιο του χωριού μας ετοίμασε και παρουσίασε σε πρώτη προβολή στις 12 Οκτωβρίου του 2024, το ντοκιμαντέρ *Τούτον το χωρκόν θωρώ το όρομαν*. Σε σκηνοθεσία-επιμέλεια Ειρήνης Αντρέου, κείμενα Απόστολου Κουρουπάκη, διεύθυνση φωτογραφίας-μοντάζ Ραφαήλ Μαρκιτανή και με τη συμμετοχή των νηοποιών Βασιλικής Κυπραίου, Παναγιώτη Λάρκου, Ηλιάνας Κάκουρα, Παναγιώτη Στεφανίδη, μια σειρά από συνεντεύξεις ξεδίπλωσε την ιστορία του χωριού τόσο κατά τη διάρκεια της εισβολής, όσο και πριν, στα πιο ανέμελα χρόνια.

Η Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου Κύπρου στην Καλλιπόλεως, αποδείχτηκε πολύ μικρή. Κόσμος όρθιος, ή στα σκαλιά να μένει ως το τέλος και να παρακολουθεί δακρυσμένος το υπέροχο αυτό δημιούργημα. Η τέχνη μεταφέρει με τρόπο μαγικό τις εμπειρίες

και τα βιώματα και από ατομικά τα κάνει συλλογικά. Του ενός το δάκρυ γίνεται των πολλών, της μιας η πίκρα μεταφέρεται εντός των πάντων. Λαμβάνοντας υπόψιν ότι σχεδόν η κάθε οικογένεια του χωριού μας, δυστυχώς, έχει βιώσει κοινές εμπειρίες από αυτό το μαύρο καλοκαίρι, είναι εύκολο να κατανοήσουμε το πώς όλοι μοιράστηκαν εκείνο το βράδυ συναισθήματα και σκέψεις, πως όλοι κοινωνήσαν από το ίδιο ποτήριο (κι εδώ χρησιμοποιώ τη λέξη με την έννοια που της δίνει η μάνα μου, δηλαδή πόνος και καημός). Ακόμη και οι ομιλητές που προλόγισαν την εκδήλωση ένωσαν το ίδιο, μιας και ο ένας (υπουργός Εμπορίου) Νιοχωρίτης από τη μία πλευρά και ο άλλος (Επίσκοπος Μεσαορίας) θεωρείται πλέον ένας από εμάς και λόγω της ιδιότητάς του αλλά και λόγω των έργων του. Σημαντική και συγκινητική η στιγμή όπου έγινε αναφορά στους δύο Τουρκοκύπριους συγχωριανούς μας, που χάθηκαν κι αυτοί μέσα στη δίνη αυτού του πολέμου. Και αυτών οι οικογένειες μοιράστηκαν τον πόνο, την απόγνωση και την ανάμνηση που καίει όσα χρόνια κι αν περάσουν.

Ξεχωριστή στιγμή για μένα προσωπικά, όταν στο τέλος, και αφού περιδιάβηκα την έκθεση φωτογραφίας φτάνω στην

παρέα των συντελεστών. Το είχα δει το όνομα και ασυνήθιστο καθώς ήταν μου έφερε στη μνήμη εκείνο το παιδί που πριν αρκετά χρόνια καθόταν σε ένα από τα θρανία της τάξης μου. «Κυρία», μου λέει, λοιπόν ο Ραφαήλ, «δουλεύοντας το ντοκιμαντέρ, σε έφερνα στο μυαλό μου. Θυμόμουν όσα κάναμε για τον Κεφαλόβρυσσο, για τη Μεσαορία». Ναι, λοιπόν, η παιδεία είναι αυτή που καλλιεργεί στάσεις και κουλτούρες. Η παιδεία από το σχολείο, από το σπίτι, της παρέας, της πολιτείας. Αυτή πλάθει χαρακτήρες και εμπλουτίζει νοήσεις!

Κρατώ αυτό που είπε η Ειρήνη, παιδί της προσφυγιάς: «Ξεκινώντας αυτή τη δουλειά, έλεγα πως κάνω κάτι για το χωριό των γονιών μου. Προχωρώντας την, έλεγα πως κάνω κάτι για το χωριό μου». Αυτό θεωρώ είναι το ζητούμενο. Να μην αφήσουμε να χαθεί το χωριό μας στη συνείδηση εμάς και των παιδιών μας. Το αίσημα του ανήκειν είναι ο ιστός που θα μας κρατήσει ενωμένους και θα διατη-

ρήσει τη μνήμη για όσο χρειαστεί! Γιατί σιγά-σιγά φεύγουν αυτοί που έχουν βιώματα από αυτό το χωριό και μπορούν να το θωρούν όρομαν!

Σημ.: Αφιερωμένο, στον αδερφό μου Θωμά, τον μόνο από τους τρεις μας που είχε τη χαρά να έχει μνήμες και να θωρεί το χωρκόν του όρομαν, και που έφυγε τόσο νωρίς.

Χαιρετισμός υπουργού Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας Γιώργου Παπαναστασίου

Εοφιλέστατε Επίσκοπε Μεσαορίας, αγαπητέ Κοινοτάρχη, αγαπητά μέλη του Κοινοτικού Συμβουλίου Νέου Χωριού Κυθρέας, Αγαπητοί συγχωριανοί και συγχωριανές, Κυρίες και κύριοι,

Είναι με ειλικρινή αισθήματα χαράς, αλλά και συγκίνησης, που βρίσκομαι απόψε μαζί σας για την πρώτη προβολή του ντοκιμαντέρ για το αγαπημένο μας Νέο Χωριό Κυθρέας, με τίτλο «Τούτον το χωρκόν θωρώ το όρομαν».

Ευχαριστώ από καρδιάς για την τιμητική πρόσκληση τον φίλο κοινοτάρχη Χρίστο Λαμπρία και τα υπόλοιπα μέλη του Κοινοτικού Συμβουλίου και σας συγχαίρω θερμά για την εξαιρετική σας πρωτοβουλία, η οποία αναλήφθηκε με αφορμή το θλιβερό ορόσημο της συμπλήρωσης φέτος 50 χρόνων από την τουρκική εισβολή και, άρα, έχει ιδιαίτερα αυξημένη ηθική αξία. Τονίζει, για ακόμα μία φορά, τον ακατάλυτο δεσμό των Νιοχωριτών και Νιοχωριτισσών με τη γενέθλια γη, καταδεικνύει την αποφασιστικότητά μας να συνεχίσουμε τον αγώνα για επιστροφή στα πατρία εδάφη και, ίσως το πιο σημαντικό, συμβάλλει στις προσπάθειες που καταβάλλουμε οι παλαιότεροι να μεταλαμπαδεύσουμε αυτό το πάθος και την αγάπη μας για το κατεχόμενο χωριό μας στις νεότερες γενιές.

Όπως ίσως να γνωρίζετε οι περισσότεροι, έχω καταγωγή από το Νέο Χωριό Κυθρέας λόγω της αγαπημένης μου μητέρας, που είναι Νιοχωρίτισσα. Ήμουν 13 χρονών όταν έγινε η εισβολή και παρόλο που πριν από το 1974 ζούσαμε, με την οικογένειά μου, στη Λευκωσία, έχω πολύ ωραίες αναμνήσεις από τις επισκέψεις μας στο Νέο Χωριό.

Είμαι, λοιπόν, βέβαιος ότι οι εικόνες που θα δούμε απόψε θα φέρουν πίσω όλες αυτές τις αναμνήσεις από το αγαπημένο χωριό, μαζί όμως και με τον πόνο, τη θλίψη και την απελπισία που βιώσαμε όλοι το 1974, κατά τη βάρβαρη τουρκική εισβολή. Και είναι με μεγάλο ενδιαφέρον, ομολογώ, που αναμένω να ακούσω τις προσωπικές ιστορίες και μαρτυρίες των συγχωριανών μας, οι οποίες καταγράφονται στο ντοκιμαντέρ. Συγχαρητήρια και πάλι για την παραγωγή του ντοκιμαντέρ στο Κοινοτικό Συμβούλιο του Νέου Χωριού Κυθρέας, αλλά και σε όλους τους συντελεστές της. Ευχαριστώ για την προσοχή σας κι εύχομαι σε όλους τους παρευρισκόμενους, ότι καλύτερο.

Χαιρετισμός του Επισκόπου Μεσαορίας Γρηγορίου

Όλοι εμείς που περπατούμε πατιά-πατιά τη σκλαβωμένη πατρίδα μας, ευλογούμε, συγχωρούμε και προσδοκούμε με υπομονή, εγκαρτέρηση και πίστη στον πανάγιο Τριαδικό Θεό, σε καλύτερες μέρες ειρήνης, γαλήνης, σύνεσης, σύμπτωσης, δημιουργικότητας, με ανθρώπινα δικαιώματα και υποχρεώσεις έναντι του νόμου, της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, χωρίς εγωισμούς, μισαλλοδοξία και μωροπροϊσμούς, δεν εκπλησσόμαστε από τα έργα και τις ημέρες των Νεοχωριτών παρά τον εκτοπισμό και την προσφυγιά, κάτω από την καθοδήγηση του Προέδρου και των μελών του Κοινοτικού Συμβουλίου.

Με έμπνευση και ζήλο για ενότητα, δημιουργικότητα και διατήρηση όλων εκείνων που συναποτελούν τη συλλογική μας μνήμη και τη νοσταλγία του Νέου Χωριού Κυθρέας. Όλοι εργάζονται, συμβάλλουν, προσφέρουν με την ηγετική καθοδήγηση του κ. Χρίστου Λαμπρία, κρατώντας σταθερά και δυναμικά τη συνταγή από τους προκατόχους του Κοινοτάρχες του Νέου Χωριού Κυθρέας. Ευχαριστώ για την πρόσκληση να είμαι και εγώ μαζί σας σε αυτή τη χαρμόλυπη 50 χρόνια εκτοπισμού και προσφυγιάς.

Χαρά, διότι ζούμε, προσευχόμαστε και δημιουργούμε. Το ντοκιμαντέρ δηλώνει αυτή την αισιόδοξη χαρά και ευλογία μέσα από τις συνεντεύξεις και παρουσιάσεις. Λύπη, για τα λάθη μας, τις αναβολές μας και τους ενθουσιασμούς μας και τότε και ενδεχομένως και σήμερα, μη λαμβάνοντας σφαιρικά και συνετά τα δεδομένα και τα επικρατούντα γεωπολιτικά, γεωστρατηγικά, κοινωνικά και άλλα δεδομένα στην περιοχή μας. Τις ανάγκες και τις επιδιώξεις φίλων και εχθρών της πατρίδας μας.

Ως Επίσκοπος της Ιεράς Αρχιεπισκοπής με την, κατά ανάθεση, μέριμνα από το 2008 των τουρκοκρατούμενων ενοριών μας, μαζί με τα μέλη της Εκκλησιαστικής Επιτροπής Αγίου Χαραλάμπους Νέου Χωριού Κυθρέας, την Εκκλησιαστική Επιτροπή Αγίου Χαραλάμπους

Στόχος του ντοκιμαντέρ είναι να επανακαθορίσει τη σχέση των Νιοχωριτών/σούν με τον γενέθλιο τόπο, να συσπύσει την κοινότητα του Νιοχώρκου στις νεότερες γενιές, αλλά και σε ευρύτερο επίπεδο να μιλήσει για τις περιπέτειες και τις μαύρες μέρες που φέρνει η διχόνοια, ο πόδεμος και οι ακραίες θέσεις.

του παρεκκλησίου εδώ στην Αγλαντζιά, το Κοινοτικό Συμβούλιο και όλα τα οργανωμένα σύνολα της Κοινότητας, θα συνεχίσουμε αθόρυβα το έργο μας, με τις ευλογίες του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. Γεωργίου, του οποίου σάς μεταφέρω την πατρική αγάπη και τις εγκάρδιες ευχές για εγκαρτέρηση και αγωνιστικό φρόνημα.

Κύριε Πρόεδρε, φίλτατε Χρίστο, στο πρόσωπό σας συγχαίρω όλους τους συντελεστές, επώνυμους και μη επώνυμους, για να φθάσουμε απόψε σε αυτό το ιστορικό τεκμήριο, το οποίο αγκαλιάζει όλους τους χωριανούς ανεξαρτήτως θρησκευτικής ή εθνικής καταγωγής, Χριστιανούς και Οθωμανούς.

Το ντοκιμαντέρ Τούτον το χωρκόν θωρώ το όρομαν θα παραμείνει ως πηγή και για τις επόμενες γενεές ότι υπήρξαν και επιπόλαιες ξενοκίνητες στιγμές, αλλά υπάρχουν και άνθρωποι σε κάθε εποχή ψύχραιμοι, σοβαροί, ειλικρινείς, που παλεύουν τίμια και αυθεντικά για το καλό, την ειρήνη, την ελευθερία με αγάπη για τον τόπο και τον άνθρωπο. Ευχή και προσευχή η νέα γενεά, τα παιδιά και τα εγγόνια σας να αναδειχθούν καλύτεροι, ικανότεροι, αγαπημένοι και ενωμένοι, για να συνεχίσουμε να ζούμε σε αυτήν την Αποστολοβάδιστη νήσο του μύθου, της

ιστορίας, της Αγίας Ορθοδοξίας και του πολιτισμού, που, παρά το μικρό της μέγεθος, μας χωράει όλους όσους καταγόμαστε από αυτά τα άγια και ιερά χώματα.

Ας ευχηθούμε, να δώσει ο Πανάγαθος Τριαδικός μας Θεός και άλλες δράσεις, εκδηλώσεις και έργα στο μέλλον όλοι μαζί όπως τη διαφύλαξη των Εκκλησιών και του κοιμητηρίου της κοινότητας, με τις πρεσβείες των Αγίων μας, του Αγίου Χαραλάμπους, του Τιμίου Προδρόμου, του Αγίου Θεοδώρου και του Αγίου Νικολάου αρχιεπισκόπου Μύρων της Λυκίας της Μικράς Ασίας. Συγχαρητήρια! Καλή θέαση!

Ομιλία του κοινοτάρχη Νέου Χωρίου Κυθρέας κ. Χρίστου Λαμπρία

Είναι με αισθήματα ιδιαίτερης χαράς αλλά και συγκίνησης που σας καλωσορίζω στην πρώτη, επίσημη προβολή του ντοκιμαντέρ για το χωριό μας με τον τίτλο Τούτον το χωρκόν θωρώ το όρομαν.

Από την πρώτη μέρα που ανέλαβα τα καθήκοντα μου μαζί με τους συνεργάτες μου στο Κοινοτικό Συμβούλιο θέσαμε ως

ύψιστη προτεραιότητα τη μελέτη της ιστορίας του χωριού μας, προκειμένου να μην αποκοπούμε από τις ρίζες μας, τόσο εμείς που φύγαμε στην πρώτη νιότη μας, όσο και οι νεότερες γενιές. Αυτή την προσήλωσή μας στη μελέτη της ιστορίας του Νιοχώρκου την αποδεικνύει η έκδοση της *Νιοχωρίτικης Φωνής*, αλλά και το ημερολόγιο τοίχου. Και οφείλω να σας ευχαριστήσω, τόσο γιατί αγκαλιάσατε με αγάπη την εκδοτική αυτή προσπάθεια αλλά και για τις εισφορές σας για τη μερική κάλυψη των εξόδων έκδοσης.

Ιδιαίτερη αξία έχουν και τα δύο βιβλία που εξέδωσε το Κοινοτικό Συμβούλιο Το ελληνορθόδοξο χριστιανικό κοιμητήριο του Νέου Χωρίου Κυθρέας – Ιστορία Μπτρώο, ένα βιβλίο μοναδικό στο είδος του και το βιβλίο: *Νιοχωρίτες και Νιοχωρίτισσες* ελλείπουν... Πεσόντες, δολο-

φονηθέντες, και αγνοούμενοι του Νέου Χωρίου Κυθρέας – Ιούλιος - Αύγουστος 1974, που αποτελεί αφιέρωμα στους συγχωριανούς μας πεσόντες και θύματα της τουρκικής εισβολής.

Φέτος συμπληρώνονται 50 χρόνια από το πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή. Μισός αιώνας πέρασε, τα βρέφη έγιναν πενήντάρηδες, οι έφηβοι έγιναν μεσήλικες και οι τότε νέοι είτε βρίσκονται στην τρίτη ηλικία είτε έφυγαν. Πεσόντες, αγνοούμενοι, εν ψυχρώ δολοφονηθέντες, εγκλωβισμένοι, εκτοπισμένοι, πρόσφυγες, αιχμάλωτοι είναι οι νέες λέξεις που μπήκαν στο λεξιλόγιό μας από το 1974. Ο πόνος πολύς, ο θρήνος ίσως πια σιωπηρός, όπως και η ουρανομήκης κραυγή...«Γιε μου», αλλά αποτυπωμένος βαθιά στο είναι μας.

Σκεφτήκαμε λοιπόν ως κοινοτικό συμ-

βούλιο, φέτος στα πενήντα χρόνια από την εισβολή, να ετοιμάσουμε το φιλμ ντοκιμαντέρ για το χωρικό μας. Θελήσαμε να αποτυπώσουμε την ιστορία του, αλλά και τις προσωπικές ιστορίες χωριανών μας, οι οποίοι βίωσαν την αγωνία, τον πόνο, ιστορίες που λιγότερο ή περισσότερο ζήσαμε όλοι οι Νιοχωρίτες και οι Νιοχωρίτισσες.

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να πω και τα εξής: Ως γνωστό, ανάμεσα στα θύματα της τουρκικής εισβολής ήταν και δύο Τ/κ συγχωριανοί μας, ο Ταχίρ Μεχμέτ Μποσνάκ και η Ναζίφη Χασάν Χουνταβερτί, θεωρήσαμε σωστό και ανθρώπινο να καλέσουμε στην εκδήλωση τους συγγενείς και των θυμάτων αυτών.

Αγαπητοί συγχωριανοί μας, συγγενείς του Ταχίρ Μεχμέτ Μποσνάκ και της Ναζίφη Χασάν Χουνταβερτί, σας καλωσορίζω στη σημερινή μας εκδήλωση και σας ευχαριστώ που αποδεχθήκατε την πρόσκληση και είστε ανάμεσά μας.

Ως γνωστό ανάμεσα στα θύματα της τουρκικής εισβολής, 74 τον αριθμό, υπήρχαν και δύο Νιοχωρίτες Τουρκοκύπριοι, ο Ταχίρ και η αδελφή του Ναζίφι. Όπως και στο βιβλίο για τα θύματα της τουρκικής εισβολής συμπεριλήφθηκαν οι πιο πάνω συγχωριανοί μας έτσι και στο φιλμ ήταν ομόφωνη η απόφαση του κοινοτικού συμβουλίου να προβληθεί συνέντευξη του γιου του Ταχίρ, Χαλίλ, τον οποίο και ευχαριστώ.

Ο πόλεμος μόνο καταστροφή φέρνει, απώλεια ανθρώπινων ζωών, βιαιοπραγίες, ακρότητες, δολοφονίες, συμπεριφορές που προσβάλλουν το ανθρώπινο γένος. Ο πόνος της μάνας που χάνει το παιδί της είναι ο ίδιος είτε είναι Ελληνοκύπρια είτε είναι Τουρκοκύπρια, είτε είναι Παλαιστίνια είτε Ισραηλίτισσα. Με την μερική άρση των εμποδίων στη διακίνηση Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων το 2003, διαπιστώνουμε ότι οι Τουρκοκύπριοι και οι Ελληνοκύπριοι επιδιώκουν να συνευρίσκονται και να μιλούν για τα παλιά. Προερχόμενοι από ένα μικτό χωριό όπως ήταν το χωριό μας το διαπιστώνουμε πιο έντονα αυτό. Άλλωστε οι σχέσεις των Ε/κ και Τ/κ Νιοχωριτών ήταν πάντοτε καλές. Δυστυχώς το 1963 με την επικράτηση εθνικιστικών

στοιχείων και στις δύο πλευρές επήλθε ο διαχωρισμός. Η απόφασή μας να συμπεριλάβουμε στο φιλμ συνέντευξη Τουρκοκύπριου συμπατριώτη μας συμβάλλει, πιστεύω, στις προσπάθειες για συμφιλίωση ανάμεσα στις δυο κοινότητες του νησιού και επανένωση της κοινής μας πατρίδας χωρίς στρατούς κατοχής για ένα καλύτερο αύριο, για το καλό των επόμενων γενιών, το χρωστάμε στα παιδιά μας.*

Την όλη προσπάθεια ετοιμασίας του φιλμ ανέλαβε ο επιστημονικός μας συνεργάτης δρ Απόστολος Κουρουπάκης μαζί με την ηθοποιό και σκηνοθέτρια συγχωριανή μας Ειρήνη Ανδρέου, θυγατέρα του Γιαννάκη Καρτακούλλη και της Ελλης Ταλατίνη. Η δουλειά που έκαναν είναι εξαιρετική, άλλωστε θα το διαπιστώσετε σε λίγα λεπτά. Τους ευχαριστώ θερμά κυρίως αυτούς αλλά και όσους συνέβαλαν στην παραγωγή του φιλμ και ιδιαίτερα τον κινηματογραφιστή Ραφαήλ Μαρκιτανή. Ευχαριστώ επίσης το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών και το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου για την παραχώρηση αρχειακού υλικού.

Καταλήγοντας θα ήθελα να ευχαριστήσω από τα βάθη της καρδιάς μου το ζεύγος των συγχωριανών μας Ευάγγελο και Όλγα Νεοφύτου, της γνωστής εταιρείας ξηρών καρπών ΣΕΡΑΝΟ για την πολύ γενναιόδωρη χορηγία τους για την ετοιμασία του ντοκιμαντέρ. Αγαπητοί συγχωριανοί, χωρίς της οικονομική βοήθεια του ζεύγους Νεοφύτου δεν θα μπορούσε να γίνει το φιλμ. Αγαπητέ Ευάγγελε, αγαπητή Όλγα σας ευχαριστώ θερμά, ο Θεός να σας έχει καλά. Επίσης, ευχαριστώ θερμά ακόμη ένα χορηγό το Ίδρυμα Αθανάσιος Κτωρίδης, σημειώνοντας με ικανοποίηση ότι το εν λόγω ίδρυμα δεν είναι η πρώτη φορά που έρχεται αρωγός στο έργο του κοινοτικού συμβουλίου. Ο Νάσος Κτωρίδης είναι γιος του αγαπητού συγχωριανού μας Κώστα Κτωρίδη.

Ευχαριστώ επίσης τον συγχωριανό μας Παύλο Κουσιουμή των γνωστών ζαχαροπλασטיών ΟΡΙΕΝΤΑΛ για τη μερική χορηγία της δεξίωσης που θα ακολουθήσει.

* Τη διερμηνεία έκανε ο Ιάκωβος Τσαγγάρης.

● ● ●

Στο ντοκιμαντέρ γίνεται σύντομη αναφορά στην ιστορία της κοινότητας, και συμμετέχουν Νιοχωρίτες και Νιοχωρίτισσες, που αφηγούνται τις ιστορίες τους, και μοιράζονται τις θύμησές τους από τα ανέμια χρόνια, πριν από το καλοκαίρι του 1974, αλλά και τις σκοτεινές στιγμές του καλοκαιριού του 1974.

Τιμή και δόξα στους πεσόντες Νιοχωρίτες

● ● ●

*Για ακόμη
μιά χρονιά δεν
ξεχάστηκαν
οι ήρωες του
χωριού μας—
Διαρκής υπο-
χρέωση όδων
η υπενθύμιση
της θυσίας τους.*

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Γ. ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Για άλλη μια χρονιά στις 22 Σεπτεμβρίου 2024 στην εκκλησία του Αγίου Χαραλάμπους στην Αγλαντζιά τιμήσαμε, ως οφείλαμε, τους πεσόντες, εν ψυχρώ δολοφονηθέντες και αγνοούμενους συγχωριανούς μας που έπεσαν θύματα της τουρκικής εισβολής το μαύρο καλοκαίρι του 1974. Το μνημόσυνο, που διοργανώνει κάθε χρόνο το Κοινοτικό Συμβούλιο σε συνεργασία με τα οργανωμένα σύνολα και τους συγγενείς των πεσόντων. Τον επιμνημόσυνο λόγο εκφώνησε ο αναπληρωτής κυβερνητικός εκπρόσωπος κ. Γιάννης Αντωνίου. Το μνημόσυνο τίμησαν με την παρουσία τους εκπρόσωποι της δημοτικής αρχής, των κοινοβουλευτικών κομμάτων, οργανωμένων συνόλων της κοινότητας και άλλων κατεχόμενων κοινοτήτων και πλήθος χωριανών.

Το μνημόσυνο που τελείται κάθε χρόνο είναι το ελάχιστο που μπορούμε να κάνουμε σε αυτούς που έδωσαν ό,τι πολυτιμότερο είχαν, τη ζωή, τους αντιμετώπιζοντας τον Τούρκο εισβολέα καθώς και σε εκείνους που έμειναν πιστοί στη γενέθλια γη και αρνήθηκαν να την εγκαταλείψουν. Συνολικά μετράμε 74 θύματα, οκτώ πεσόντες στο πεδίο της μάχης—ένας κληρωτός και επτά έφεδροι— και 66 εν ψυχρώ εκτελεσθέντες, στην πλειονότητά τους ηλικιωμένοι. Από αυτούς εντοπίστηκαν τα οστά και τάφηκαν με τις δέουσες τιμές και όπως επιτάσσει η θρησκεία μας 43, ενώ υπολείπονται 31 που

δεν έχουν ακόμη εντοπιστεί. Ο κοινοτάρχης του χωριού Χρίστος Λαμπρίας βρίσκεται σε διαρκή επαφή με την αρμόδια Υπηρεσία για τους αγνοούμενους και παρέχει κάθε δυνατή πληροφορία που θα οδηγήσει στον εντοπισμό τους, θέτοντας έτσι τέρμα στο δράμα των οικογενειών τους. Ανάμεσα στα θύματα και ο Στέλιος Παναγή που δολοφονήθηκε εν ψυχρώ από Τούρκο στρατιώτη, όταν μπήκε στη νεκρή ζώνη, στις 3 Ιουνίου 1996.

Ο κ. Αντωνίου στην ομιλία του εξήρε το νόημα της θυσίας των πρώων του χω-

ριού μας, κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά στον καθένα ξεχωριστά. Επίσης τόνισε ότι τηρουμένων των πληθυσμιακών αναλογιών το Νέο Χωριό Κυθρέας διατηρεί ίσως το θλιβερό προνόμιο να έχει τα περισσότερα θύματα της τουρκικής εισβολής και κατοχής. Σχεδόν δεν υπάρχει οικογένεια στο Νέο Χωριό που να μην ντύθηκε στα μαύρα από τον τραγικό εκείνο Ιούλη, τόνισε. Και πρόσθεσε: «Τα ονόματα όλων των πιο πάνω πεσόντων, των εν ψυχρώ δολοφονηθέντων και των αγνοουμένων, είναι ανεξίτηλα χαραγμέ-

να στις σελίδες της ιστορίας, στα μνήματα, στα μνημεία, στις στήλες και στα ηρώα, που αποτελούν το θεμέλιο του αγώνα μας για ελευθερία. Εχουμε υποχρέωση έναντι τους, αλλά κυρίως έναντι της νέας γενιάς, να προσπαθήσουμε ώστε να φέρουμε καλύτερες μέρες στον τόπο μας». Καταλήγοντας ο κ. Αντωνίου υπογράμμισε ότι ποτέ δεν πρόκειται να συμβιβαστούμε με τη σημερινή κατάσταση πραγμάτων και ασφαλώς δεν μπορούμε να δεχθούμε τη λύση δύο κρατών.

•••

*«Δόξα και τιμή
γιατί κράτη-
σαν στα χέρια
τους την αψι-
οπρέπεια του
δαού μας, και
έσπευσαν να
υπερασπιστούν
τη χώρα μας,
που έπεφτε
αβοήθητη, ξε-
χασμένη και
προδομένη».*

Επιμνημόσυνος λόγος του αναπληρωτή κυβερνητικού εκπροσώπου Γιάννη Αντωνίου

Θεοφιλέστατε, σεβαστό ιερα-
τείο, τιμημένοι συγγενείς των
πεσόντων, εκτελεσθέντων και
αγνοουμένων, εκπρόσωποι κομμάτων,
δήμων, κοινοτήτων, σωματείων και ορ-
γανώσεων, κυρίες και κύριοι,

Χρέος παντοτινό μάς έφερε στον ιερό
αυτό χώρο για να αποδώσουμε την οφει-
λόμενη τιμή στα θύματα της βάρβαρης
τουρκικής εισβολής και της συνεχιζόμε-
νης, εδώ και μισό αιώνα, παράνομης κα-
τοχής. Μνημονεύουμε και τιμούμε όσους
και όσες αγωνίστηκαν για την ελευθερία
της πατρίδας μας, υπερασπίστηκαν τη
νομιμότητα, την εδαφική ακεραιότητα
και την ανεξαρτησία της. Θα τους είμα-
στε παντοτινά ευγνώμονες. Η πυξίδα της
συνειδησίας οδηγεί τη σκέψη μας στους
συγγενείς τους, στους πιο κοντινούς τους
ανθρώπους, αυτούς που βιώνουν την με-

γάλη απώλεια, προς τους οποίους εκ-
φράζουμε σεβασμό και εκτίμηση. Μετα-
φέρω και την προσωπική εκτίμηση του
Προέδρου της Δημοκρατίας, μαζί με τη
διαβεβαίωση ότι η κυβέρνηση και η Πο-
λιτεία είναι δίπλα σας, σταθερός συμπα-
ραστάτης του καθενός από εσάς.

Με ιδιαίτερη τιμή και συγκίνηση, απο-
δέχθηκα την πρόσκληση να είμαι μαζί
σας, για να τιμήσουμε τη μνήμη των
ανθρώπων που στερήθηκαν το πολυ-
τιμότερο αγαθό, τη ζωή τους, υπέρ της
ελευθερίας της πατρίδας μας. Εκ μέρους
της Πολιτείας συγχαίρω τους διοργανω-
τές της σημερινής εκδήλωσης, το Κοι-
νοτικό Συμβούλιο του Νέου Χωριού, την
Εκκλησιαστική Επιτροπή, τα σωματεία
«Απόλλων» και «Αυγερινός», τον Όμιλο
Γυναικών και βεβαιώω τις οικογένειες
των πεσόντων, των εκτελεσθέντων και
των αγνοουμένων. Αυτού του είδους οι
δράσεις λειτουργούν και ως ευκαιρία για
αντάμωμα των προσφύγων μας, από την
πρώτη γενιά μέχρι και τη νεότερη.

Κυρίες και κύριοι,

Γνωρίζετε πολύ καλά ότι τηρουμένων
των πληθυσμιακών αναλογιών το Νέο
Χωριό Κυθρέας διατηρεί ίσως το θλιβερό
προνόμιο να έχει τα περισσότερα θύμα-
τα της τουρκικής εισβολής και κατοχής.
Εξήντα έξι κάτοικοι του χωριού, άνδρες
και γυναίκες, ηλικιωμένοι οι πιο πολλοί
από αυτούς, δολοφονήθηκαν εν ψυχρώ,
άλλοι οκτώ έπεσαν στο πεδίο της μάχης,
ενώ μερικά χρόνια μετά, ένας φαντάρος
έπεσε νεκρός εν ώρα υπηρεσίας. Αρκε-
τοί από αυτούς εξακολουθούν να αγνοού-
νται. Σχεδόν δεν υπάρχει οικογένεια στο
Νέο Χωριό που να μην ντύθηκε στα μαύ-
ρα από τον τραγικό εκείνο Ιούλη. Όταν ο
κατοχικός στρατός εισέβαλε στην πατρί-
δα μας, μετά το προδοτικό πραξικόπημα
της 15ης Ιουλίου, τα παλικάρια από το
Νέο Χωριό Κυθρέας έσπευσαν στο μέ-
τωπο με τα πενιχρά αμυντικά μέσα που
διέθεταν, και με λαβωμένο το πηικό, εξαι-
τίας της μεγάλης προδοσίας. Ο έφεδρος
λοχίας Κώστας Λαμπριάς κατετάγη σε
τάγμα πεζικού στην Αμμόχωστο αλλά το
νήμα της ζωής του κόπηκε βίαια σε μά-
χη στην περιοχή Σακκάρια, την ώρα που
βοηθούσε ένα τραυματία στρατιώτη. Δεν

πρόλαβε να χαρεί τον γιό του, Κυριάκο, αλλά ούτε και την οικογενειακή ευτυχία με τη σύζυγό του, Αντρούλα Λοΐζου, επίσης από το Νέο Χωριό Κυθρέας. Δεύτερο θύμα ο Γεώργιος Χατζηγιάννης Πινιαής, σύζυγος της Νίκης Νικολάου Μιχαλού, πατέρας της μόλις ενός έτους Μαρίας. Ήταν στρατιώτης του 398. Πολέμησε με θάρρος τους εισβολείς μαζί με τους συναδέλφους του. Η τύχη του αγνοείτο μέχρι το 2009 όταν τα οστά του εντοπίστηκαν σε ομαδικό τάφο στο χωριό Τζιάος.

Μαζί του έπεσε και ο Κώστας Κωσταντινίδης, του Χρίστου και της Αγγελικής, παντρεμένος με την Ανδρούλα Μοργιάννη από την Αγία Μαρίνα Κυθρέας. Η Ανδρούλα και τα δύο παιδιά του, Δέσπω και Χρίστος, τον είδαν για τελευταία φορά στις 13 Αυγούστου. Λίγους μήνες μετά ήρθε στη ζωή και το τρίτο παιδί της οικογένειας, ο Θέμης, ο οποίος ποτέ δεν γνώρισε τον πατέρα του. Τα οστά του Κώστα βρέθηκαν το 2008.

Τραγική ήταν η κατάληξη του Νιοχωρίτη Γιάννη Παπαγιάννη, τρίτο παιδί του Χαμπή και της Αγγελικής. Είχε έρθει στην Κύπρο στις 17 Ιουλίου από το Λονδίνο όπου σπούδαζε, και αμέσως κατετάγη στο 398 ΤΠ, στην περιοχή Μίας Μηνιάς-Κυθρέας-Τζιάους, όπου πιάστη-

κε αιχμάλωτος. Μια φωτογραφία στην οποία εικονίζεται γονατιστός να καπνίζει τσιγάρο που του ανάβει ένας Τούρκος αξιωματικός, συντηρεί για χρόνια τις ελπίδες ότι ήταν ζωντανός. Δυστυχώς όμως, οι ελπίδες διαψεύστηκαν κατά τρόπο τραγικό. Τα οστά του Παπαγιάννη βρέθηκαν το 2009 μαζί με άλλων 18, σε πηγάδι έξω από το Τζιάος.

Επόμενο θύμα της τουρκικής θηριωδίας ο Στέλιος Ορφανίδης, με καταγωγή από την Κυθρέα, έφεδρος σε μονάδα Πυροβολικού στον Καράολο. Ήταν παντρεμένος με την Ξένια Δημητρίου από το Νέο Χωριό, με την οποία απέκτησαν την Παντελίτσα. Θεάθηκε για τελευταία φορά στις 17 Αυγούστου στο Τρίκωμο έκτοτε αγνοείτο μέχρι το 2019, όταν τα οστά του εντοπίστηκαν και ταυτοποιήθηκαν. Τον Αύγουστο του 1974 οι Τούρκοι σκότωσαν τους γονείς του και την αδελφή του, Μηνίτσα.

Σαράντα πέντε ολόκληρα χρόνια παρέμενε αγνοούμενος και ο Σάββας Αποστολίδης, 19 χρόνων τότε, στρατιώτης του 70ού Τάγματος Μηχανικού. Συμμετείχε στη ναρκοθέτηση της Λαπήθου προς αποκοπή της προέλασης του Αττίλα, όμως στις 6 Αυγούστου 1974 έπεσε στα χέρια του Αττίλα, μαζί με άλλους είκοσι

● ● ●

Το μνημόσυνο που ιερείται κάθε χρόνο είναι το ελάχιστο που μπορούμε να κάνουμε σε αυτούς που έδωσαν ό,τι ποδυτιμότερο είχαν, τη ζωή, τους ανημευπιξόνιας τον Τούρκο εισβολέα καθώς και σε εκείνους που έμειναν πιστοί στη γενέθλια γη και αρνήθηκαν να την εγκαταλείψουν.

*Το μνημόσυνο
έγινε με την παρουσία
τους εκπρόσω-
ποι της δημο-
τικής αρχής,
των κοινο-
βουλευτικών
κομμάτων,
οργανωμένων
συνόλων της
κοινότητας και
άλλων κατεχό-
μενων κοινο-
τήτων και πδή-
θος χωριανών.*

εννιά συμπολεμιστές του. Τα οστά του εντοπίστηκαν και τάφηκαν το 2019.

Στον κατάλογο των αγνοουμένων παραμένει ο Κωνσταντίνος Ευθυμίου από το Τσέρι, σύζυγος της Αθηνούλα Σάββα Σκουλιά, κάτοικος Νέου Χωριού, πατέρας ενός παιδιού, του Σάββα. Ήταν έφεδρος στο 305 Τάγμα Πεζικού. Συνελήφθη τη δεύτερη φάση της εισβολής, μαζί με άλλα 39 άτομα και η τύχη του αγνοείται.

Αγνοούμενος παραμένει και ο σύγαμμος του Κωνσταντίνου Ευθυμίου, Γεώργιος Γιωργαλλή Θεοδώρου από τη Βώνη, σύζυγος της Δώρας Σάββα Σκουλιά, πατέρα δύο κοριτσιών τότε, της Παναγιώτας και της Μαρίας. Ήταν και αυτός στρατιώτης στο 398 Τάγμα Πεζικού στο Τζιάος.

Τελευταίος Νιοχωρίτης που έπεσε νεκρός από τα άναδρα πυρά του Αττίλα ήταν ο Στέλιος Παναγή, γιος του Καλλή Παναγή και της Ανδρούλας Χατζηπαντώνη, εκτοπισμένων στο Γέρι. Ο 19χρονος φαντάρος πυροβολήθηκε εντελώς αναιτία τον Ιούνιο του 1996 όταν εισήλθε άοπλος στη νεκρή ζώνη, στο προκεχωρημένο φυλάκιο του 211 ΤΠ ανατολικά των Κεντρικών Φυλακών. Για τη δολοφονία του Στέλιου το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων καταδίκασε την Τουρκία για παράβαση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα που αναφέρεται στην προστασία της ζωής.

Δόξα και τιμή αξίζουν οι προαναφερθέντες ήρωές μας, για τους οποίους είμαστε όλοι περήφανοι, ειδικά οι κοντινοί τους άνθρωποι, οι οικογένειές τους. Δόξα και τιμή γιατί κράτησαν στα χέρια τους την αξιοπρέπεια του λαού μας, και έσπευσαν να υπερασπιστούν τη χώρα μας, που έπεφτε αβοήθητη, ξεχασμένη και προδομένη. Αυτό και μόνον δείχνει το μεγαλείο τους. Τιμούμε σήμερα και τη μνήμη των εν ψυχρώ δολοφονηθέντων του Νέου Χωριού Κυθρέας, άνθρωποι ηλικιωμένοι, που πλήρωσαν με τη ζωή τους, σκληρά και απάνθρωπα, τη βαρβαρότητα του Αττίλα.

Κυρίες και κύριοι,

Τα ονόματα όλων των πιο πάνω πεσό-

νων, των εν ψυχρώ δολοφονηθέντων και των αγνοουμένων, είναι ανεξίτηλα χαραγμένα στις σελίδες της ιστορίας, στα μνήματα, στα μνημεία, στις στήλες και στα ηρώα, που αποτελούν το θεμέλιο του αγώνα μας για ελευθερία. Έχουμε υποχρέωση έναντί τους, αλλά κυρίως έναντι της νέας γενιάς, να προσπαθήσουμε ώστε να φέρουμε καλύτερες μέρες στον τόπο μας. Η δικαίωση όσων θυσιάστηκαν για τη νομιμότητα, για την ελευθερία, την ανεξαρτησία και την εδαφική ακεραιότητα της Κύπρου, θα έρθει μόνον μέσα από τον τερματισμό της παράνομης κατοχής. Η συνεχής υπόμνηση της ανάγκης για την αναζήτηση λύσης δεν είναι μια ρητορική επανάληψη. Είναι μια συνειδητή υπόδειξη των κινδύνων που εγκυμονεί το στάτους κβο, το οποίο ποτέ δεν μπορεί να προσφέρει ασφάλεια και προοπτική για το μέλλον της πατρίδας μας και των παιδιών μας. Επιδιώξή μας είναι η αναζήτηση μόνιμης λύσης στο Κυπριακό, που θα δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας σε ένα κανονικό κράτος χωρίς στρατό κατοχής, χωρίς εγγυητές με επεμβατικά δικαιώματα. Ένα κράτος που θα προσφέρει στους νόμιμους κατοίκους του συνθήκες ειρήνης, ασφάλειας και ευημερίας. Προς αυτή την κατεύθυνση επικεντρώνονται οι προσπάθειές μας και παρά την αρνητική στάση της άλλης πλευράς θα εξαντλήσουμε κάθε δυνατότητα ώστε να δημιουργήσουμε τις συνθήκες για απευθείας διαπραγματεύσεις στη βάση του συμφωνημένου πλαισίου, με αφετηρία το σημείο διακοπής τους στο Κραν Μοντάνα το 2017, που θα λαμβάνει υπόψη το διαπραγματευτικό κεκτημένο και τις ευρωπαϊκές αρχές και αξίες.

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης θα συναντηθεί αύριο με τον γενικό γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, στον οποίο θα επαναλάβει την ετοιμότητα για στήριξη οποιασδήποτε πρωτοβουλίας κινείται προς την κατεύθυνση της αναζήτησης λύσης στο Κυπριακό, μέσα από ουσιαστικές διαπραγματεύσεις. Η ελληνοκυπριακή πλευρά θα αξιοποιήσει και την ελάχιστη χαρά- μάδα ελπίδας ώστε να δημιουργήσει την

προοπτική για την επανέναρξη του διαλόγου, με ζητούμενο τη μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας σε ένα κράτος που θα προσφέρει σε όλους τους νόμιμους κατοίκους του, τη δυνατότητα να ζήσουν και να δημιουργήσουν σε συνθήκες ειρήνης, ασφάλειας και ευημερίας.

Η αρνητική στάση της τουρκοκυπριακής ηγεσίας δεν μας επιτρέπει να αισιοδοξούμε αλλά την ίδια ώρα δεν θα πρέπει να μας αποπροσανατολίσει από την προσπάθεια. Οφείλουμε να παραμείνουμε προσηλωμένοι στην αναζήτηση λύσης, μέσα από ρεαλιστική αντιμετώπιση των δεδομένων και αξιοποίηση κάθε πολιτικής και διπλωματικής συνέργειας που μπορεί να οδηγήσει σε αλλαγή της τουρκικής στάσης.

Με τη στήριξη της Ελλάδας, που παραμένει ο πιο σταθερός μας σύμμαχος και τη συμπαράσταση Ευρωπαίων εταίρων μας, καθώς και άλλων χωρών και θεσμών, εργαζόμαστε προς την κατεύθυνση της δημιουργίας των προϋποθέσεων για σπάσιμο του αδιεξόδου. Είναι μέσα από δικές μας ενέργειες που έγινε ο διορισμός της προσωπικής απεσταλμένης του γενικού γραμματέα για το Κυπριακό.

Στηρίζουμε τις καλές υπηρεσίες του γενικού γραμματέα, επενδύουμε στην πρωτοβουλία του, και είμαστε έτοιμοι για το επόμενο βήμα, υπό την προϋπόθεση ότι θα υπηρετεί προσεγγίσεις που έχουν ως στόχο τη λύση του Κυπριακού και όχι τη διάλυση της προοπτικής για μια επανωμένη Κύπρο. Κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό. Ποτέ δεν πρόκειται να συμβιβαστούμε με τη σημερινή κατάσταση πραγμάτων και ασφαλώς δεν μπορούμε να δεχθούμε τη λύση δύο κρατών.

Αγαπητές Νιοχωρίτισσες και Νιοχωρίτες,

Από τον ιερό αυτό ναό του Αγίου Χαραλάμπους, που ανοικοδομήθηκε χάρη στη δική σας στήριξη, με στόχο να γίνει σημείο αναφοράς και χώρος συναπαντήματος εδώ στην φιλόξενη Αγλαντζιά, παρακαλώ δεχθείτε για μία ακόμη φορά την απεριόριστη εκτίμηση και σεβασμό της Πολιτείας, για τη μεταλαμπάδευση της θέλησης για επιστροφή αλλά και της προσπάθειας του καθενός σας για προκοπή και ευημερία.

Εύχομαι σε όλους σας κουράγιο, δύναμη και κάθε καλό.

Κρατήθηκε στη γη της όσο μπορούσε

● ● ●

Η βαλανιά του Νιοχύρκου έπεσε στις 15 Αυγούστου 2024, πενήντα χρόνια μετά τη φυγή των κατοίκων του χωριού, μιας και ο υδροφόρος ορίζοντας που τροφοδοτείτο από τον κεφαλόβρυσο της Κυθρέας στέρεψε. Το δέντρο πιθανώς να είχε βδηθεί από κάποια φυτονόσο ασθένεια.

ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Γ. ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η εμβληματική βαλανιά του Νιοχώρκου έστεκε σημάδι προαιώνιο της γης και των ανθρώπων της μάρτυρας ιερός. Ο ίσκιος της καταφύγιο των χωριανών, τα κλαδιά φωλιά πυκνή των πετούμενων του ουρανού. Η βαλανιά μνημείο αρχαίο, ζωντανό, πενήντα χρόνια στερήθηκε τη γνώριμη συνιχιά του τόπου. Προσπάθησε κι αυτή να κάνει υπομονή, ξένα λόγια να αφου-

γκράζεται έμαθε, τον ίσκιο της αφειδώς λευτα συνέχιζε να χαρίζει... από τη γη της κρατιόταν, τις ρίζες της εμπιστευόταν και του κεφαλόβρυσου τα νάματα τα ιερά. Της Παναγίας την ημέρα δάκρυσε, της Παναγίας την ημέρα έπεσε, τα δάκρυά της δεν κατάφεραν να νοτίσουν τις ρίζες της. Δεν άντεξε η βαλανιά, κανείς να τη φταιξει όμως δεν μπορεί. Κρατήθηκε στη γη της όσο μπορούσε, αλλά ποιος ξέρει, σπόρους μπορεί να έχει αφήσει, και πάλι να ανθίσει.

Τα βαδάνια τα κάναμε οφτιά

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΠΙΤΣΙΛΛΟΥ

Στις 16 Ιουλίου 1990 εργαζόμενοι στο χωριό Καπέδες και ως γραφείο χρησιμοποιούσα το καφενείο του χωριού. Πρόσεξα στην εφημερίδα *Χαραυγή*, στο φύλλο της 16 Ιουλίου 1990, δημοσίευμα σχετικά με τη βαλανιά του χωριού μας, το οποίο και κράτησα. Με τη μερική άρση των εμποδίων στη διακίνηση στην κατεχόμενη γη μας το 2003, επισκέφθηκα το χωριό μας και φυσικά τη βαλανιά, Πρόσεξα ότι στον

κορμό του αιωνόβιου δέντρου υπήρχαν τρύπες και υπέθεσα ότι άρχισε να σαπίζει. Την επόμενη μέρα τηλεφώνησα στην εφημερίδα *Χαραυγή* και μίλησα με κάποιο δημοσιογράφο. Του είπα για το σχετικό ρεπορτάζ της εφημερίδας για τη βαλανιά και μου υποσχέθηκε ότι θα κάνει ό,τι μπορεί για να σωθεί το αιωνόβιο δέντρο. Ύστερα από ένα μήνα ξανατηλεφώνησα στην εφημερίδα και ο δημοσιογράφος μου είπε ότι έκανε κάποιες ενέργειες και φρόντισαν το δέντρο. Όταν ξαναπήγα στο χωριό επισκέφθηκα τη βαλανιά και διαπίστωσα ότι οι τρύπες στον κορμό της ήταν κλειστές. Ωστόσο, φαίνεται ότι δεν έγινε καλή δουλειά και σε συνδυασμό με το ότι σταμάτησε να

● ● ●

Ο κοινοτάρχης Χρίστος Λαμπριάς έχει ήδη παραδώσει σε παράγοντα του χωριού δενδρύδηο βαδανιάς για να φυτευτεί στο σημείο, όπου βρισκόταν η παλαιά.

πεννά το νερό του Κεφαλόβρυσου από τη ρίζα της δεν άντεξε άλλο. Να σημειωθεί ότι το αυλάκι είχε συνεχώς νερό, και ακριβώς κάτω από τη βαλανιά διαχωριζόταν το νερό. Το ένα αυλάκι κατευθυνόταν προς την εκκλησία και ποτίζονταν τα λιοχώρκα και το άλλο περνούσε από τον τουρκομαχαλά και κατευθυνόταν προς την τοποθεσία «Αλακάδκια». Εγώ προσωπικά θυμούμαι που πότιζα τις ελιές μου, που ήταν κοντά στο νεκροταφείο. Επίσης, θα ήθελα να προσθέσω ότι η ηλικία του δέντρου πρέπει να ήταν γύρω στα 900 χρόνια. Ο συγχωριανός μου Θεόδωρος Μαυράκης μου είπε ότι λίγο πριν από την εισβολή υπάλληλοι του Τμήματος Δασών την επισκέφθηκαν και υπολόγισαν ότι ήταν 800-850 χρόνων. Θυμούμαι που ήταν τεράστια και οι κλώνοι της έφθαναν μέχρι το καφενείο του Μιχαηλιά και σκέπαζαν το σπίτι του Σαλλαγκού. Θυμούμαι το 1957 που την κλάδεψε ο Κυριάκος Αναστασίου (Καμπίτης), σύζυγος της Ελένης Κατσούρη, για προστασία των κτιρίων. Τα βαλάνια ήταν πολύ μεγάλα, τα κάναμε οφτά και τα τρώγαμε.

Ήταν το μυρό μου, γιε μου...

ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Ο πατέρας μου, Κυριάκος Αναστασίου, επωνομαζόμενος Καμπίτης, γιατί καταγόταν από τον Κάμπο της Τσακκίστρας, ήταν ξυλοκόπος στο χωριό του. Γι' αυτό ο κοινοτάρχος του χωριού Σοφοκλής Ζερβός του ανέθετε το κλάδεμα της βαλανιάς, έργο πολύ επίμοχθο, αν λάβει κανείς υπόψη ότι τότε η όλη εργασία ήταν χειρονακτική χωρίς δενδροκοπτικά μηχανήματα. Χρησιμοποιούσε μεγάλο τσεκούρι και πριόνι (αλούπα). Τα ξύλα από το κλάδεμα της βαλανιάς διατίθεντο προς πώληση και τα έσοδα μοιράζονταν με τους Τουρκοκύπριους με συνεννόηση των δύο κοινοταρχών. Ο πατέρας μου είχε μια ιδιαίτερη σχέση με τη βαλανιά, όσο κι αν αυτό ακούγεται παράξενο. Θυμούμαι όταν γίναμε πρόσφυγες, ο πατέρας μου

μπορεί να μη μιλούσε για το σπίτι μας αλλά πάντα μιλούσε για τη βαλανιά. Μας περιέγραφε με συγκίνηση το αιωνόβιο δέντρο και πώς κατάφερνε να το κλαδεύει σχεδόν κάθε χρόνο. Ένιωθε, δικαιολογημένα, υπερηφάνεια, γιατί ήταν ο μόνος στο χωριό που μπορούσε να κάμει αυτή τη δουλειά.

Το 2003, που επιτράπηκε η διακίνηση και στην κατεχόμενη πατρίδα μας, πήρα τον πατέρα μου και πήγαμε στο χωριό. Πήγαμε πρώτα στο σπίτι μας, στην εκκλησία, και φυσικά στη βαλανιά. Δεν θα ξεχάσω αυτή τη σκηνή. Ο πατέρας μου κάθισε στη ρίζα της και έκλαιγε. Δεν έκλαιγε όταν πήγαμε σπίτι μας και έκλαιγε στη βαλανιά. «Ήταν το μυρό μου, γιε μου, σήκω να φύγουμε, δεν αντέχω άλλο», μου είπε.

Δρυός πεσούσης

ΤΗΣ ΡΕΒΕΚΚΑΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ ΠΙΕΡΗ

Η ήμερη βαλανιδιά ή βαλανιδιά φτάνει τα 30 μέτρα σε ύψος και ευδοικμεί σε θερμό και ξηρό περιβάλλον. Βρίσκεται στις περιοχές της Ανατολικής Μεσογείου σε πεδινές περιοχές, καθώς και στους πρόποδες των βουνών. Τα φύλλα της είναι δερματώδη, ωοειδή με οξείες παρυφές, χνουδωτά. Ο καρπός της είναι σκληρό κάρυο κυπελλοφόρο και μονόσπερμο. Το κύπελλο του καρπού φέρει πυκνά αγκαθωτά λέπια.

Η Βαλανίς (ή Βάλανος), θεωρούνταν η Νύμφη του δέντρου της βελανιδιάς και μία από τις Αμαδρυάδες νύμφες, κόρες του Όξυλου (πνεύμα του δάσους) και της Αμαδρυάδας. Η βελανιδιά αποτελούσε το ιερό δένδρο του Διός. Για τον λόγο αυτό θεωρείτο ιερό στην αρχαία Μακεδονία και μάλιστα πολλά χρυσά στεφάνια που έχουν βρεθεί και χρησιμοποιούνταν σε τελετές και ως ταφικά κτερίσματα, ήταν στεφάνια βελανιδιάς, με κορυφαίο το στεφάνι βελανιδιάς του Βασιλιά Φιλίππου Β' της Μακεδονίας, που βρέθηκε στον βασιλικό τύμβο των Αιγών, στη σημερινή Βεργίνα. Επίσης η μαντική δρυς θεωρούνταν πως αποτελούσε την κατοικία του Δία στη Δωδώνη.

Ένα τέτοιο βασιλικό δέντρο υπήρχε και στο δικό μας χωριό. Δεν υπάρχουν μαρτυρίες αν κάποιος το φύτεψε ή αν ήταν αυτοφυές, μιας και χρονολογείτο πάνω από έξι αιώνων. Ξεχωριστό και επιβλητικό φυτό, δέσποζε στη μικρή πλατεία που εκ των συνθηκών δημιουργήθηκε γύρω από τον κορμό της. Αμέτρητες οι ιστορίες που ακούσαμε όλοι γι' αυτό το δέντρο ή μάλλον με αυτό το δέντρο ως πρωταγωνιστή. Στις ρίζες του μεγάλωσαν όλα τα παιδιά του χωριού, στα κλαδιά του σκαρφάλωσαν τα πλείστα και στον ίσκιο του κάθισαν χωρίς υπερβολή όλοι οι κάτοικοι. Τις καλοκαιρινές μέρες, χώρος συγκέντρωσης για τους μικρότερους. Τα βράδια, δε, γυναίκες και άντρες μαζεύονταν εκεί για να πουν τα νέα τους, να διηγηθούν ιστορίες παλιές ή ίσως και νεότερες.

Σημείο αναφοράς, για όλους τους χωριανούς. Από τα λίγα που κι εγώ ως άνθρωπος χωρίς μνήμες από αυτόν τον χώρο πριν από το 1974, πηγαίνοντας εκεί για πρώτη φορά παραδέχτηκα πως όσα είχα ακούσει γι' αυτό το δέντρο ανταποκρινόντουσαν στην πραγματικότητα. Ένας σταθμός σε κάθε επίσκεψη, ένα προσκύνημα και μία φωτογραφία να φυλακίζει τη στιγμή. Λες και το περιμέναμε πως σε κάποια μας επίσκεψη δεν θα ήταν εκεί να μας υποδεχτεί και να μας καλωσορίσει...

Αύγουστο του 1974 οι κάτοικοι του χω-

ριού, στην πλειοψηφία τους, το εγκαταλείπουν για «λίγο». Δεκαέξι του μήνα ο τουρκικός στρατός μπαίνει και εκκαθαρίζει ό,τι και όσους μπορεί. Ένα δέντρο δεν του φάνηκε απειλή, δεν του δημιούργησε ανασφάλειες. Κακώς, γιατί αυτό το δέντρο έκρυβε μέσα του ιστορία, τη ζωή όλων, τα βάσανα και τις χαρές τους. Και ναι, ένα δέντρο μπορεί να γίνει σύμβολο. Έτσι και η δική μας βαλανιά. Έστοκε εκεί αγέρωχη να θυμίζει σε όλους πως κάποια πράγματα δύσκολα αλλάζουν.

Δύσκολα, αλλά δυστυχώς αλλάζουν. Αύγουστο του 2024 και συγκεκριμένα στις δεκαέξι, ενημερωθήκαμε πως η βαλανιά μας, έπεσε. Πράγμα σπάνιο για το είδος της, αφού φημίζεται για την ανθεκτικότητα και το σταθερό ξύλο της. Κι όμως, το εσωτερικό είχε αρχίσει να χαλά εδώ και καιρό. Στην τελευταία μας οργανωμένη επίσκεψη όλοι είχαμε προσέξει το ξηρό φύλλωμα. Κι έφερε τόσο πόνο στο άκουσμα της αυτή η είδηση, έφερε δάκρυα στα μάτια των Νιωχωριτών. Και πώς να μη φέρει;

Άντεξε τόσα και τόσα. Πενήντα χρόνια χωρίς τον κόσμο της, χωρίς την ιστορία της ήταν και γι' αυτήν πολλά. Κουράστηκε, σαν τις μανάδες και τις γιαγιάδες μας, απογοιτεύτηκε σαν τους πατεράδες και τους παππούδες μας. Έγειρε στο έδαφος κι απόθεσε τα κλαδιά της. Δρυός πεσούσης...

Ο γιος του Παπαδιομήδη Χαράλαμπος έφτιαξε ένα μικρό τραπέζι με ξύλα της βαλανιάς του χωριού μας που έφερε ο κοινοτάρχης. Κάτω από το διάφανο γυαλί του τραπεζιού τοποθετήθηκε χώμα από το κοιμητήριο του χωριού και ο επιστήθιος σταυρός του Παπαδιομήδη, με την πιο κάτω επιγραφή:

Χωριό μας αγαπημένο
Νέο Χωριό Κυθρέας
Λίγο χώμα της πατρώας γης
Ξύλα από τη δρυ σου
τη βαλανιά των παιδικών μας ονείρων
Κι ο επιστήθιος σταυρός, της Αγάπης σύμβολο
του εφημέριού σου, του πατρός Διομήδη!

Οικ. Παπαδιομήδους 2025

ΔΡ ΠΕΤΡΟΣ Μ. ΚΑΡΕΚΛΑΣ*

Της Βαλανιάς του Νιοχώρκου το παράπονον

Σας φρόντιζα, σας δρόσιζα για 800 γρόνους
με την πυκνή μου φυλλωσιάν τζιαι τον πασιήν τον ίσκιο,
πόσον σιαιρόμουν τα παιδικιά που έπαιζαν πουκάτω
τζιαι τες ωραίες κοπελιές που σιγοτραγουδούσαν!
Τι το πολλύν σας ζήτησα
παρά λλίην αγάπην τζιαι της Τζυρκάς
της Βρύσης το νερόν, να πίνω;
Τούτα τα στερήθηκα για 50 τόσα γρόνια
τζι υποφέρα στα σσώψυχα, δε θέλω πια να ζήσω!
Αχ Βαλανιά μου, νάξερες τζιαι τα δικά μας ντέρτια
πως το νερό της Βρύσης μας μόνον στα όνειρα τρέσει.
50 χρόνια δίσεκτα, για μας τζιαι τα παιδικιά μας!

* τέως δήμαρχος Κυθρέας

ΘΕΩΝΗ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΚΟΥΝΝΟΥ

Ιστορική βαλανιδιά

ΓΙΩΤΑΣ ΤΖΙΑΜΠΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥΔΙΑ

Η βαλανιά του χωρκού μου

Εραίσεν μας την καρκιάν
τούντο πικρό χαπάρι
εξέρανεν η βαλανιά
που οι Νιοχωρίτες είχαμε
στολίδι τζιαι καμάρι.
Πενήντα χρόνια στη σκλαβικιά
άντεξες για να ζήσεις
για μας για ΠΑΝΤΑ ζωντανή
γιατί μας χάρισες πολλές
τζιαι όμορφες αναμνήσεις.

Υπόκωφος ο πόνος σου
Υπόκωφη η φωνή σου
Αδύνατοι οι κτύποι σου
Αδύνατη η πνοή σου
Εμείς μακριά σου νιώθαμε
Το δράμα της ζωής σου
Αυτοί που δεν κατάλαβαν
Ήταν οι οχτροί, δικοί σου
Και δικοί μας
Φαγώθηκαν σιγά, σιγά
Μαζί με τόσους σκοτωμούς
Ήρθε κι ο δικός σου
Μαζί με άλλους βιασμούς
Ήρθε κι ο δικός σου
Μαζί με άλλους θρήνους, λυγμούς
Παράπονα αγνοήθηκαν κι οι δικοί σου
Δένδρα μας, δεν αντέχετε
κάτω από τον ίσκιο σας
κουρσάρους και κατακτητές.

Θύμησες μιας άδελφης εποχής

ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ ΒΑΚΑΝΑ

Τη Μεγάλη Τεσσαρακοστή –το πεντηήμερον, όπως το έλεγαν– κάθε απόγευμα μαζεύονταν στο σπίτι μας φίλες της γιαγιάς, κάθονταν και περίμεναν να ακούσουν την καμπάνα και να ξεκινήσουν για την εκκλησία να ακούσουν «Το Κύριε των Δυνάμεων», έτσι το έλεγαν. Πέρασαν οι μέρες και έφθασε η Παρασκευή του Ακάθιστου Ύμνου. Από νωρίς η γιαγιά μου μας είπε να ετοιμαστούμε, γιατί θα πηγαίναμε στην εκκλησία να ακούσουμε το «Προσταχθέν»* και τα 24 Ευαγγέλια (Χαιρετισμοί). Σε λίγο ήλθε στο σπίτι μας η Μηνιά, στενή συγγενής, και κάθισε με τη γιαγιά μου και περίμεναν να ακούσουν την καμπάνα. Ήταν νωρίς κι άρχισαν να κουβεντιάζουν. «Σήμερα μαγειρεύω πατάτες γιαχνί, εμείς τρώμε λάδι κάθε μέρα, είπε η Μηνιά. Τότε η γιαγιά μου της είπε: «Καθένας νηστεύκει όσον πιστεύκει, τζιαι όπως σκέφτεται πορεύκεται». Άλλαξαν κουβέντα και θυμήθηκαν σαν να ήταν χτες το Πάσκα των Γεννών τζιαι τα Φώτα τζιαι τώρα εκόντεψεν η Ανάσταση.

Ο ΠΑΠΠΟΥΣ ΜΟΥ ΕΖΗΣΕ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ

Ήρθαν κι άλλες στην παρέα και η γιαγιά μου άρχισε να διηγείται. «Ο πατέρας μου ο Χατζηβαγγέλης έζησεν την τουρκοκρατία και ύστερα την αγγλοκρατία. Τα κτήματα της περιοχής τα είχε ο Τούρκος τσιφλικάς και οι χριστιανοί που ήταν γεροί και δουλευτάδες ήταν μισταρκοί του με το έτσι θέλω. Ο Χατζηβαγγέλης ήταν ένας από τους μισταρκούς και δούλευαν γέννημα βούττημα του ήλιου για ένα κομμάτι ψωμί και λίγο πιλάφι. Ήταν παραμονή των Φώτων και ο μάστρος του τον διέταξε να μείνει στο σπίτι του την επομένη, γιατί ήταν

μεγάλη γιορτή για τους χριστιανούς». Και συνέχισε η γιαγιά μου τη διήγησή της για τον πατέρα της. «Το βούττημα του ήλιου ήρθα στο φτωχικό μου και σκέφτηκα πως απόψε θα κοιμηθώ στο κρεβάτι μου. Τις περισσότερες νύχτες τις περνούσα καθισμένος στο σκαμνί, ντυμένος με τα ρούχα της δουλειάς, φορώντας τις ποδίνες μου. Χάραξε το φως, σηκωθήκαμε με τη μητέρα σου να ετοιμαστούμε για την εκκλησία. Ο καιρός ήταν βροχερός και φυσούσε κρύος αέρας. Ξαφνικά ακούστηκε η φωνή του Τούρκου επιστάτη. Άνοιξα και μου είπε ότι το αφεντικό θέλει να πάω να δουλέψω. Ντύθηκα, σκεπάστηκα με μια σακούλα για να κόβει τα νερά και ξεκίνησα. Ο επιστάτης έφυγε με το άλογό του. Οι χριστιανοί μόνο γαϊδούρια μπορούσαν να καβαλικεύουν και όταν έβλεπαν Τούρκο στον δρόμο, έπρεπε να κατεβούν για να κάνουν τεμενά (υπόκλιση). Γι' αυτό για να κατεβαίνουν εύκολα από το ζώο κάθονταν πλάγια.

Ο επιστάτης με διέταξε να πάω στον στάβλο και να ταΐζω τα ζώα κάθε λίγο. Μου έδωσε ένα κομμάτι ψωμί κι έφυγε. Νύχτωσε και ξεκίνησα για το σπίτι μου. Ήμουν πολύ λυπημένος και παρακάλεσα τον Πρόδρομο του χρόνου να γιορτάσω τα Φώτα χωρίς φόβο. Πράγματι τον άλλο χρόνο κυβερνούσαν οι Εγγλέζοι και δεν μας ενοχλούσαν». «Αυτά τα θυμήθηκα γιατί η Μηνιά θυμήθηκε τα Φώτα», είπε η γιαγιά μου.

ΚΡΟΣΤΟΥ ΤΟ «ΠΡΟΣΤΑΧΘΕΝ»

Χτύπησε η καμπάνα και όλοι πήγαμε στην εκκλησία. Η γιαγιά μου πάντοτε στεκόταν παρόλο ότι είχε τρεις δικούς της σκάμνους. Στάθηκα δίπλα της και σε λίγο άρχισαν οι ψάλτες το τροπάριο. Η γιαγιά μου έσκυψε και μου ψιθύρισε: «Άνοιξε τα αφτιά σου τζιαι κρόστου, γιατί ψάλλουν το Προσταχθέν». Ο δά-

● ● ●

«Σήμερα μαγειρεύω πατάτες γιαχνί, εμείς τρώμε λάδι κάθε μέρα, είπε η Μηνιά. Τότε η γιαγιά μου της είπε: «Καθένας νηστεύκει όσον πιστεύκει, τζιαι όπως σκέφτεται πορεύκεται».

σκαλος ο Λέβας έψαλλε μαζί με τον Γιαννακό. Δεν καταλάβαινα τα λόγια, όμως μου άρεσε η μελωδία. Η γεμάτη και γλυκιά φωνή του Λέβα και η λεπτή και μελωδική φωνή του Γιαννακό έσμιγαν και σε ανάγκαζαν να προσέξεις. Το είπαν τρεις φορές και μετά άρχισαν τα Ευαγγέλια.

Μετά την τουρκική εισβολή κάθε Παρασκευή του Ακάθιστου Ύμνου πηγαίνω νωρίς στην εκκλησία για να το ακούσω. Όταν το ψάλλουν δεν ακούω τους σημερινούς ψάλτες, ακούω τον Λέβα και τον Γιαννακό.

Πέρασαν οι μέρες και μετά δυο εβδομάδες, τα ξημερώματα ακούσαμε τον Καλό Λόγο. Τότε δεν τον έλεγαν τα μεσάνυχτα. Την Κυριακή του Πάσχα το μεσημέρι, πήγαμε στη λιτή. Τότε πήγαιναν μόνο άντρες και νεαρές κοπέλες. Οι γριές έλεγαν πως δεν είναι σωστό να παρευρίσκονται κι έτσι δεν πήγαιναν, και να ήθελαν φοβόντουσαν την κατακραυγή. Στο μπροστινό μέρος της εκκλησίας ήταν φυτεμένες λεμονιές. Έξω στον δρόμο, δίπλα από το κάγκελο ήταν η φουντάνα της εκκλησίας, όπως την έλεγαν. Κάπου εκεί την ώρα της λιτής

είδα τη Μηνλιά να στέκεται μαζί με τη Γιωρκού και να παρακολουθούν από μακριά. Τέλειωσε η λιτή και γυρίσαμε στο σπίτι. Η Μηνλιά στον γυρισμό πέρασε από κοντά μας, χαιρέτησε τον παππού μου και του ευχήθηκε. Η γιαγιά μου το έμαθε πως πήγε στη λιτή και της έκαμε παρατήρηση. Μετά μόνιασαν, ήπιαν τον καφέ τους και λύθηκε η παρεξήγηση.

Τώρα όλοι αυτοί δεν βρίσκονται μαζί μας. Πολλά έθιμα ξεχάστηκαν, όμως εμείς οι λίγοι που μείναμε από τότε τα θυμόμαστε και είναι σωστό να τα πούμε, να καταγραφούν και να τα ακούν οι νέοι. Τα συμπεράσματα δικά σας.

*Το Προσταχθέν: Προοίμιο των χαιρετισμών του Ακάθιστου Ύμνου, το οποίο το 626 μ.Χ. αντικαταστάθηκε με το «Υπερμάχω Στρατηγώ τα νικητήρια...».

«Το προσταχθέν μυστικώς λαβών εν γνώσει, εν τη σκηνή του Ιωσήφ σπουδή επέστη, ο Ασώματος λέγων τη Απειρογάμω. Ο κλίνας τη καταβάσει τους ουρανοί, χωρείται αναλλοιώτως όλος εν Σοί. Όν και βλέπων εν μήτρα Σου, λαβόντα δούλου μορφήν, εξίσταμαι κραυγάζων Σοι, Χαίρε, Νύμφη Ανύμφευτε».

● ● ●

Μετά την τουρκική εισβολή κάθε Παρασκευή του Ακάθιστου Ύμνου πηγαίνω νωρίς στην εκκλησία για να το ακούσω. Όταν το ψάλλουν δεν ακούω τους σημερινούς ψάλτες, ακούω τον Λέβα και τον Γιαννακό.

Ένας απόδημος Νιοχωρίτης θυμάται...

ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ (GUS) ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Παρόλο ότι έχω ζήσει το μεγαλύτερο μέρος της ζωής μου –73 από τα 90 μου χρόνια– στην Αμερική, εντούτοις είναι αδύνατο να ξεχάσω το αγαπημένο μου χωριό, όπου έζησα τα πρώτα 17 χρόνια της ζωής μου, το Νιόχωρκο. Σε στιγμές περισυλλογής, ιδιαίτερα τώρα που είμαι συνταξιούχος, θυμούμαι συνεχώς το χωριό μου, φέρνοντας στον νου μου θύμησης από το απώτατο παρελθόν, τότε που ήμουν κι εγώ παιδί κι έπαιζα στα αλώνια του χωριού και γυριζα στα καντούνια και τα λιοχώρκα με τα άλλα παιδιά. Ακόμη θυμούμαι, όταν έγινα έφηβος, καθώς και τα πρώτα χρόνια της νιότης μου πώς περνούσα με την οικογένεια και τους φίλους μου. Αποσπασματικά και διάσπαρτα αναπολώ σκηνές εκείνης της εποχής που έχουν χαραχθεί ανεξίτηλα στο μυαλό μου. Κι αρχίζω την περιδιάβαση.

ΕΛΕΝΙΤΣΑ ΛΑΜΠΡΙΑ

Η Ελενίτσα Λαμπρία, γιαγιά του κοινοτάρχη μας, ήταν ίσως η πιο μορφωμένη γυναίκα του χωριού μας. Όντας παιδί και περνώντας έξω από το σπίτι της, πάντα την έβλεπα να κρατάει στα

χέρια της ένα βιβλίο και να διαβάζει. Εγώ έκανα πολύ παρέα με τον γιο της Τάκη, που ήταν δύο χρόνια μεγαλύτερός μου. Το 1936, εγώ ήμουν έξι χρονών, και θυμούμαι που η γιαγιά Ελενίτσα είχε ένα άλογο το οποίο καβάλησα αλλά, δυστυχώς, έπεσα κάτω και έχασα τις αισθήσεις μου για λίγο. Ο φίλος μου ο Τάκης πήρε μέρος

σε ιπποδρομία με εκείνο το άλογο και ήλθε τρίτος.

Την ίδια χρονιά, το 1936, θυμούμαι που η γιαγιά μου, μου είπε ότι τη νύχτα των Χριστουγέννων, τα βόδια στον στάβλο, μιλούν μεταξύ τους κι εγώ έμεινα ξάγρυπνος μέχρι τα μεσάνυχτα για να τα ακούσω. Θυμούμαι τα κνώτα να βγαίνουν από τα ρουθούνια τους σαν υδρατμοί. Είπα στη γιαγιά μου τι είδα κι εκείνη μου είπε ότι μιλούσαν τα ζώα, αλλά δεν τα άκουσα. Ήμουν έξι χρονών και το δωμάτιό μου ήταν δίπλα από τον στάβλο.

ΕΘΝΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ - ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΗΜΑΙΑ

Θυμούμαι στο δημοτικό σχολείο που τραγουδούσαμε τον βρετανικό εθνικό ύμνο. Την πρώτη φορά που είδα ελληνική σημαία και άκουσα τον ελληνικό εθνικό ύμνο ήταν στις 28 Οκτωβρίου 1940. Η ανάκρουση του ελληνικού εθνικού ύμνου απαγορευόταν από τότε που οι Ελληνοκύπριοι τον Οκτώβριο του 1931 έκαψαν το κυβερνείο. Λέγεται ότι τότε, μετά το κάψιμο του κυβερνείου, κάποιος έφηβος καταδικάστηκε σε 15 χρόνια φυλάκιση, γιατί κάθισε στην καρέκλα του Κυβερνήτη και είπε: «Μάνα, έλα να δεις τον γιο σου 15 λεπτά κυβερνήτη».

Κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου θυμούμαι που μας βομβάρδισαν και οι Ιταλοί και οι Γερμανοί. Οι Ιταλοί δεν ήταν εύστοχοι, σε αντίθεση με τους Γερμανούς, οι οποίοι συνήθως χτυπούσαν στον στόχο. Μια νύχτα βομβάρδισαν την Κυθρέα και ταρακουνήθηκε το έδαφος στο Νιόχωρκο. Τον Απρίλιο του 1941 ακούσαμε ότι θα περνούσε από τον σταθμό του Τραχωνιού το τρένο γεμάτο με Έλληνες στρατιώτες. Γεμίσαμε τα καλάθια μας με φλαούνες και κουλλούρκα και με επικεφαλής τον δάσκαλο Γεώργιο Λέβα και μια ομάδα παιδιών πορευθήκαμε προς τον σταθμό για να τραγουδήσουμε εθνικά

Οι παραστάσεις γίνονταν στο σπίτι του Αθανάση Σιόρρη, που η αυλή του ήταν αμφιθεατρική. Ωστόσο, τότε δεν επιτρεπόταν να παίζουν τα κορίτσια του χωριού θέατρο, οπότε η μόνη λύση ήταν τους γυναικείους ρόλους να υποδύονται τα αγόρια. Θυμούμαι χαρακτηριστικά τον φίλο μου τον Τάκη που έπαιζε τον ρόλο της Γκόλφως.

τραγούδια. Ωστόσο, το τρένο πέρασε αλλά δεν σταμάτησε. Ο λόγος, όπως λέχθηκε τότε, ήταν γιατί ο μηχανοδηγός του τρένου ήταν Τούρκος. Επίσης θυμούμαι τον Ιούνιο του 1944 όταν καθόμουν τις τελικές μου εξετάσεις στο σχολείο, που είδα αερομαχία ανάμεσα σε γερμανικό πολεμικό αεροσκάφος και δύο βρετανικά αεροπλάνα. Τελικά καταρρίφθηκε το γερμανικό αεροσκάφος και ο πιλότος χρησιμοποίησε το αλεξίπτωτό του.

Ο ΤΑΚΗΣ ΣΤΟΝ ΡΟΛΟ ΤΗΣ ΓΚΟΛΦΩΣ

Τέλος θυμούμαι που ανεβάζαμε θεα-

τρικά έργα. Οι παραστάσεις γίνονταν στο σπίτι του Αθανάση Σιόρρη, που η αυλή του ήταν αμφιθεατρική. Ωστόσο, τότε δεν επιτρεπόταν να παίζουν τα κορίτσια του χωριού θέατρο, οπότε η μόνη λύση ήταν τους γυναικείους ρόλους να υποδύονται τα αγόρια. Θυμούμαι χαρακτηριστικά τον φίλο μου τον Τάκη που έπαιζε τον ρόλο της Γκόλφως. Επίσης, συνηθίζαμε να κολυμπούμε γυμνοί στη δεξαμενή που ήταν δίπλα από τον αλευρόμυλο. Μια φορά μάλιστα κάποιος μας πήρε τα ρούχα κι επιστρέψαμε στα σπίτια μας γυμνοί. Αξέχαστα χρόνια...

Εθιμα μας άδελφης εποχής

ΤΗΣ ΕΛΕΝΗΣ ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΒΑΚΑΝΑ

Στο χωριό μας η κάθε οικογένεια που είχε νεκρό συνήθιζε να πηγαίνει στο κοιμητήριο τις πρώτες 40 μέρες κάθε απόγευμα και να καπνίζει τον νεκρό. Μετά πήγαινε κάθε Σάββατο απόγευμα, το κάπνισμα γινόταν με ευλογημένη ελιά που έπαιρναν οι νοικοκυρές στην εκκλησία την Κυριακή των Βαΐων, την «Κυριακή της ελιάς», όπως τη λέγαμε. Κάπνισμα δεν έκαναν μόνο στους νεκρούς αλλά και στους νιόπαντρους, το κάπνισμα του αντρογύνου, μετά την έξοδό του από την εκκλησία, αφού ετελείτο το μυστήριο του γάμου. Το αντρόγυνο πήγαινε στο σπίτι του πεζή. Συνοδευόταν από τον ιερέα, τους συγγενείς και τους χωριανούς. Οι νοικοκυρές έβγαζαν στον δρόμο και με την μερρέχα και το καπνιστήρι κάπνιζαν το αντρόγυνο. Η μητέρα της νύφης περίμενε στο σπίτι τον ιερέα να ευλογήσει την είσοδο του αντρογύνου.

Μου έρχονται στο μυαλό πολύ έντονα οι σκηνές του καπνίσματος του Επιταφίου την Μεγάλη Παρασκευή. Βλέπω την Μαρίτσα Τσιάρτα, σύζυγο του νεωκόρου Χρίστου Τσιάρτα και γιαγιά του κοινοτάρχη μας, και τη Μαρίτσα Πυρκοτού σύζυγο του Γιαννακού του ψάλτη να κρατούν τη μερρέχα και το καπνιστήρι και να συνοδεύουν την περιφορά του Επιταφίου. Επίσης, βλέπω την κυρία Αναστασία και τη χορωδία να ψάλλουν ύμνους κατά την περιφορά.

ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ...

Όπως όλοι γνωρίζουμε τον παλιό καιρό δεν υπήρχαν έτοιμα κρεβάτια-στρώματα έφτιαχναν από βαμβάκι ή μαλλιά από το κούρεμα των προβάτων. Η μάνα της νύφης, το κα-

Το 1912 έγινε το «Κύριο Πάσχα», δηλαδή συνέπεσε το Πάσχα με την 25η Μαρτίου, που η Εκκλησία μας γιορτάζει τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου και την επέτειο της ελληνικής επανάστασης του 1821. Από τότε δεν έγινε ξανά. Η γιαγιά μου μου είπε ότι όλες οι νιόπαντρες φόρεσαν το νυφικό τους και πήγαν στη λιτή την Κυριακή της Λαμπρής.

λοκαίρι, πριν από τον γάμο, όταν γινόταν το κούρεμα των προβάτων, αγόραζε τα μαλλιά. Όταν πλησίαζε η μέρα του γάμου η νύφη με τις φίλες της πήγαιναν στο «Πετονάτζι», όπου κάποτε λειτούργουσε νερόμυλος και έπλεναν τα μαλλιά με το νερό που ερχόταν από τον κεφαλόβρυσο της Κυθρέας. Τα έβαζαν σε κοφίνια και τα άπλωναν στον ήλιο να στεγνώσουν.

Την προηγούμενη Κυριακή του γάμου οι κοπέλες μαζεύονταν στο σπίτι της νύφης και σιδέρωναν με σίδερο με κάρβουνα, δεν υπήρχαν τότε ηλεκτρικά σίδερα, τα προικιά της νύφης, σεντόνια, τραπεζομάντηλα, κουρτίνες κ.ά. και τα τοποθετούσαν σε ένα τραπέζι για να έλθει η πεθερά να δει την προίκα της νύφης της. Όλα υφαίνονταν στον αργαλειό. Το νυφικό της νύφης ήταν δώρο της πεθεράς, το έφτιαχναν από μεταξωτό ύφασμα (ιταρέ). Πρωτομαστόρισες του αργαλειού ήταν η Μαρίτσα Ρωτού Καστελλάνου και η Παναγιώτα Τηλεβαντού. Αν περίσσευε ύφασμα, έφτιαχναν και πουκάμισο του γαμπρού.

Τη Δευτέρα του γάμου, ο πρώτος κου-

μπάρος πήγαινε με φίλους του σε συγγενικά σπίτια του ζευγαριού και έπαιρναν κοτόπουλα, τα οποία κρεμούσαν σε ένα κοντάρι. Με τα κοτόπουλα αυτά έφτιαχναν το φαγητό της Δευτέρας, ενώ οι γυναίκες έφτιαχναν πίτες με μέλι και δάχτυλα για επιδόρπιο (πόπαστο).

Θα ήθελα, επίσης να παραθέσω ένα κοσμοϊστορικό γεγονός που είμαι σίγουρη ότι οι περισσότεροι δεν το ξέρουν. Το 1912 έγινε το «Κύριο Πάσχα», δηλαδή συνέπεσε το Πάσχα με την 25η Μαρτίου, που η Εκκλησία μας γιορτάζει τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου και την επέτειο της ελληνικής επανάστασης του 1821. Από τότε δεν έγινε ξανά. Η γιαγιά μου, μου είπε ότι όλες οι νιόπαντρες φόρεσαν το νυφικό τους και πήγαν στη λιτή την Κυριακή της Λαμπρής.

Τα γράφω αυτά, αγαπητοί συγχωριανοί, για να τα θυμηθούν οι παλαιότεροι αλλά κυρίως για να μάθουν οι νεότεροι. Η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι το κλειδί για εθνική επιβίωση και επιστροφή στους κατεχόμενους τόπους μας.

Οι άνθρωποί μας είναι οι γιοριές μας

ΤΗΣ ΜΥΡΙΑΣ ΘΡΑΣΟΥ*

Το Πάσχα είναι η γιορτή που μου θυμίζει πιο έντονα τους πιο αγαπημένους μου ανθρώπους. Την γιαγιά και τον παππού. Όχι ότι τους ξεχνώ τις υπόλοιπες μέρες, αλλά το Πάσχα μου τους θυμίζει ακόμα πιο πολύ. Ίσως γιατί οι πιο ευωδιαστές και οι πιο πολύχρωμες μέρες του χρόνου είναι για μένα οι μέρες του Πάσχα, ιδιαίτερα εκείνα τα Πάσχα τα παιδικά μου κι αργότερα τα εφηβικά, σε ένα παραθαλάσ-

σιο χωριό, στον Μαζωτό της Κύπρου μας. Εκεί που η μυρωδιά της θάλασσας πρόσθετε στις τόσες μυρωδιές της Ανάστασης.

Έξω στις αυλές μοσχοβολούσαν κρίνα, γιασεμιά, λουβανούδες και λεμονανθοί. Και στις κουζίνες κανέλα, μαστίχα και βανίλια για τις φλαούνες, τα τσουρέκια και τα ψωμιά. Κι άμα έχεις και τη θάλασσα κοντά δεν ξέρεις ποια απ' όλες τις μυρωδιές σ' άρεσε περισσότερο ν' ανασαίνεις! Κλείνω τα μάτια και ταξιδεύω σε εκείνες τις άνοιξες τις

*Κι αν κάτι
κράτησα καλό
μέσα μου
όλα τούτα τα
χρόνια είναι
αυτό που μου
παράγινε
η γιαγιά:
«Η Ανάσταση
είναι συμβο-
λική», μου
είπε, «η κάθε
Ανάσταση να
ανασταίνει κάτι
που δεν έχεις
και το θέλεις
πολύ».*

μακρινές, τις παιδικές μου. Σε εκείνο το χωριό και το σπίτι τ' απόμερο, που το 'πνιγε η θάλασσα με τις φουρτούνες της και το στόλιζε η φύση με τις ομορφιές της.

Γειτόνισσες δεν είχαμε, γιατί ήμασταν όντως το μόνο σπίτι σε όλη την παραλία. Μα οι κυράδες του χωριού πιο πέρα ήταν όλες νοικοκυρές, με αυλές ολάνθιστες, με καθαρά παράθυρα και πόρτες ολάνοικτες να στέλνουν τις μυρωδιές τους σε όλο το χωριό. Η κουζίνα της γιαγιάς μου όποτε και να περνούσες, έστελνε μοσχοβολιές. Τα πρωινά ο μυρωδάτος κυπριακός καφές της, με το σισαμένιο κουλούρι της και το χαλούμι με μπόλικο δυόσμο. Τα μεσημέρια κάποτε μύριζε κουκιά με αγκινάρες, φασολάδες με μπακαλιάρο κι άλλοτε κουπέπια με κολοκάσι, αφέλια με πουλλές αντικτές, μακαρόνια του φούρνου. Και τις νύχτες σουπα τραχανά με παξιμάδι ή αβγολέμονο με μπόλικο λεμόνι.

Κι όταν νηστεύαμε τη Μεγάλη Εβδομάδα, η γιαγιά έλεγε πως «σημασία έχει τι βγαίνει από το στόμα κι όχι τι μπαίνει», κι έτσι μας έδινε πού και πού λικουδιές και τις κρύβαμε στις τσέπες μας, για να τις απολαύσουμε αργότερα στα παιχνίδια μας.

Τα πασχαλινά μας παιχνίδια ήταν ό,τι πιο όμορφο θυμάμαι. Μέναμε μακριά από επικίνδυνες κροτίδες και βεγγαλικά, αγαπημένες συνήθειες των παιδιών του χωριού εκεί. Ανάβαμε «αστεράκια» κάτω από τα αστερία και μέχρι να σβήσει η λάμψη τους μοιραζόμασταν τις πιο απόκρυφες σκέψεις μας.

Λατρεύαμε να μένουμε στο αγρόκτημα του θείου και να παίζουμε μέσα στα ελαιόδεντρα και στα μπουστάνια του παππού. Παίξαμε κυνήγι αβγών, κρύβαμε τα κόκκινα αβγά της γιαγιάς στους πιο ευφάνταστους τόπους. Στον λαχανόκηπο, κάτω από τις μελιτζάνες του παππού, ανάμεσα στις ντοματιές και τις σιταροπούλες, πίσω από βράχια στη θάλασσα και μέσα στις κασαρόλες της γιαγιάς! Τρέξιμο και χάχανα με τα ξαδέλφια να τα βρούμε, να τα ξετρυπώσουμε όλα, μη μείνει ούτε ένα αβγό ξεχασμένο, γιατί η γιαγιά τα είχε καλά μετρημένα!

Μετρημένα και καλοβαμμένα, με φύκια από τη θάλασσα του Μαζωτού, που ήταν γεμάτη τέτοια εποχή μετά τις φουρτούνες του χειμώνα. Κάθε χρόνο η γιαγιά έβαφε τα αβγά με το χρώμα από τις ρίζες της θάλασσας, όπως έλεγε. Και μετά σκούπιζε βιαστικά τα δάκρυα στα μάτια με τη μαντηλιά που κρατούσε και υποσχόταν πως όταν γυρίσουμε πίσω στο δικό μας χωριό, το Νέο Χωριό Κυθρέας, θα βάφουμε αβγά με τις ρίζες της Μεσαορίας και το νερό του Κεφαλόβρυσου.

Τα βράδια μας στον Μαζωτό ήταν ήσυχα, με αληθινές ιστορίες από το αληθινό χωριό μας, την Κυθρέα μας, πριν από την εισβολή. Καθόμασταν όλοι γύρω από το μεγάλο τραπέζι της βεράντας κι ακούγαμε τους μεγαλύτερους που θυμόντουσαν κι αυτοί τα δικά τους παιδικά παιχνίδια την Ανάσταση.

Λαμπρατζιές, Ιούδες και προδοσίες υπάρχουν τελικά σε κάθε γενιά... Όπως κι ο θάνατος. Κι όσο περνούν τα χρόνια, τόσο πιο δύσκολη γίνεται η «Ανάσταση». Έχουμε πλέον οι άνθρωποι ανάγκη να αναστήσουμε χαμένες αξίες και ιδανικά που πέθαναν μέσα στη συνάφεια του κόσμου.

Κι αν κάτι κράτησα καλά μέσα μου όλα τούτα τα χρόνια είναι αυτό που μου παράγινε η γιαγιά: «Η Ανάσταση είναι συμβολική», μου 'λεγε, «η κάθε Ανάσταση να ανασταίνει κάτι που δεν έχεις και το θέλεις πολύ». Θα 'θελα η κάθε Ανάσταση να ανασταίνει στα αλήθεια εκείνη και τον παππού και όλους όσους έφυγαν νωρίς... Μα ξέρω πως τέτοια Ανάσταση δεν γίνεται.

Θυμάμαι τον συμβολικό χαρακτήρα της Ανάστασης που μου μάθαινε η γιαγιά και εύχομαι κάτι πιο προσιτό, κάτι πιο αληθινό. Εύχομαι να αναστήσουμε όνειρα και αξίες και να φωτίσουμε κάθε θολή και σκοτεινή μας σκέψη... Κι αν ο Μαζωτός δεν ήταν το αληθινό μου χωριό, στην καρδιά και στο μυαλό μου είναι το χωριό, το μέρος, ο τόπος, η γη, η θάλασσα, οι άνθρωποι που μου χάρισαν τις πιο αναστάσιμες στιγμές.

*Η Μύρια Θράσου είναι κόρη της Ρένας Α. Λαμπρία και του Μιχαλάκη Θράσου.

ΘΕΩΝΗ ΚΟΥΝΝΟΥ

Νιόχωρκο

Το νοσταλγώ, το αγαπώ
η κατοχή του με πληγώνει
μαχαίρι μέσα στην πληγή
γυρίζει με σκοτώνει.

Το αγαπώ, το νοσταλγώ
εκεί για να γυρίσω
όχι με το χρονόμετρο
να κάτσω να μιλήσω
να μπω να βγω απ' το οδόφραγμα
σαν κάνει ο τουρίστας.

Το πεθυμώ πενθώντας το
που το κρατούν οι ξένοι
τις πόρτες κλειστές σαν έχουνε
αυτοί που τα κρατούνε
εγώ δεν εμπιστεύομαι
πως θέλουν να με δούνε.

Το είπαμε πολλές φορές,
το δείξαμε πως είναι αυτά δικά μας,
κωφεύουν, αρνούνται να ακούσουν
θέλουμε δείγματα γραφής
αν θέλουν έχουν την καλή διάθεση
μαζί μας για να ζήσουν.

Απλά τις μνήμες μας φρεσκάρουμε
τονώνοντας τη ψυχή μας
μαζί με όσους χάθηκαν
εστάθηκαν ορθώνοντας
την πίστη τους κι ακούμε την κραυγή τους.

15 Φεβρουαρίου 2025

ΕΥΑΝΘΙΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

Βροχή

Αυτή η δυνατή βροχή μοιάζει με μελωδία,
τι όμορφα που τραγουδάει η βροχή,
αυτή η μαγική βροχή είναι μια ευλογία.

Σιωπηλά πέφτει η βροχή στου κόσμου τον καθρέφτη,
χορεύοντας τη θλίψη του ήσυχα πώς παίρνει,
στάλα-στάλα ποτάμι ορμητικό που όλα τα ξεπλένει.

Η βροχή της ψυχής, βροχούλα νοσταλγίας,
λόγια βροχής γεμάτα πικρά, γεμάτα απελπισία
είναι η βροχή της λύτρωσης, της τόσης ευλογίας.

Μας έκλεισε μέσα η βροχή, μα δες από το τζάμι,
αυτό το βρεγμένο σκηνικό τι όμορφο που μοιάζει,
βρεγμένο χώμα και σκιές, φύλλα νεκρά στο χώμα,
πουλιά που στάζουν τουρτουρίζοντας,
βρεγμένος ουρανός στο γκριζωπό του χρώμα.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΔΙΑ ΤΖΙΑΜΠΟΥ

Μάνα

Η μάνα εν πλάσμα ιερό
που τη ζωή χαρίζει
μόνο αγάπη, σεβασμό
που λλόου μας αξίζει.

Στα δύσκολα προβλήματα
την λύση εννά δώσει
μόνον η μάνα σίγουρα
ποττέ εν θα σε προδώσει.

Στην πάντα εν που μπαίνουν
τα θέλω τα δικά της
γιατί προτεραιότητα
έχουσιν τα παιδικιά της.

Σαν βράχος πάντα στέκεται
δίπλα που το παιδί της
τζ' αν χρειαστεί καμμιά φορά
διά τζιαι την ψυσιή της.

Π' αυτό όσοι την έσσιετε
την μάνα σας κοντά σας
χαρίστε της απλόσσιερα
την πιο ζεστή αγκαλιά σας.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΡΕΛΛΗΣ

Οξυδερκής και δίκαιος

*Γιος δασκάλου, παθιασμένος
φιλολόγος και ενεργός ποδότης
στην υπηρεσία των συναδέλφων του.*

Μία σημαντική φυσιογνωμία που γεννήθηκε στο Νέο Χωριό Κυθρέας και το έκανε υπερήφανο ήταν του δασκαλου, με την ευρεία έννοια, Κώστα Κορέλλη, ο οποίος υπηρέτησε ως φιλόλογος στη Μέση Εκπαίδευση, φτάνοντας έως τη θέση του λυκειάρχη. Ο Κώστας Κορέλλης, απολαμβάνοντας την εμπιστοσύνη των συναδέλφων του εξελέγη και στην προεδρία της ΟΕΛΜΕΚ.

Ο Κώστας Κορέλλης γεννήθηκε στις 21 Μαΐου 1936 στο Νέο Χωριό Κυθρέας και πατέρας του ήταν ο διδάσκαλος Γεώργιος Κορέλλης από την Κυθρέα και η Ευανθία Ζερβού, από το Νέο Χωριό Κυθρέας. Ήταν το πρώτο παιδί της οικογένειας, και αδέρφια του ήταν η Λένια, ο Αντώνης και ο Αχιλλέας.

Για τον άνθρωπο Κώστα Κορέλλη μιλήσαμε με τον γιο του Γιώργο Κορέλλη, ο οποίος μας υποδέχθηκε στο σπίτι του, και με συγκίνηση μās σκιαγράφησε τον πατέρα, φιλόλογο και άνθρωπο Κώστα Κορέλλη.

—Ο πατέρας σου μιλούσε για τα παιδικά του χρόνια στο χωριό; Εσύ τι μνήμες έχεις από αυτόν σε σχέση με το χωριό του;

—Οφείλω να ομολογήσω ότι οι μνήμες είναι λίγες... μια φορά που ανοίχτηκε συζήτηση με αφορμή τη συμμετοχή του σε κάποια διεθνή συνέδρια ως πρόεδρος της ΟΕΛΜΕΚ, είχε γνωρίσει ένα ομόλογό του Τουρκοκύπριο, που ήταν στα Κατεχόμενα και τον κάλεσε να επισκεφθεί την κατεχόμενη Κύπρο, πολύ πριν από τη διάνοιξη των οδοφραγμάτων, γύρω στο 1990. Όταν επέστρεψε, θυμώμαι χαρακτηριστικά την απογοήτευσή του, γιατί πήγε με μια προσμονή να δει το σπίτι του στο Νιόχωρκο. Μου είπε ότι δυστυχώς το κατεδάφισαν, γιατί έκαναν στρατώνα. Μου περιέγραψε το σπίτι και έτυχε να δω μια φωτογραφία στο σπίτι της αδελφής του Λένιας. Η επόμενη φορά που επισκέφθηκε το χωριό μας ήταν όταν άνοιξαν τα οδοφράγματα το 2003. Ήταν η μόνη φορά που πήγαμε μαζί, απλώς και μόνο για να μου δείξει πού ήταν το σπίτι και

γενικά το χωριό.

Θυμώμαι που μου ανέφερε πώς έφυγαν από το χωριό το 1974. Τότε ο αδελφός του Αχιλλέας ήταν έφεδρος στρατιώτης, έφυγαν βιαστικά και κατέληξαν στο σπίτι της αδελφής του Λένιας, στη Λευκωσία. Σκοπός του ήταν να επιστρέψει πίσω για να πάρει διάφορα πράγματα. Εκείνο που μου είπε είναι ότι περισσότερο στεναχωρήθηκε για τα βιβλία του που άφησε πίσω, γιατί είχε μια απίστευτα πλούσια συλλογή βιβλίων τόσο ο ίδιος όσο και ο παππούς Γιώργος, ο δάσκαλος του σχολείου. Η αλήθεια είναι ότι ήταν λίγες οι φορές που μας δόθηκε η ευκαιρία να συζητήσουμε για το σπίτι, να μου περιέγραψε πώς ήταν η ζωή στο χωριό, μου μίλησε για τον κεφαλόβρυσο της Κυθρέας.

—Είχε μια μέθοδο άμυνας να μη τα συζητάει ή απλώς δεν το έφερε η συζήτηση...

—Όχι ήταν άνθρωπος που συζητούσε, απλώς τον ένιωθα ότι είχε μια μελαγχολία, και την ίδια ώρα μια πίστη ότι όντως θα επέστρεφε, δεν πήγαινε τακτικά στα Κατεχόμενα. Πήγαινε και με τον φίλο του εκπαιδευτικό Χρίστο Δημητρίου και συναντιόνταν με ένα Τουρκοκύπριο εκπαιδευτικό, τον οποίο γνώρισε ο φίλος του Χρίστος Δημητρίου κι αυτός πρόσφυγας. Όταν ο Χρίστος πήγε στο σπίτι του βρήκε αυτόν τον Τ/κ, που έμενε στο σπίτι του, ο οποίος τον καλοδέχτηκε κι έγιναν φίλοι. Άρα για να απαντήσω στο ερώτημά σου, παρόλο ότι ήταν άνθρωπος που έλεγε ιστορίες στο συγκεκριμένο θέμα τον ένιωθα ότι είχε μια μελαγχολία, έτσι κι εγώ δεν άνοιγα το θέμα αυτό. Ωστόσο, μου έλεγε ιστορίες του παππού αλλά και κάποιες θύμψεις από την παιδική του ηλικία με παιχνίδια με τα αδέρφια του στην αυλή του σπιτιού.

—Μάλλον δεν μιλούσε για το παρελθόν...

—Ναι δεν μιλούσε πολύ για το παρελθόν, όλα περιστρέφονταν γύρω από εμένα, να με συμβουλευτεί, να με νουθετήσει, εργαζόταν πολύ, πολλές φορές με έπαιρνε από το σχολείο και με έπαιρνε στα γραφεία της ΟΕΛΜΕΚ, αυτός εργαζόταν και εγώ έπαιζα με το κομπιούτερ, μέχρι να τελειώσει και να φύγουμε. Να

“

Στεναχωρήθηκε για τα βιβλία του που άφησε πίσω, γιατί είχε μια απίστευτα πλούσια συλλογή βιβλίων τόσο ο ίδιος όσο και ο παππούς Γιώργος, ο δάσκαλος του σχολείου.

Ο Γιώργος Κορέλλης γεννήθηκε στις 10 Ιουλίου 1979, γονείς του ο Κώστας Κορέλλης και η Ευαγγελία Χιόνα. «Πήγα στο δημοτικό σχολείο Ακρόπολης, Γυμνάσιο Διανέλλου και Θεοδότου, και Λύκειο Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', στη Δασούπολη. Σπούδασα στη Θεσσαλονίκη, τέλειωσα τα ΤΕΦΑΑ, Τμήμα Επιστημών Φυσικής Αγωγής, μετά έκανα μεταπτυχιακό στην Αμερική με θέμα την αθλητική επιστήμη, έκανα και δεύτερο μεταπτυχιακό στην Κύπρο στη διοίκηση επιχειρήσεων και ένα executive master μέσω της Κυπριακής Ολυμπιακής Επιτροπής, όπου εργάζομαι».

πάμε στα ξαδέλφια μου να παίξουμε. Μιλούσαμε για τα προβλήματά μου, τις ερωτήσεις που είχα, ο δικός του χρόνος ήταν να δει τα θέματα τα δικά μου και να με συμβουλευσει.

—Ως φιλόλογος είχε αγάπη στα γράμματα, αυτή την αγάπη του πώς την εξέφραζε, πέραν της ποίησης..

—Από την πλευρά τη δική μου, κάποιες θύμψεις που έχω πάνω σε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά του, για παράδειγμα θεωρούσε τον λόγο, τα ελληνικά, το να μπορεί ένας που ασχολείται με τον λόγο, π.χ. ένας δημοσιογράφος που γράφει ή εμφανίζεται στην τηλεόραση και μιλά στον

κόσμο να μιλά σωστά ελληνικά. Θυμούμαι χαρακτηριστικά όταν παρακολουθούσε το δελτίο ειδήσεων του ΡΙΚ και διαπίστωνε κάποια λάθη, συντακτικά ή γραμματικά, έπαιρνε τηλέφωνο και τους τα υπεδείκνυε και τους καλούσε να είναι πιο προσεχτικοί. Αυτό μου έμεινε, γιατί μεγαλώνοντας είχα μια ευαισθησία στη σωστή χρήση του λόγου, ασυναίσθητα, υποσυνείδητα μού δημιουργήθηκε αυτή η ευαισθησία λόγω ακριβώς αυτής της ανατροφοδότησης που έπαιρνα μέσα στο σπίτι. Θυμούμαι που κάποια βράδια εγώ έπαιζα, ενώ εκείνος μελετούσε και τον ρωτούσα διάφορα πράγματα. Μου έλεγε «να τελειώσω και να το συζητήσουμε». Θυμούμαι χαρακτηριστικά πήγαμε ένα βράδυ για σουβλάκια στον «Καζαμία» και μου είπε ότι μελετούσε ένα λογοτεχνικό κείμενο, ένα ποίημα του Μενέλαου Λουντέμη, «Την λήθη», το αφήγημα μάλιστα στην κηδεία του. «Καλότυχτοι οι νεκροί που λησμονάνε τις πίκρες της ζωής όντας βυθίσει ο ήλιος και το σουρουπο ακλουθήσει». Η πρώτη φορά που

το συζητήσαμε –εγώ ήμουν γυμνάσιο– ήταν στο τραπέζι, τρώγοντας σουβλάκια και ξεκινήσαμε να το αναλύουμε, τόσο πολύ μου άρεσε μετά την ανάλυση, που κάθισα και το έμαθα απέξω και μετά από μερικές μέρες του το απήγγειλα. Μου χαμογέλασε και κατάλαβα ότι του άρεσε και χάρηκε. Από εκείνη την ημέρα αποκτήσαμε μια συνήθεια και διάλεγε κάποια ποιήματα κυρίως Καβάφη, ή δοκίμια και τα συζητούσαμε και τα αναλύαμε. Αν και στο σχολείο πήγα «Πρακτικό» θεωρώ ότι η κλίση μου ήταν πιο προς το «Κλασικό». Τότε οι περισσότεροι φίλοι μου πήγαν «Πρακτικό» οπότε πήγα κι εγώ. Όταν διάβαζα μου είχε μείνει η έφεση και το ενδιαφέρον για τα κείμενα και τη γλώσσα.

–Δεν σε απέτρεψε από το να πας «πρακτικό»...

–Όχι, ποτέ. Ως άνθρωπος ήταν πολύ οξυδερκής, είχε ένστικτο, μπορούσε να αντιληφθεί, θυμάμαι μια από τις συζητήσεις που είχαμε σχετικά με επιλογές που έκανα στο παρελθόν στις οποίες θα μπορούσε να μη συμφωνεί, εγώ του έλεγα: «Δεν μου είπες κάτι, γιατί δεν μου είπες κάτι αφού ένιωθες έτσι». Η απάντησή του ήταν ότι η απόφαση ήταν δική μου. Κι εγώ του απαντούσα ότι θα μπορούσε να μου δώσεις κάποια κατεύθυνση και να με αφήσεις να αποφασίσω, να διαλέξω, αλλά να γνωρίζω και την άποψή σου, ήταν πάντα στο πολύ να μην επηρεάσει. Η άποψή του ήταν εγώ θα σου δώσω αυτά που πρέπει να σου δώσω και η απόφαση είναι δική σου, έχεις την κριτική σκέψη να κάνεις τις επιλογές σου. Τον θυμώμαι επίσης ως καθηγητή γιατί κάποτε σταμάτησε να διδάσκει, ήταν για χρόνια πρόεδρος της ΟΕΛΜΕΚ, μπήκε βαθιά στον συνδικαλισμό.

–Για να αναμικθεί στα συνδικαλιστικά ήταν πολιτικό ον, είχε τη στόφα του πολιτικού;

–Βεβαίως, ήταν με τη Δημοκρατική Κίνηση (ΔΗΚΙ), που επρόσκειτο στο ΔΗΚΟ. Θα σου πω αυτά που ξέρω και αυτά που αντιλαμβάνομαι που συνέβαιναν ως συνδικαλιστής που ήταν ο πατέρας μου. Πάντα, όλοι έλεγαν όταν μιλούσαν για τον πατέρα μου –εγώ προφανώς δεν μπορούσα να εκφέρω γνώμη και λόγω

ηλικίας– παρόλο ότι προερχόταν από μια παράταξη, ως συνδικαλιστής, εντούτοις ήταν αποδεκτός από όλες τις άλλες παρατάξεις. Αυτό τι σήμαινε; Έχει σχέση με την προσέγγιση «εγώ θα σου πω εσύ θα κρίνεις», δεν ήταν άνθρωπος ισχυρογνώμων, λάμβανε υπόψη του τα δεδομένα στη δεδομένη στιγμή, είχε ψηλά το αίσθημα της αξιοκρατίας, της δικαιοσύνης, γι’ αυτό ήταν και αποδεκτός από όλες τις παρατάξεις και γι’ αυτό εικάζω πως έμεινε στο αξίωμα που έμεινε για τόσα χρόνια.

Στο ερώτημά σας τώρα αν ήταν πολιτικός –επειδή τον παρακολούθησα σε κάποιες τηλεοπτικές του εμφανίσεις με δημοσιογράφους– θεωρώ ότι είχε το χάρισμα του να μπορεί να απαντήσει αν ήθελε, αλλά και να μην απαντήσει, το να σε πάρει και να σε φέρει και εσύ να μη το καταλάβεις.

–Είχε βέβαια καθαρή πολιτική σκέψη...

–Σαφέστατα, είχε πολιτική σκέψη, εκπροσωπούσε ένα πολιτικό χώρο, ήταν ξεκάθαρη η θέση του, ήταν κεντρώς, εμφανιζόταν στα κοινά με τον τότε πρόεδρο Κυπριανού, είχε κάποιες κατευθύνσεις, αλλά φρόντιζε έτσι ώστε να μην πάρει μια οδηγία και να πάει να την υλοποιήσει, ήταν άνθρωπος ο οποίος έμπαινε στη βάση της λογικής, έμπαινε στη διαδικασία να ακούσει τον άλλο τι έχει να πει και αναλόγως να τα συγκεράσει και να πάει σε μια πρόταση, η οποία να είναι ευρέως αποδεκτή, όχι ακραία, έτσι έπραττε.

–Έχω την αίσθηση ότι ήταν άνθρωπος που προσπαθούσε να ζυγίσει πολλά πράγματα σε σύντομο χρόνο...

–Ναι, πολύ σωστά, να σας πω περιστατικά που τότε δεν καταλάβαινα, τώρα τα καταλαβαίνω, και τώρα θα τα συζητούσαμε διαφορετικά σε άλλο επίπεδο. Πάντοτε έβρισκε τον τρόπο να ακούει τους πάντες, χωρίς να θέλει να κρύβεται ή να αποφεύγει να ακούει τα προβλήματα των συναδέλφων του, ακόμα και αν τα γνώριζε ή τα είχαν ξανα συζητήσει...

–Ποιο είναι το αποτύπωμα που προσλαμβάνεις από τους φίλους του;

–Είναι πάρα πολύ συγκινητικό, δεν

“

Ήταν οξυδερκής και συναινετικός άνθρωπος. Η άποψή του ήταν εγώ θα σου δώσω αυτά που πρέπει να σου δώσω και η απόφαση είναι δική σου, έχεις την κριτική σκέψη να κάνεις τις επιλογές σου.

“

Την ταυτότητα του τόπου και τον ιδιαίτερο δεσμό του με το Νέο Χωρίο Κυθρέας, ο Κώστας Κορέλλης κράτησε ως προσωπικές ακαιάδηντες αξίες μέχρι την τελευταία στιγμή της ζωής του.

άκουσα ένα άνθρωπο να είναι έντονος γιατί αν είσαι ένας άνθρωπος ο οποίος είσαι οικογενειάρχης και δεν ασχολείσαι με τα κοινά, τι να πει ο άλλος για σένα, όταν όμως είσαι άνθρωπος πολιτικός και ασχολείσαι με τα κοινά, εκτίθεται, παίρνεις δύσκολες αποφάσεις, το να μην ακούσεις κάτι αρνητικό, είναι εντυπωσιακό με την έννοια ότι τόσα χρόνια κάτι θα έκανε που θα στενοχώρησε κάποιους, ενώ βλέπεις ακόμα και ανθρώπους που δεν πρόσκειντο στην παράταξη τους κέρδιζε η μετριοπάθειά του, ήταν άνθρωπος χαμηλών τόνων, δεν τον θυμάμαι να εκνευρίστηκε ούτε μαζί μου ούτε με κάποιο άλλο, στα τηλέφωνα πάντοτε μιλούσε με κατανόηση, ήταν αποδεκτός. Κάτι άλλο που θυμούμαι χαρακτηριστικά, μαζί με άλλους φίλους του βρίσκονταν κάθε Μεγάλη Τρίτη και συζητούσαν και ανέλυαν το τροπάριο της Οσίας Κασσιανής, γινόταν μια φιλολογική συζήτηση, κι αυτό γινόταν κάθε χρόνο, και μία φορά με πήρε και μένα. Σε κάποια φάση η συζήτηση ήταν πολύ έντονη, θυμούμαι χαρακτηριστικά κάποιο κύριο μεγαλύτερης ηλικίας που εξέφραζε τη γνώμη του σε πολύ έντονο ύφος σε σημείο να κοκκινίσει το πρόσωπό του, εγώ φοβήθηκα για την υγεία του και είπα στον πατέρα μου μήπως πάθει τίποτε. Ο κύριος το κατάλαβε και γύρισε προς εμένα και μου είπε «μη φοβάσαι δεν θα πάθω τίποτε άλλωστε είναι καλό για την υγεία μου, κινείται και το αίμα δεν είμαι στάσιμος».

Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΟΡΕΛΛΗ

Γεννήθηκε στις 21 Μαΐου 1936. Ήταν το πρώτο παιδί του δάσκαλου Γιώργου Κορέλλη και της Ευανθίας Χατζηζαβρού, οι οποίοι απέκτησαν ακόμη τρία παιδιά, τη Λένια, τον Αντώνη και τον Αχιλλέα. Μετά το Δημοτικό φοίτησε στο Παγκύπριο Γυμνάσιο, παρακολουθώντας μαθήματα στο Κλασικό Τμήμα της Σχολής. Μετά το Γυμνάσιο γράφτηκε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Κατά τη διάρκεια των σπουδών του, υπήρξε δραστήριο μέλος της ΕΦΕΚ

(Εθνική Φοιτητική Ένωση Κυπρίων) και συμμετείχε ενεργά σε εκδηλώσεις που οργάνωνε η ΕΦΕΚ για υποστήριξη του αγώνα της ΕΟΚΑ (διαδηλώσεις κατά των Άγγλων, θεατρικές παραστάσεις κ.λπ.). Με το πέρας των σπουδών του, διορίστηκε ως φιλόλογος καθηγητής στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης της Κύπρου. Κατά την περίοδο αυτή, δραστηριοποιήθηκε έντονα, στο συνδικαλιστικό κίνημα, ως μέλος της ΟΕΛΜΕΚ, για βελτίωση των όρων και συνθηκών εργασίας των καθηγητών καθώς και για αναβάθμιση των απολαβών και ωφελημάτων τους. Στο πλαίσιο αυτό, διετέλεσε επί σειρά ετών γενικός γραμματέας του Διοικητικού Συμβουλίου και είχε μία πολύ επιτυχημένη θητεία και στα δύο αυτά πόστα, κάτι που αναγνωρίστηκε από τους καθηγητές, οι οποίοι έτρεφαν ιδιαίτερη εκτίμηση προς το πρόσωπό του. Κατά την περίοδο αυτή, όταν είχε αλλάξει το καταστατικό της Οργάνωσης και δημιουργήθηκαν οι διάφορες κομματικές κινήσεις που διεκδικούσαν την ηγεσία της ΟΕΛΜΕΚ, ο Κώστας Κορέλλης εξελέγη από την ομάδα που υποστήριζε το Δημοκρατικό Κόμμα του Σπύρου Κυπριανού ως πρόεδρος της Δημοκρατικής Κίνησης καθηγητών (ΔΗΚΙ), θέση την οποία κατείχε μέχρι την αφυπηρέτησή του. Το γεγονός ότι ήταν πρόεδρος της ΔΗΚΙ δεν του στέρησε ποτέ τη διάθεση και ικανότητα να διατηρεί άριστους δεσμούς με τις ηγεσίες και τα μέλη των άλλων Κινήσεων. Ιδιαίτερα, με την ηγεσία της κίνησης ΠΑΣΚ, που επρόσκειτο στην ΕΔΕΚ, είχε πολύ φιλικούς δεσμούς, με αποτέλεσμα να τον εκτιμούν έντονα και να τον προσκαλούν τόσο στα συνέδρια τους όσο και στις συνεστιάσεις τους. Αυτή η αμοιβαία εκτίμηση και φιλία συνεχίστηκε και μετά την αφυπηρέτησή του, μέχρι και τον θάνατό του.

Ως καθηγητής κατά γενική ομολογία ήταν πάντα ήρεμος, επιεικής και ευγενής και έδειχνε ιδιαίτερη κατανόηση στα προβλήματα των μαθητών του, δίνοντας τους τις συμβουλές του και προσφέροντάς τους απλόχερα την αγάπη του. Ως συνδικαλιστής, υπήρξε πάντα πρoός συζητητής και διεκδικητικός διαπραγματευτής. Στόχος του ήταν πάντα οι

συναινετικές λύσεις και συμφωνίες και η αποφυγή αχρείαστων συγκρούσεων. Στο πλαίσιο συμμετοχής του σε Διεθνή Συνέδρια ως εκπρόσωπος της ΟΕΛΜΕΚ, ενημέρωνε τους συνέδρους για το Κυπριακό πρόβλημα και προέβαλλε τις δικαιο-
απειτήσεις της Κύπρου. Σε τέτοιου είδους συνέδρια γνωρίστηκε και με την ηγεσία των Τουρκοκυπρίων Δασκάλων, οι οποίοι μάλιστα διαφωνούσαν με τον Ντενκτάς και ανέπτυξε φιλικές σχέσεις με τον τότε Πρόεδρό τους Αχμέτ Ντεριγιά, τις οποίες διατήρησε μέχρι και τον θάνατό του με αποτέλεσμα ο Αχμέτ Ντεριγιά να παρευρεθεί στην κηδεία του.

Παράλληλα με τη δράση του στην ΟΕΛΜΕΚ υπήρξε δραστήριο μέλος και στην Επιτροπή του Συνεργατικού Ταμιευτηρίου των καθηγητών ΣΤΕΛΜΕΚ. Από τα φοιτητικά του χρόνια ο Κώστας Κορέλλης είχε φιλολογικές ανησυχίες που τον οδήγησαν στην συγγραφή αρκετών ποιημάτων. Τα ποιήματα αυτά δυστυχώς δεν τα εξέδωσε ποτέ και έτσι δεν έγινε γνωστό το ποιητικό του έργο. Κάποια όμως από τα ποιήματα του δημοσιεύτηκαν κατά καιρούς σε λογοτεχνικά περιοδικά όπως τα Κυπριακά Χρονικά. Ο Κώστας Κορέλλης ήταν δραστήριο μέλος της συντακτικής ομάδας του περιοδικού, μέλη της οποίας ήταν η Ήβη Μελεάγρου, ο Γιάννης Κατσούρης, ο Τάκης Χατζηδημητρίου, ο Λευτέρης Οικονόμου και άλλοι.

Κώστας Κορέλλης, ο φίλος μας

ΤΩΝ ΧΡΗΣΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΚΑΙ ΚΩΣΤΑ ΛΥΜΠΟΥΡΗ

Μνημονεύουμε συχνά τον καλό μας φίλο Κώστα Κορέλλη, που μας έφυγε πρόωρα. Άνθρωπος προσιτός σε όλους, χαμηλών τόνων, με καλλιέργεια και χιούμορ, ιδιαίτερα ευχάριστος στην παρέα.

Ως επιστήμονας, υπήρξε ένας από

εκείνους τους φιλόλογους «παλαιάς κοπής», με την ιδιαίτερη έφεση στα Γράμματα, εξαιρετικά απαιτητικός σε θέματα γλώσσας. Ο Κωστής δεν επέτρεπε λάθη, ακόμα και εκείνες τις αθέλητες απροσεξίες που συχνά γίνονται στην καθημερινότητα. Άλλωστε, δεν ήταν τυχαίο ότι από νεαρή ηλικία ανήκε σε λογοτεχνικούς κύκλους, ο ίδιος, μάλιστα, έγραφε ποιήματα. Άνθρωπος πολιτικοποιημένος, αλλά πάντα «μετρημένος», απεχθανόταν τις ακρότητες και τους φανατισμούς. Ήξερε ν' ακούει και να σέβεται τις απόψεις των άλλων. Λέγαμε πάντα πως ήταν μετριοπαθής από καλλιέργεια και ιδιοσυγκρασία.

Τα ιδιαίτερα αυτά χαρακτηριστικά του λειτουργούσαν θετικά σ' ό,τι αφορούσε και τον ρόλο του ως διδάσκων φιλόλογος και ως διευθυντής γυμνασίου. Οι μαθητές του τον αποδέχονταν, τον σέβονταν και μιλούσαν πάντα με τα καλύτερα λόγια γι' αυτόν. Ως συνδικαλιστής, φρόντιζε πάντα για τα συμφέροντα του Κλάδου των καθηγητών, χωρίς ακρότητες και λαϊκισμούς (υπήρξε για χρόνια γενικός γραμματέας και, στη συνέχεια, πρόεδρος της ΟΕΛΜΕΚ). Οποσδήποτε, δεν έβαλε ποτέ τη συνδικαλιστική συνείδηση πάνω από την εκπαιδευτική. Όσοι συνυπηρετήσαμε μ' αυτόν στο Συμβούλιο της Οργάνωσης, μάθαμε πολλά: Να αγωνιζόμαστε για τους όρους εργασίας των καθηγητών, μα ταυτόχρονα ως εκπαιδευτικοί (ο ίδιος ήταν μάλιστα γιος δασκάλου) να γνοιαζόμαστε για τη βελτίωση της εκπαίδευσης, για το καλό του κοινωνικού συνόλου.

Σταθμός στην πορεία του, ως συνδικαλιστής, στάθηκε η γνωριμία του, σ' ένα συνέδριο στην Ισπανία, με τον τότε γραμματέα της τουρκοκυπριακής οργάνωσης δασκάλων, τον Αχμέτ Ντεριγιά. Ανάμεσά τους αναπτύχθηκε μια ειλικρινής και στενή φιλία που είχε διάρκεια, γιατί ήταν στηριγμένη στην κοινή αγάπη τους για τον τόπο.

Την ταυτότητα του τόπου και τον ιδιαίτερο δεσμό του με το Νέο Χωρίο Κυθρέας, ο Κώστας Κορέλλης κράτησε ως προσωπικές ακατάλυτες αξίες μέχρι την τελευταία στιγμή της ζωής του.

“

Άνθρωπος ποδηλοποιημένος, αλλά πάντα «μετρημένος», απεχθανόταν τις ακρότητες και τους φανατισμούς. Ήξερε ν' ακούει και να σέβεται τις απόψεις των άλλων.

«Φύγαμε με το αυτοκίνητο του σύγαμπρου μου Αντρέα Σατσιά, ένα μικρό όχημα μάρκας Austin. Μπήκαμε σ' εκείνο το αυτοκίνητο 11 άτομα» μάς λέει η Παναγιώτα Ζερβού.

Μπήκαμε 11 άτομα σε ένα μικρό αυτοκίνητο

*Ένα απόγευμα με την οικογένεια
του Κυριάκου Α. Ζερβού
μιλήσαμε για την εισβολή και
την αγωνία του βίαιου φευγιού.*

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟ ΛΑΜΠΡΙΑ
ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟ Γ. ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

“

*Ο πατέρας μου
ήταν ρεσπέ-
ρης, έσπερνε
στα χωράφια
του κάμπου σι-
τηρά, καδδήερ-
γούσε κουκιά,
έβαζε μπουστιά-
νια, κάτω στη
γραμμή στον
«Τσιακκουδ-
δούτερν», θυ-
μούμαι μικρός
που πήγαινα
και γλέπαμε
τα μπουστιάνια.*

Ο Κυριάκος Α. Ζερβός ή Κίκης και η Παναγιώτα, σύζυγός του, θυμούνται μαζί μας μικρές και μεγάλες στιγμές από τη ζωή τους στο Νιόχωρκο, και στο πλάι τους, στο φιλόξενο σπίτι τους και δύο από τα τρία παιδιά τους, η Μαρία και ο Ανδρέας συμμετέχουν στη συζήτησή μας. Παλαιός αστυνομικός ο κ. Κίκης, που όμως τα χωράφια του χωριού του τα γύρισε για τα καλά ως παιδί, μιας και έβλεπε τα μπουστιάνια του πατέρα του, στον Τσιακκουλλούτερν. Οι εικόνες από την εισβολή και το βίαιο ξεριζώμα των παιδιών του ζεύγους Ζερβού, Μαρίας και Ανδρέα, είναι αποτυπωμένες βαθιά στη μνήμη τους... όπως και η αγωνία της μητέρας τους Παναγιώτας, για την τύχη τους.

–Πότε γεννήθηκαν, κύριε Κίκη;

–Γεννήθηκα στις 21 Σεπτεμβρίου 1934, στο Νέο Χωρίο Κυθρέας. Γονείς μου ο Χατζηνανδρέας Ζερβός και η Παναγιώτα Πάρπα, είχα ακόμη τρεις αδελφές, την Ανδριανή, τη Μαρίτσα και την Ελένη. Παντρεύτηκα την Παναγιώτα Κορέλλη, από την Κυθρέα στις 23 Ιουλίου 1961 και αποκτήσαμε τρία παιδιά, τη Μαρία, τον Ανδρέα και τον Ιωσήφ.

–Πού ήταν το πατρικό σου σπίτι;

–Το σπίτι μου ήταν κοντά στο σπίτι του Γαλατάρη, του Πάπουτσου και του Κύπρου, γειτνίαζε επίσης από την αυλή σε τουρκικά σπίτια της Φατμά, του Σελλαχί. Το σπίτι είχε μια μεγάλη αίθουσα, τον ηλιακό, στο πλάι άλλα δύο δωμάτια, και το μαειρικό, επίσης είχε πολύ μεγάλη καμάρα. Στην αυλή είχε φούρνο και στάβλο για τα ζώα.

–Με τους Τούρκους τους χωριανούς πώς περνούσατε;

–Περνούσαμε πολύ καλά, οι σχέσεις μας ήταν πολύ καλές, θυμούμαι που για να ποτίσουμε το περιβόλι μας στην αυλή του σπιτιού, το αυλάκι του νερού περνούσε μέσα από την αυλή γείτονα μας Τούρκου, και δεν υπήρχε κανένα πρόβλημα.

–Ο πατέρας σου τι δουλειά έκανε;

–Ο πατέρας μου ήταν ρεσπέρης,

έσπερνε στα χωράφια του κάμπου σιτηρά, καλλιεργούσε κουκιά, έβαζε μπουστιάνια, κάτω στη γραμμή στον «Τσιακκουλλούτερν», θυμούμαι μικρός που πήγαινα και γλέπαμε τα μπουστιάνια, έπρεπε να τον βοηθούμε. Θυμούμαι που πήγαινα στον ποτόν, που πότιζα τα λιοχώρκα μας. Η μάνα μου ήταν οικοκυρά, έμενε στο σπίτι, έκανε τις δουλειές του σπιτιού, μαγειρεύε...

–Πού πήγες σχολείο;

–Πήγα στο δημοτικό σχολείο, που ήταν εκεί που μετά ήταν το σινεμά του Χρίστου Κοκονή, είχε 2-3 αίθουσες, θυμούμαι δασκαλός μας ήταν ο Γεώργιος Λέβας, τότε είχαμε την αγγλική σημαία. Κάναμε ελληνικά, αριθμητική, γεωγραφία, κάναμε και αγγλικά. Μαζί μου στην ίδια τάξη ήταν και ο Αντρέας Χρ. Κούννος. Θυμούμαι ότι κάναμε και γιορτή για την ελληνική επανάσταση, την 25η Μαρτίου.

–Όταν αποφοίτησες από το δημοτικό πού πήγες;

–Πήγα στο Παγκύπριο Γυμνάσιο, στις πρώτες τάξεις έμενα στο σπίτι της συγγενισσάς μου της Ζωηρώς στο Καϊμακλί. Στο σχολείο πήγαινα με τα πόδια, μετά αγόρασα ποδήλατο.

–Είχε άλλους χωριανούς μας στο Γυμνάσιο;

–Θυμούμαι τον ξάδελφό μου Πέτρο Κυριακίδη, αλλά αυτός ήταν μεγαλύτερός μου.

–Μετά το Παγκύπριο Γυμνάσιο τι έκανες;

–Το πρώτο χρόνο δούλεψα στο συνεργατικό παντοπωλείο του χωριού μου, που στεγαζόταν στο σπίτι που πριν ήταν καφενείο του Γιώργου Κτωρή. Πουλούσαμε πολλά πράματα, φαγώσιμα, όσπρια, ζάχαρη, κονσέρβες, ό,τι είχε ένα μπακάλικο της εποχής. Έκανα και βερεσιέ, αλλά πάντοτε με ξοφλούσαν οι χωριανοί.

–Αστυνομικός πότε γράφτηκες;

–Πήγα στην Αστυνομική Σχολή το 1956 για έξι μήνες. Μόλις αποφοίτησα από την Αστυνομική Σχολή, τοποθετήθηκα στον αστυνομικό σταθμό στο Στρουμπί της Πάφου και μετά από μερικά χρόνια στην Παναγιά. Στη συνέχεια υπηρέτησα στη Δευτερά, μετά στον Γερόλακκο και ξανά στη Δευτερά, επίσης

Πάνω αριστερά πίσω: Ζωηρώ, Χατζηπανδρέας, Παναγιώτα (Παρπού), σύζυγος Χατζηπανδρέα, δίπλα της η Αναστασία Βακανά, πίσω ο ψηλός ο Άγγελος (αδελφός Χατζηπανδρέα, μετανάστης στην Αίγυπτο), Σταύρος Αναστασιάδης. Παιδιά αριστερά: η κόρη της Ζωηρώς, Κατινούλα, Κίκης Ζερβός, Μαρία Βακανά, Θεόδωρος Βακανάς και Τάσος, γιος του Σταύρου, μετανάστης στις ΗΠΑ, έτος 1947.

υπηρετήσα και στην Κοκκινότριμιθιά. Στη Δευτερά συνυπηρετήσα και με Τούρκους αστυνομικούς, οι σχέσεις μας ήταν πολύ καλές. Στην Αστυνομία δούλεψα για 34 χρόνια, αφυπηρετήσα στα 55 μου χρόνια. Με βάση την τότε νομοθεσία οι απλοί αστυνομικοί και λοχίες αφυπηρετούσαν στα 55 τους χρόνια. Στα χρόνια της ΕΟΚΑ προσπαθούσαμε να βοηθούμε τον κόσμο, θυμούμαι που τύχαινε να μας φέρουν στον αστυνομικό σταθμό κρατούμενους και εγώ μετά από λίγο τους άφηνα. Ξεγελούσα τους Άγγλους, είχαμε ένα τσιαούση Σκωτσέζο που μας βοη-

θούσε, ήταν πολύ καλός άνθρωπος.

—Στην εισβολή πού ήσουν;

—Εγώ τότε υπηρετούσα στο αρχηγείο της Αστυνομίας στη Λευκωσία και η οικογένειά μου ζούσε στο Νιόχωρκο.

Κι εδώ παρεμβαίνει η κα Παναγιώτα: «Στη δεύτερη φάση της εισβολής στις 14 Αυγούστου 1974 δεν άφησαν τον άντρα μου να έλθει στο χωριό να μας βγάλει. Τότε νοικιάζαμε, από την 1η Αυγούστου 1972, το σπίτι της Κατερίνας Πετρούτσιου, στα βόρεια του χωριού, δίπλα από το σπίτι του Σάββα Φελλά. Φύγαμε με το αυτοκίνητο του σύγαμπτου μου Αντρέα

“

Στα χρόνια της ΕΟΚΑ προσπαθούσαμε να βοηθούμε τον κόσμο, θυμούμαι που είχαν να μας φέρουν στον αστυνομικό σταθμό κρατούμενους και εγώ μετά από δίγο τους άφηνα.

Σατσιά, ένα μικρό όχημα μάρκας Austin. Στις 5 το πρωί άρχισαν να βομβαρδίζουν τα τουρκικά αεροπλάνα, πήρα τα μωρά μου και πήγα στην κουινιάδα μου τη Μαριτσού, ο άντρας της ο Αντρέας Σατσιάς μου είπε: «Εμείς θα φύγουμε». «Αφού θα φύγετε εσείς, θα φύγουμε κι εμείς», του είπα. Επέστρεψα στο σπίτι και πήρα μερικά πράγματα. Μπήκαμε σ' εκείνο το αυτοκίνητο 11 άτομα, ο σύγαμπρος μου, η γυναίκα του, η πεθερά μου, η κουινιάδα μου Ελένη, και έξι μωρά, τρία δικά μου και τρία του Σατσιά. Το σασί του αυτοκινήτου σχεδόν άγγιζε στη γη, από το βάρος. Πήγαμε στο Παλαϊκυθρο, και από το Παλαϊκυθρο ακολουθήσαμε χωματόδρομο και βγήκαμε στο ΣΟΠΑΖ, στην Αγγλαντζιά. Από εκεί μετά από πολλές ώρες καταλήξαμε στη Δευτερά. Δεν είχαμε καμιά επικοινωνία με τον άντρα μου, ούτε αυτός γνώριζε τι απογίναμε. Πήγαμε στη Δευτερά γιατί τον μικρό γιο μου τον βάφτισε ο μouxτάρης της Δευτεράς, ο Νίκος Καλλής. Πήγαμε στα Πέρα Ορεινής και σε μείναμε στο σπίτι του Κωνσταντίνου, πεθερού του Καλλή. Σε εκείνο το σπίτι έμεναν 100 πλάσματα, χωριστά οι γυναίκες, χωριστά οι άντρες. Την επομένη, Δεκαπενταύγουστο, εγώ πήγα στην εκκλησία. Συμπτωματικά περνούσε με όχημα της αστυνομίας ο άντρας μου, επιστρέφοντας από τους Καπέδες, είδε το αυτοκίνητο του Σατσιά και σταμάτησε. Ο ίδιος πίστευε ότι η οικογένειά του πήγε στην Ορμήδεια, γιατί οι αδελφές μου είχαν πάει στην Ορμήδεια.

ΕΙΧΑΜΕ ΚΑΙ ΤΡΕΙΣ ΤΣΟΥΡΟΥΕΣ, ΤΙΣ ΑΦΗΣΑΜΕ ΠΙΣΩ

Ρωτώ, με κάποια αφέλεια την κα Παναγιώτα τι έφερε από το χωριό... και η απάντησή της: «Τι έφερα; έφερα τα μωρά μου, λίγα ρούχα και έβαλα τα χρυσαφικά μου μέσα σε ένα μαξιλαρόντυμα και τα κοτσιάνια των χωραφιών. Θυμούμαι επίσης που χτίζαμε το σπίτι μας στην Κυθρέα και φύγαμε και το αφήσαμε μισοτέλειωτο, τώρα είναι σε στρατιωτική ζώνη...

Τα μωρά τότε, ενήλικες σήμερα, μάς λένε τι θυμούνται από το βίαιο ξύπνημα το πρωί της 14ης Αυγούστου 1974.

Μαρία: Εγώ ήμουν 10 χρονών, ο αδελ-

φός μου Ανδρέας 9, και ο μικρός Ιωσήφ 6 χρονών. Εγώ τούτα ούλλα θυμούμαι τα. Στην πρώτη εισβολή ξεκινήσαμε και πήγαμε πάλι στο σπίτι του θείου Σατσιά, στην αυλήν του σπιτιού έσκαψαν ένα χαράκωμα για να μπαίνουμε, όταν έρχονταν τα αεροπλάνα. Για μένα είναι σημαντικό που η μάμα μου, μου είπε να πάρω το ραδιόφωνο, γιατί άκουε συνέχεια ειδήσεις και από ξένους σταθμούς. Θυμούμαι που ήλθαν βοσκοί με τα κοπάδια τους από το Δίκωμο, και τα κοπάδια ήταν μέσα στα χωράφια και έτρωγαν ό,τι έβρισκαν. Στη β' εισβολή, όταν ξεκινήσαμε να φύγουμε πάλι, μου είπε να πάρω το ραδιόφωνο κι εγώ της είπα: «Το πήρα την πρώτη φορά, να το ξαναπάρω για να το έχω βάρος;», και δεν το πήρα. Τα αεροπλάνα ήταν συνέχεια από πάνω μας και εμείς πέφταμε χαμαί, τα γονατά μου εκταρτήκαν, μάτωσαν. Τελικά φύγα-

“

*Μαρία, θυγατέρα Κυριάκου και Παναγιώ-
τας Ζερβού:
Θυμούμαι χα-
ρακτηριστικά
μία σκηνή,
στο Παλαί-
κυθρο, μας
πλησίασε ένας
στρατιώτης,
αλαφιασμέ-
νος, διψούσε,
μας ζήτησε νε-
ρό και η θεία
Ελένη κρατού-
σε σταφύδι και
του το έδωσε,
δεν ξέρω αν
γλύτωσε εκεί-
νος ο στρατι-
ώτης ή όχι,
αυτή η σκηνή
έμεινε χαραγ-
μένη στη μνή-
μη μου μέχρι
τώρα.*

με, ναι μπήκαμε 11 άτομα σε ένα μικρό αυτοκίνητο. Θυμούμαι χαρακτηριστικά μια σκηνή, στο Παλαίκυθρο, μας πλησίασε ένας στρατιώτης, αλαφιασμένος, διψούσε, μας ζήτησε νερό και η θεία Ελένη κρατούσε σταφύλι και του το έδωσε, δεν ξέρω αν γλύτωσε εκείνος ο στρατιώτης ή όχι, αυτή η σκηνή έμεινε χαραγμένη στη μνήμη μου μέχρι τώρα.

Ανδρέας: Κι εγώ θυμούμαι όλα αυτά που έγιναν, αφού ήμουν 9 χρονών, την ώρα που φεύγαμε, θυμούμαι από πού περάσαμε, από τους καφενέδες, περάσαμε από τον ελιόμυλο και πήγαμε προς το Τραχώνι, θυμούμαι τον κόσμο που έτρεχε να σωθεί, περάσαμε από το σπίτι της θείας μου Αδριανούς από το Τραχώνι, ετοιμάζονταν κι αυτοί να φύγουν. Εκείνο που μου έκανε εντύπωση ήταν ο πολύς ο κόσμος μαζεμένος στο Παλαίκυθρο και δεν ήξεραν τι να κάνουν, ήταν σε απόγνω-

ση. Από το Τραχώνι προς το Παλαίκυθρο θυμούμαι και στρατιώτες σε μερικά κανόνια. Θυμούμαι επίσης και τον συγχωριανό μας Γεώργιο Κοκονή να οδηγά το τρακτέρ του με την άμαξα φορτωμένη μπάλες σανού να πηγαίνει προς το χωριό, ενώ όλοι έφευγαν.

—Τι δεν πήρατε φεύγοντας από το χωριό και θα θέλατε να το είχατε;

—Μαρία: Εγώ στενοχωρήθηκα πολύ που δεν πήρα τις φωτογραφίες μου, οικογενειακές και αυτές του σχολείου, τι να πω είχαμε και τρεις τσουρούρες, τις αφήσαμε πίσω, λυπηθήκαμε...

—Ανδρέας: Τι να πω, εκείνο που σκέφτεσαι είναι ότι τελικά γλυτώσαμε, δεν θα ξεχάσω τα αεροπλάνα ειδικά την πρώτη φάση της εισβολής που έρχονταν από την Μεσαορία, περνούσαν πάνω από το χωριό μας και κατευθύνονταν προς τον Πενταδάκτυλο, πετούσαν πολύ χαμηλά.

Εμένα μου άρεσαν πιο πολύ τα γράμματα

*Η Μηνλίτσα Αντωνιάδου μάς μιλάει για το αγαπημένο της
χωριό και αφηγείται στιγμές από τη ζωή της.*

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟ ΛΑΜΠΡΙΑ
ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟ Γ. ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η Μηνλίτσα Αντωνιάδου μάς υποδέχθηκε στο σπίτι της νωρίς το απόγευμα, έτοιμη να μας μιλήσει για το χωριό της, για τους τόπους της και την οικογένειά της. Όπως σε κάθε συνάντηση που έχουμε με την πρώτη γενιά προσφύγων προσπαθούμε να είμαστε όσο πιο προσεκτικοί γίνεται, διότι δεν θέλουμε σε καμία περίπτωση να αναστατώσουμε το πρόσωπο που έχουμε απέναντί μας. Με την κα Μηνλίτσα κάναμε ακριβώς το ίδιο, μόνο που εκείνη φάνηκε πολύ πιο δυνατή από εμάς στο να εκφράσει τα συναισθήματά της. Η κα Μηνλίτσα δεν ολοκλήρωσε την εγκύκλια μόρφωσή της, κάτι που θα ήθελε πάρα πολύ. Η εικόνα είναι ενός ανθρώπου εκλεπτυσμένου, διαβασμένου, αν και γνωρίζει πολύ καλά τι θα πει αγροτική ζωή και δουλειές. Απολαύσαμε τη συζήτησή μας και της υποσχθήκαμε πως θα επιστρέψουμε, μιας και έχει ακόμη πολλά να μας πει.

–Πότε γεννήθηκες, κυρία Μηνλίτσα, και ποιοι ήταν οι γονείς σου;

–Γεννήθηκα στις 2 Αυγούστου 1939, γονείς μου ήταν ο Αντρέας Βασιλείου και η Ιωάννα Κωστή Παπαχαράλαμπου, έχω ακόμη τέσσερα αδέρφια, τον Τάκη, τη Χρυσταλλένη, την Ντινούλα και τον Βάσο.

–Ποιος ήταν ο σύζυγός σου και πότε παντρευτήκατε;

–Παντρεύτηκα στις 27 Σεπτεμβρίου

1957 τον Γιώργο Αντωνιάδη και αποκτήσαμε πέντε παιδιά, μία κόρη και τέσσερις γιους.

–Το σπίτι σου πού ήταν; Θυμάσαι ποιοι ήταν οι γείτονές σου;

–Το σπίτι μου ήταν σε αδιέξοδο δρόμο που ξεκινούσε από τον «Αυγερινό» προς τα νότια. Γείτονές μου ήταν ο Κωσταρής, που είχε φορτηγό, ο Λοΐζος, που είχε λεωφορείο, ο Πετρούτσιος, ο Κορώνας, ο Λέβας, ο Μιχαήλης, πατέρας του Χρ. Σκλάβου κ.ά.

–Σχολείο πού πήγες;

–Πήγα οκτώ χρόνια, έξι στο δημοτικό και δύο στο Παγκύπριο Γυμνάσιο. Το δημοτικό ήταν εκεί που ήταν το σινεμά του Χρ. Κοκονή, είχε δύο αίθουσες, τρεις τάξεις σε κάθε αίθουσα. Επίσης, είχαμε μεγάλη αυλή στην οποία είχαμε λαχανόκηπο και ανθόκηπο, που φροντιζαμε. Περιμετρικά της αυλής είχε κυπαρίσσια. Δάσκαλοί μας ήταν ο Πασιαρδής, ο Γεώργιος Λέβας και η Αθηνούλα Παπαγιάννη. Μετά στη θέση του Πασιαρδή ήλθε και κάποιος άλλος, που τον φωνάζαμε Κκελούη, γιατί ήταν κκέλης. Στην είσοδο του σχολείου υπήρχε μια αποθήκη και από πάνω ένα δωμάτιο, στο οποίο έμενε όποιος δάσκαλος χρειαζόταν στέγη. Σε αυτό το δωμάτιο έμενε το Κκελούη. Στην Ε΄ τάξη έφυγε ο κ. Λέβας που ήταν διευθυντής και στη θέση του ήλθε ο Χρ. Λογγίνος από την Κυθρέα.

–Τι μαθήματα κάνατε;

–Η Αθηνούλα μάς έκανε πιο πολλά Οικοκυρικά, μας έμαθε πλέξιμο, κάναμε τρικά, κεντήματα, ήταν πραγματική δα-

“

*Μπορώ να πω
ότι πριν η ζωή
μου ήταν πιο
εύκολη, παρά
μετά που γίνα-
με... ισιγγάνοι.*

Οι γονείς της Μηνίτσας Αντωνιάδου Ανδρέας και Ιωάννα στην προσφυγιά.

Γαμήλια φωτογραφία του ζεύγους Γεώργιου και Μηνίτσας Αντωνιάδου.

σκάλα. Κάναμε Ελληνικά και Μαθηματικά. Τα Ελληνικά μάς διδασκε κυρίως ο Πασιαρδής, ενώ ο Λέβας μάς έκανε Μαθηματικά.

–Η αίθουσα που κάνατε μάθημα είχε σημαίες;

–Όχι, δεν είχε, άλλωστε ήταν Αγγλοκρατία, πρώτα δοξάζαμε τον βασιλιά της Αγγλίας και μετά την Εκκλησία μας και τους αγίους μας, δεν είχαμε ούτε αγγλική ούτε ελληνική σημαία.

–Εθνικές γιορτές κάνατε, 28η Οκτωβρίου, 25η Μαρτίου;

–Όχι, δεν θυμούμαι.

–Οι συμμαθήτριες σου ποιες ήταν;

–Οι τελευταίες που μέيناμε ήταν πέντε, η Μαρία Βακανά, η Ελένη του Σάββα Κούννου, η Μαρίτσα Χατζηνδρέα και η Χρυσταλλού του Σταύρου. Αγόρια είχε πολλούς και αρκετοί πήγαν ανώτερο.

–Όταν τελειώσες το δημοτικό, πήγες στο Γυμνάσιο, πώς και σε έστειλε στο Γυμνάσιο ο πατέρας σου;

–Με έστειλε, αλλά για δυο χρόνια μόνο, γιατί τον επόμενο χρόνο θα πήγαινε ο αδελφός μου ο Τάκης. Πηγαίναμε με λεωφορείο που ερχόταν από την Κυθρέα. Στην Παλλουριώτισσα έκανε στάση και έπιανε δύο Εγγλεζούδκια, τους κατέβαζε στο Junior School, μετά στην Αγγλική Σχολή, γιατί είχε πολλούς μαθητές, επόμενος σταθμός η Τεχνική Σχολή Λευκωσίας, όπου φοιτούσε ο ξάδελφός μου Κοκής του Μαύρου, που ήταν πιο κάτω από το Γυμνάσιο Θηλέων Παλλουριωτίσσης προς το συντεχνιακό φαρμακείο της ΠΕΟ, ύστερα στην Εμπορική Σχολή Σαμουήλ, κατόπιν στο Λύκειο Νεοκλέους και τελευταίους μας άφηνε εμάς στο Παγκύπριο Γυμνάσιο, αφού εκεί ήταν και ο χώρος στάθμευσης του λεωφορείου. Οι πιο πολλοί χωριανοί μας που εργάζονταν στη Λευκωσία έμεναν σε δωμάτια κοντά στη Φανερωμένη. Μάλιστα, μερικοί ενοικίαζαν από την Αθηνά που ήταν γιαγιά του Δώρου Λοΐζου. Θυμούμαι χωριανούς που νοίκιαζαν στη Λευκωσία όπως ο Νικολής του Τελεβάντου, ο Χριστοφής Νικολαΐδης, επίσης από την οικογένεια του Νίκου του Ττόφα.

–Μου κάνει εντύπωση, πάντως, που ο πατέρας σου σε έστειλε στο Γυμνάσιο.

—Ο παπάς μου ήταν πιο εξελιγμένος, έζησε στην Αγγλία εφτά χρόνια, ήταν προοδευτικός. Ήταν βέβαια και το οικονομικό, 15 λίρες διδάκτρα, πέντε με την εγγραφή, πέντε τα Χριστούγεννα και πέντε στις τελικές εξετάσεις, μία λίρα τον μήνα το λεωφορείο. Γι' αυτό πήγα μόνο δύο χρόνια, γιατί μετά θα πήγαινε ο αδελφός μου ο Τάκης. Στο Γυμνάσιο πήγε και η Μαρία Βακανά, πριν από μας η Δώρα του Νίκου του Ττόφα.

—Ο πατέρας σου τι δουλειά έκανε;

—Ο πατέρας μου ήταν καφετζής, στο καφενείο όμως είχε και σαν μπακάλικό και ταβέρνα. Πουλούσε κρασί, κονιάκ,

πετρέλαιο, τσιγάρα. Επίσης διόρθωνε τις μηχανές (πύραυλα) που χρησιμοποιούσαν οι οικοκυρές για το ψήσιμο του φαγητού, κολλούσε λάστιχα των ποδηλάτων, ήταν πολυτεχνίτης. Η μητέρα μου είχε πολλή περιουσία την οποία δούλευε ο πατέρας μου. Το καφενείο του πατέρα μου ήταν στον κεντρικό δρόμο του χωριού, απέναντι από το σπίτι του Σοφοκλή Ζερβού. Το κτήριο ήταν κληρονομιά της μάνας μου, ο καφενές ήταν του Παπαχαράλαμπου κι έκανε και τον καφετζή, τον έδωσε στον γιο του τον Κωστή (Πασπάλλα), δηλαδή τον παππού μου, κι αυτός τον έδωσε προίκα στη μάνα μου.

“

Εμένα μου άρεσαν πιο πολύ να γράμματα, να διαβάζω. Θυμούνται στο σπίτι της θείας μου είχε ποδάβιβιδία που έφερνε ο θείος μου ο Λέβας, που ήταν δάσκαλος, όποτε χρειαζόμουν να πηγαίνα και έπαιρνα βιβιδία και διάβαζα, έπαιρνα τα παιδιά και έπαιρνα καινούργια. Μου άρεσε το διάβασμα.

“

Στον δρόμο από την Αφάνεια βρήκαμε κάποιο άνθρωπο που μας παρακάλεσε να τον πάρουμε μαζί μας. Αυτός ο άνθρωπος μάς γδύπωσε γιατί ήξερε τους δρόμους και πήγαμε στις αγγελικές βάσεις, στο Δασάκι της Άχνας, όπου ήταν ένα βάσανο, αφού δεν είχαμε τίποτε μαζί μας από οικιακά σκεύη, ούτε ποιήρι, ούτε ύπνιο

–Ποιοι σύχναζαν στο καφενείο;

–Στο καφενείο σύχναζαν κυρίως άνθρωποι μεγάλης ηλικίας, ο πατέρας μου ήταν στο μέσο. Μέχρι 8-10 ετών πήγαινα κι εγώ στο καφενείο, όταν μεγάλωσε ο αδελφός μου ο Τάκης πήγαινε αυτός. Μερικοί από αυτούς τους μεγάλους ήταν βρακάδες, αλλά δεν θυμάμαι ονόματα. Το χωριό μας ήταν μικρό χωριό, μετά μεγάλωσε, έλεγαν το Νιοχωρκο έγινε γαλατάς, δηλαδή όπως το γάλα τραβά τις μύγες και τα κουνούπια, έτσι και οι γυναίκες έφερναν αντράδες και οι άντρες έφερναν γυναίκες, και μεγάλωσε το χωριό.

Η κα Μηνίτσα υπερήφανη για τον πατέρα της, άρχισε να μας περιγράφει για τη ζωή του, και ταυτόχρονα να αφηγείται ιστορίες του χωριού...

Να σας πω ότι ο πατέρας μου έζησε για εφτά χρόνια στην Αγγλία, και επέστρεψε το 1935. Ο καφενές ήταν της μητέρας μου, ο πατέρας μου τον έφτιαξε και τον δούλεψε. Όταν ξεκίνησε ο Β΄ παγκόσμιος πόλεμος, οι Εγγλέζοι επέβαλαν συσκότιση, οπότε ο καφενές ή έπρεπε να κλείνει ή να τοποθετήσουν μαύρα πανιά στα παράθυρα και στην πόρτα. Ο πατέρας μου ήταν ο πρώτος στο χωριό, που αγόρασε μεγάλο ραδιόφωνο με μπαταρίες και το έβαλε στο καφενείο, να ακούν ειδήσεις και να μαθαίνει ο κόσμος τι γίνεται με τον πόλεμο. Μάλιστα, ο πατέρας μου επειδή ήξερε αγγλικά έβαζε το BBC και άκουε ειδήσεις τις οποίες μετέφραζε στους άλλους. Το ραδιόφωνο είχε δύο μπαταρίες, όταν χρειαζόταν φόρτιση ή μία την έστελλε στη Λευκωσία στον Σουκίουρογλου, απ' όπου το αγόρασε, με το λεωφορείο, είτε ο Λοΐζος, είτε ο Κωσταρής, την έπαιρναν για φόρτιση. Οι μπαταρίες ήταν μεγάλες, θυμούμαι τον αδελφό μου τον Τάκη που πατούσε πάνω στη μια για να φτάνει στο ουτζάκκιν για να κάνει τους καφέδες.

Θυμούμαι όταν έγινε ηλεκτροδότηση του χωριού το 1962, ο πατέρας μου αγόρασε τηλεόραση, ήταν προοδευτικός άνθρωπος, ήταν ο πρώτος που αγόρασε τηλεόραση, μετά ακολούθησαν κι άλλοι, ο Μιχαηλίδης νομίζω, τις αγόραζαν από τον Άγγελο Διονυσίου, που η μάνα του ήταν Νιοχωρίτισσα, θυμούμαι το 1963 που πηγαίναμε και βλέπαμε έργα.

Επίσης, κάθε Παρασκευή η τηλεόραση πρόβαλλε τουρκική ταινία, και θυμούμαι που έρχονταν οι Τούρκοι να παρακολουθήσουν την ταινία. Ο πατέρας μου είχε καλές σχέσεις με τους Τουρκοκύπριους συγχωριανούς μας, είχε χωράφι κοντά στα μνήματα των Τούρκων που ήταν οι ευκάλυπτοι, και πήγαινε τακτικά, τον ήξεραν καλά οι Τούρκοι.

–Τους Τούρκους τους θυμάσαι στο χωριό;

–Ναι τους θυμάμαι, ο τουρκομαχαλάς ήταν μόλις έμπαινες του χωριού, η γιαγιά μου η Μηνιά έμενε στο σπίτι της κόρης της Τελεβαντούς, κι όταν ερχόταν σπίτι μας μετά με έπαιρνε μαζί της και περνούσαμε από τον τουρκομαχαλά. Η γιαγιά μου κουβέντιαζε με τις Τουρκούδες.

–Είχατε όμως και σινεμά στο χωριό...

–Ναι είχε δυο σινεμά, ένα του Χαμπή του Γιώργα και ένα του Χρίστου Κοκονή, εκεί που ήταν το παλιό σχολείο. Τις ταινίες τις έπαιρναν από του Λουκούδι. Στον θερινό κινηματογράφο, είχε μερικούς που σκαρφάλωναν πάνω στις ελιές και έβλεπαν για να μη πληρώσουν εισιτήριο.

–Στην εκκλησία του Προδρόμου πήγαίνες, θυμάσαι να είχε εικονοστάσι;

–Ναι είχε εικονοστάσι, θυμούμαι και την εικόνα την παλιά του Τιμίου Προδρόμου, ήταν πολύ παλιά σαρακοφανμένη, επίσης θυμούμαι και τα πιάτα στη στέγη.

–Το ξωκλήσι του αγίου Θεοδώρου το θυμάσαι;

–Ναι, το θυμούμαι λειτουργούσε κάθε δεύτερη Κυριακή του Οκτώβρη, θυμούμαι τον Μάρκο, την Κατερίνα, πήγαιναν από το βράδυ και έμεναν και λειτουργούσαν την επομένη, άλλοι περπατητοί, άλλοι με τα γαϊδούρια, πηγαίναμε κι εμείς περπατητοί την Καθαρά Δευτέρα.

ΜΟΥ ΑΡΕΣΕ ΤΟ ΔΙΑΒΑΣΜΑ

Επιστρέφουμε στη συζήτηση για την ίδια, και τη ρωτάμε, μετά τα δύο χρόνια στο Παγκύπριο, τι έκανε... «Η μητέρα μου αποφάσισε να με στείλει να πάω να μάθω ράψιμο, στην Κυριακού του Νκολάτζη, ράφτενα στο Τραχώνι, η οποία ήταν καλή ράφτενα. Έμαθα τα βασικά για ένα χρόνο, αλλά επειδή δεν μου άρεσε το

Ο Γεώργιος Αντωνιάδης, γεννηθείς το 1930, με στολή αγγαρείας όταν εργαζόταν στην Ισμαηλία της Αιγύπτου από το 1948 έως το 1950, ως οικοδόμος, κτίζοντας εγκαταστάσεις των Άγγλων στη διώρυγα του Σουέζ (8/3/1952).

ράψιμο, δεν έμαθα και πολλά πράματα, εμένα μου άρεσαν πιο πολύ τα γράμματα, να διαβάζω. Θυμούνται στο σπίτι της θείας μου είχε πολλά βιβλία που έφερνε ο θείος μου ο Λέβας, που ήταν δάσκαλος, όποτε χρειαζόμουνα πήγαινα και έπαιρνα βιβλία και διάβαζα, επέστρεφα τα παλιά και έπαιρνα καινούργια. Μου άρεσε το διάβασμα.

Η κα Μηνίτσα συνεχίζει να μας διηγείται για τη ζωή της μετά το σχολείο και τον ένα χρόνο στη ραπτική: «Με αρραβώνιασαν με προξενιό με τον συγχωριανό μου Γιώργο Αντωνιάδη, ο οποίος ήταν κτίστης. Παντρευτήκαμε στις 27 Σεπτεμβρίου 1957 και πήγαμε στο δικό μας σπίτι που ήταν δίπλα από το ελαιοτριβείο». Όσο για το αν ήταν εύκολη η ζωή της μας λέει: «Μπορώ να πω ότι πριν η ζωή μου ήταν πιο εύκολη, παρά μετά που γίναμε... τσιγγάνοι».

—Από τα χρόνια της ΕΟΚΑ τι θυμάσαι;

—Θυμούνται που έπιασαν το πιστόλι του Σαββή του Μαρωνίτη, που ήταν αστυνομικός, του το έπιασαν ενώ καθόταν στον

καφενέ του παπά μου, μπήκαν αγωνιστές της ΕΟΚΑ από την πίσω πόρτα, που είχε ένα ελαιώνα, ήξεραν ότι άμα ερχόταν από την Αμμόχωστο όπου υπηρετούσε ο Σαββής θα πήγαινε στον καφενέ του πατέρα μου, ο οποίος ήταν ξάδελφος του πατέρα του, του Μαρωνίτη. Ήταν παρών και ο άντρας μου και έδωσε κατάθεση στην Αστυνομία, όπως και ο πατέρας μου. Θυμούνται μόλις γέννησα τον Οκτώβριο του 1958 που έκαναν κέρφιου, μετά που έβαλαν την πόμπα έξω από την Κυθρέα στον δρόμο που πήγαινε προς το δίστρατο, και συνέλαβαν τον Σπύρο Χατζηγιακουμή. Την επομένη συνέλαβαν και τον άντρα μου γιατί τα ίχνη που βρήκαν στο μέρος της έκρηξης έμοιαζαν με τη σόλα των παπουτσιών του. Τον κράτησαν για μια νύχτα και τον άφησαν ελεύθερο. Ωστόσο, την επόμενη μέρα τον ξανασυνέλαβαν και τον πήραν στον Κεφαλόβρυσσο της Κυθρέας όπου βρήκε τον Σπύρο τον Χατζηγιακουμή με τον οποίο ήταν φίλοι. Πήγε να του μιλήσει και ο Χατζηγιακουμής τον απέτρεψε. «Φύε, εγώ είμαι τελειωμένος, μεν μου

Οικογένεια Χαϊρεπέτη: Αριστερά: Ισταμένη Μαρτισού Χαϊρεπέτη, γυναίκα του Λαόκωλου, μητέρα του Γιώργου Τσιατταλή, δεξιά η Αντιγόνη Αμερικάνου, αδελφή της Μαρτισούς, παντρεμένη στην Παλλουριωτίσση, καθήμενη με τα μαύρα η μάνα της Μαρτισούς και της Αντιγόνης Βάρσση, μικροσιατικό όνομα, επονομαζόμενη Βαρσανού, κρατεί στην αγκαλιά της τον Γιώργο, γιο της Μαρτισούς, επονομαζόμενο Τσιατταλή. Το αγόρι δεξιά είναι ο γιος της Αντιγόνης, ο οποίος πέθανε σε ηλικία 6 χρονών. Έτος 1931.

“

Το χωριό μας ήταν μικρό χωριό, μετά μεγάλωσε, έδωσαν το Νιο-χωρκο έγινε γαδατάς, δηλ. όπως το γάδα τραβά τις μύγες και τα κουνούπια, έτσι και οι γυναίκες έφερναν ανιράες και οι άντρες έφερναν γυναίκες, και μεγάλωσε το χωριό.

κοντέψεις, ούτε σε ξέρω, ούτε με ξέρεις, μη μπλεχτείς μαζί μου», του είπε. Το κέρφιου κράτησε οκτώ μέρες, απαγορευόταν η κυκλοφορία, μετά άφηναν μια ώρα για να πηγαίνει ο κόσμος στο μπακάλικο να ψωνίζει γάλα, ψωμί... Θυμούμαι τις γειτόνισσές μου, μικρά παιδιά, την Κατινούλα και την Ελλού της Κουκλούς, μου έφερναν διάφορα φρούτα και μετά έφευγαν. Τους άντρες τους μάζεψαν στο σχολείο. Ξέχασα να σας πω ότι άντρας μου, πριν παντρευτούμε, πήγε με τους Εγγλέζους στην Αίγυπτο, όπου δούλεψε για δύο χρόνια, αλλά επειδή δεν τους χώνευε και αντιδρούσε, τον έστειλαν πίσω. Με την επιστροφή του στην Κύπρο έφερε μαζί του κι ένα πιστόλι το οποίο κράτησε. Θυμούμαι σε μια φασαρία στη γειτονιά έριξε μια πιστολιά στον αέρα. Η ΕΟΚΑ γνώριζε ότι είχε πιστόλι και του το ζήτησε και της το έδωσε.

—Από το πραξικόπημα και την εισβολή, τι θυμάσαι;

—Ο γιος μου, ο Αντρέας, 14 χρονών, την μέρα του πραξικοπήματος, δούλεψε στη Λευκωσία, στις οικοδομές, με τους συγχωριανούς μας της εταιρείας «ΠΕΤΡΑ». Χτίζανε το σπίτι της Αθηνούλας της δασκάλας, πίσω από τις φυλακές. Το ίδιο και ο άντρας μου, που δούλεψε με τον αδελφό του τον Πετρή, χτίζανε το χοιροστάσιο του Μισιελλή, στον Αγιο Δημητριάδη, στον κάμπο έξω από το Καϊμακλί, αυτοί επέστρεψαν όμως από τα χωράφια, ο Αντρέας αποκλείστηκε στη Λευκωσία για δύο μέρες και ανησυχούσαμε. Εγώ ήμουν στο σπίτι μου, που ήταν απόμερο, είχα να φροντίσω πέντε παιδιά.

—Από το χωριό πότε φύγατε;

—Φύγαμε στις 14 Αυγούστου 1974, ήμασταν κάτω από τα δέντρα στο περιβόλι, η κόρη μου που ήταν η μεγαλύτερη μάζεψε μερικά ρούχα, ένα πάπλωμα. Φύγαμε με δύο αυτοκίνητα, με την αδελφή μου, ήταν και τα πεθερικά της αδελφής μου και η κουνιάδα της. Το ένα το αυτοκίνητο ήταν το μονοκάμπινο του κουνιάδου της Σωτήρη και το άλλο του άλλου κουνιάδου της του Λευτέρη, που ήταν με άδεια, γιατί ήταν χτυπημένος. Ο άντρας μου προσπάθησε να ξεκινήσει τη μοτορά αλλά ευτυχώς δεν ξεκίνησε και την εγκατέλειψε. Πήγαμε στο χωριό

Στρογγυλό, στη Μεσαορία, γιατί ο παππούς ο Θεμιστοκλής ήταν από το Στρογγυλό. Είχα πέντε παιδιά και τρία η αδελφή μου, έπρεπε να μαγειρέψουμε να φάνε τα παιδιά. Προτού φύγουμε από το χωριό η μάνα μου πήρε τον τραχανά που είχα μαζέψει από το βράδυ και τον έβαλε στην ποδιά της. Μαγειρέψαμε τραχανά και καλά καλά δεν προλάβουμε να φάμε, τα μαζέψαμε να φύγουμε γιατί είπαν ότι έρχονταν οι Τούρκοι. Στο Στρογγυλό ήταν επίσης ο Κκόνιος, ο Μεσαρίτης, και ο γιος του Θεόδουλου. Πήγαμε στην Άσσια, όπου είχε συγγενείς η μάνα μου, κατεβήκαμε, μείναμε για λίγες ώρες. Τον μόνο χωριανό που είδα ήταν ο Αντωνής του Χαρούσιου, που μας είπε ότι ήταν και ο Ταντελής. Ακουστήκαν φωνές ότι έρχονται οι Τούρκοι από την Αφάνεια. Ακουστήκαν πολυβολισμοί και φύγαμε. Στον δρόμο βρήκαμε κάποιο άνθρωπο που μας παρακάλεσε να τον πάρουμε μαζί μας. Αυτός ο άνθρωπος μάς γλύτωσε γιατί ήξερε τους δρόμους και πήγαμε στις αγγλικές βάσεις, στο Δασάκι της Άχνας, όπου ήταν ένα βάσανο, αφού δεν είχαμε τίποτε μαζί μας από οικιακά σκεύη, ούτε ποτήρι, ούτε τίποτε. Μας έδιναν οι Εγγλέζοι τον μέλανα ζωμό, όπως έλεγε χαρακτηριστικά ο πατέρας μου. Μας έδωσαν ένα μεγάλο τσαντίρι, ένα φτυάρι και μια σίκλα. Ο θείος μου ο Λέβας έκανε πέντε χρόνια δάσκαλος στην Άχνα. Η μάνα μου ήξερε κάποια από την Άχνα ονόματι Αναστού και πήγαμε να τη βρούμε, να μας βοηθήσει, τα μωρά ήθελαν μπάνιο. Πήγαμε στο σχολείο, εκεί οι δάσκαλοι μας βοήθησαν, όταν άκουσαν ότι είμαστε συγγενείς του Λέβα, πολλοί έκαναν μπάνιο, εγώ δεν πρόλαβα. Πάλι φύγαμε γιατί μας είπαν ότι έρχονται οι Τούρκοι, είδαμε και εγγλέζικα τεθωρακισμένα. Καταλήξαμε στην Καλαβασό, όπου είχε γνωστό ο Αναστάσης, μέναμε σε ένα τουρκικό παλιόσπιτο, το χωριό ήταν μικτό. Με τις πρώτες βροχές ήταν ακατοίκητο και τσακωνόμασταν με τους χωριανούς για να πιάμε σπίτια που τα είχαν για αποθήκες για να μπούμε μέσα, μείναμε τελικά πέντε χρόνια. Ο γιος μου Χρίστος πήγε δημοτικό στην Καλαβασό και φύγαμε 3 του Νιόβρη, τ' Αν Γιωρκού του σπόρου,

όταν ήταν στην Στ΄ τάξη του δημοτικού και ήλθαμε στο σπίτι που μένουμε τώρα.

—Όταν έφυγες από το χωριό σκεφτόσουν ότι μπορεί να μη ξαναγυρίσεις;

—Όχι, αφού πήρα κάποια πράγματα και μετά τα άφησα. Πήρα μόνο κάποια ρούχα που σιδέρωνα την προηγούμενη νύχτα, επίσης κάποιες κουβέρτες. Ο πατέρας μου ήταν προνοητικός. Μετά το πραξικόπημα που είπαν ότι σκοτώθηκε ο Μακάριος, θυμούμαι που ο πατέρας μου είπεν: «Κατίσει του τόπου, τώρα εν να χαθούμε τέλεια». Ήταν η πρώτη κουβέντα που είπε, ήλθε και μας είπε να μαζέψουμε τα ασημικά και τα χρυσαφικά, τα βάλαμε σε μια τσάντα και την πήραμε

μαζί μας. Ο άντρας μου πάντα κρατούσε λεφτά, δεν τα άφηνε ούτε σπίτι ούτε στην τράπεζα.

—Από το χωριό τι θυμάσαι, τι αναπολείς;

—Όλα τα θυμούμαι, το χωράφι μας, το περιβόλι μας, το πηγάδι, η Ελένη του Πέπη μου είπε ότι πήγε στο σπίτι μας και μάζεψε πολλές ντομάτες και σύκα και έφαγαν οι Μηνιούες, ο Αποστολής, η Χατζηχρυσταλλένη κ.ά. [σ.σ. μετά την εισβολή].

—Θα ξαναπήγαίνες;

—Όχι, έχει 15 χρόνια που πήγα τελευταία φορά, τι να πάω, να δω το σπίτι μου που κάθεταί άλλος. Το σπίτι μου δεν άλλαξε και πολύ.

Ποδοσφαιρικά Νέου Χωρίου Κυθρέας

(Μέρος 1)

*Στοιχεία για την αγωνιστική ιστορία των ομάδων
του χωριού τη δεκαετία του 1950.*

Η ομάδα του «Απόλλωνα» το 1955. Από αριστερά: Κώστας Γραικός, Αντρέας Ζαχαρία, Χρίστος Κοκονής, Αντρέας Κούμου, Τάκης Τσαττές, Νίκος Αθανασιάδης, Χρίστος Ρωτός, Κώστας Κολοκάση, Νίκος Γιατρού, Πάμπης Ταλατίνης, Αντρέας Σαλλαγκός.

ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Γ. ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗ

• • •
Τη δεκαετία του 1950 το ποδόσφαιρο είχε μπει για τα καλά στη ζωή των νέων του Νιοχώρκου. Οι τοπικές ομάδες λάμβαναν μέρος σε πολλές και διαφορετικές τοπικές και περιφερειακές διοργανώσεις. Αρχικά δημιουργήθηκαν η ΑΟΝ Νέου Χωρίου και η ΕΑΚ Νέου Χωρίου, που είναι ομάδες προσκείμενες στην Αριστερά. Στη συνέχεια, από τον Απρίλιο του 1955, παρατηρούμε ότι η ομάδα της ΑΟΝ αναφέρεται ως Αθλητική Ένωση Νέων Ν. Χωρίου, και μάλλον συγχωνεύεται με την ΑΟΝ, ενώ εκείνη την περίοδο εμφανίζεται και η ονομασία «Απόλλωνας», καθώς και η ομάδα της δεξιάς παράταξης, αυτή του «Αυγερινού». Έτσι από την πρώτη αναφορά ως ομάδα του Νέου Χωρίου, το 1951, σε λίγα μόλις χρόνια συναντάμε τις ομάδες της Αριστεράς ΑΟΝ Νέου Χωρίου, ΕΑΚ Νέου Χωρίου, «Απόλλωνας» και της Δεξιάς, ο «Αυγερινός». Μία ακόμη ομάδα νέων του χωριού τη δεκαετία του 1950, όπως αναφέρει ο Κώστας Γραικός, είχε ιδρύσει την ποδοσφαιρική ομάδα «Ζάγκρεμπ», με επικεφαλής τον Ανδρέα Φωκά. Η ομάδα σύντομα διαλύθηκε και τα μέλη της εντάχθηκαν στον «Απόλλωνα».

Ηδη από τη δεκαετία του 1950 το ποδόσφαιρο είχε μπει για τα καλά στη ζωή των νέων του Νιοχώρκου. Οι τοπικές ομάδες λάμβαναν μέρος σε πολλές και διαφορετικές τοπικές και περιφερειακές διοργανώσεις. Αρχικά δημιουργήθηκαν η ΑΟΝ Νέου Χωρίου και η ΕΑΚ Νέου Χωρίου, που είναι ομάδες προσκείμενες στην Αριστερά. Στη συνέχεια, από τον Απρίλιο του 1955, παρατηρούμε ότι η ομάδα της ΑΟΝ αναφέρεται ως Αθλητική Ένωση Νέων Ν. Χωρίου, και μάλλον συγχωνεύεται με την ΑΟΝ, ενώ εκείνη την περίοδο εμφανίζεται και η ονομασία «Απόλλωνας», καθώς και η ομάδα της δεξιάς παράταξης, αυτή του «Αυγερινού». Έτσι από την πρώτη αναφορά ως ομάδα του Νέου Χωρίου, το 1951, σε λίγα μόλις χρόνια συναντάμε τις ομάδες της Αριστεράς ΑΟΝ Νέου Χωρίου, ΕΑΚ Νέου Χωρίου, «Απόλλωνας» και της Δεξιάς, ο «Αυγερινός». Μία ακόμη ομάδα νέων του χωριού τη δεκαετία του 1950, όπως αναφέρει ο Κώστας Γραικός, είχε ιδρύσει την ποδοσφαιρική ομάδα «Ζάγκρεμπ», με επικεφαλής τον Ανδρέα Φωκά. Η ομάδα σύντομα διαλύθηκε και τα μέλη της εντάχθηκαν στον «Απόλλωνα».

Πρώτη αναφορά, που έχουμε ως τώρα εντοπίσει, σε ποδοσφαιρική ομάδα του Νέου Χωριού είναι αυτή του 1951, οπότε και η ομάδα του Νέου Χωρίου συμμετείχε στο πρωτάθλημα Σέβεν-α-Σάιτ, που είχε προκηρύξει το σωματείο της «Ομόνοιας», στο πλαίσιο του πρωταθλήματος Σέβεν-α-Σάιτ τον Οκτώβριο του 1951. Οι αγώνες, σύμφωνα πάντα με το δημοσίευμα του *Ανεξάρτητου*, έγιναν μπροστά σε χιλιάδες φιλάθλους, στο γήπεδο «Γκόουλ» της Λευκωσίας (βρισκόταν εκεί που είναι σήμερα το κολυμβητήριο Λευκωσίας και ήταν η πρώτη έδρα της Ομόνοιας Λευκωσίας). Στο εν λόγω πρωτάθλημα συμμετείχαν 23 ομάδες. Στον πρώτο γύρο, λοιπόν, έλαβε μέρος και η ομάδα του Νέου Χωρίου, η οποία ωστόσο έχασε από την ομάδα Τουρκικών Συντεχνιών και ως εκ τούτου αποκλείστηκε από τη συνέχεια του πρωταθλήματος. (*Ανεξάρτητος*, 15 Οκτωβρίου 1951).

Για το 1952 η ΑΟΝ Νέου Χωρίου έλαβε μέρος στο πρωτάθλημα Σέβεν-α-Σάιτ της Ένωσης Νέων Στροβόλου και αγωνίστηκε στις 24 Φεβρουαρίου με τον σύλλογο Μ.Σ. Παλλουριώτισσας. Βέβαια, στο σχετικό δημοσίευμα αναφέρεται ΑΟΝ Νέου Χωρίου (Κοντέας), το οποίο είναι τυπογραφικό λάθος (*Νέος Δημοκράτης*, 19 Φεβρουαρίου 1952) και διορθώνεται στο επόμενο φύλλο της εφημερίδας (*Νέος Δημοκράτης*, 21 Φεβρουαρίου 1952).

Η ΑΟΝ Νέου Χωρίου λαμβάνει μέρος και στην ποδοσφαιρική συνάντηση στο γήπεδο «Γκόουλ» το Πάσχα του 1952, και όπως αναφέρεται στο σχετικό δημοσίευμα «Ο καλύτερος Πασχαλινός μποναμάς για τους φιλάθλους είναι αναμφίβολα η ποδοσφαιρική συνάντηση της Δευτέρας στο «Γκόουλ» της Λευκωσίας». Την Κυριακή του Πάσχα λοιπόν (20 Απριλίου 1952) στις 3:30 το μεσημέρι, στο γήπεδο της Κυθρέας συναντήθηκαν οι «δυναμικές ομάδες ΑΟΝ Νέου Χωρίου και ΑΟΝ Κυθρέας». Αυτή η συνάντηση αθλοθετήθηκε από τον Κυριάκο Μένιοικο, ο οποίος αποκαλείται στο σχετικό δημοσίευμα ταβερνιάρης (*Νέος Δημοκράτης*, 19 Απριλίου 1952). Η ΑΟΝ του χωριού συμμετείχε και σε φιλικό αγώνα με την ΕΑΚ Έξω Μετοχίου, στο γήπεδό του, στις 18 Μαΐου 1952, όπου και έχασε με 2-0 (Νέος Δημοκράτης, 21 Μαΐου 1952). Η ομάδα του Νέου Χωρίου έχασε ξανά, εντός έδρας αυτή τη φορά, από την ΕΑΚ Έξω Μετοχίου, με σκορ 3-2 (*Νέος Δημοκράτης*, 3 Ιουνίου 1952). Η ΑΟΝ Νέου Χωρίου στις 2 Νοεμβρίου 1952 έπαιξε και στο πρωτάθλημα που είχε προκηρύξει η ΑΟΝ Βώνης. Η ομάδα του χωριού έπαιξε με την ΑΟΝ Δευτεράς και το παιχνίδι έληξε με ισοπαλία (*Νέος Δημοκράτης*, 9 Νοεμβρίου 1952).

ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΣΕΒΕΝ-Α-ΣΑΪΤ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Ενδιαφέρον έχει το γεγονός πως το Νέο Χωριό, η Αθλητική Επιτροπή Νέου Χωρίου, διοργάνωσε και πρωτάθλημα Σέβεν-α-Σάιτ, στις 14 Σεπτεμβρίου 1952. Το πρόγραμμα του πρωταθλήματος είχε ως εξής: «ΑΟΝ Νέου Χωρίου – ΑΟΝ Βώνης 3 μ.μ. ΑΟΝ Μίας Μπλιάς – ΑΟΝ Επν-

• • •

Στο πλαίσιο του πρωταθλήματος Σέβεν-α-Σάιτ τον Οκτώβριο του 1951, στο γήπεδο «Γκόουλ» της Λευκωσίας η ομάδα του Νέου Χωρίου, έχασε από την ομάδα Τουρκικών Συντεχνιών και ως εκ τούτου αποκλείστηκε από τη συνέχεια του πρωταθλήματος.

χώ, ώρα 3:30 μ.μ. ΑΟΝ Κυθραίας – ΑΟΝ Έξω Μετοχιού, ώρα 3:45 μ.μ. ΕΑΚ Νέου Χωρίου – ΑΟΝ Τύμπου ώρα 4 μ.μ. Το Παλαικύθρο μένει στον δεύτερο γύρο». Ενδιαφέρον έχει πως στο πρωτάθλημα αυτό συμμετέχουν για το Νέο Χωρίο δύο ομάδες, η ΑΟΝ Νέου Χωρίου και η ΕΑΚ Νέου Χωρίου (Νέος Δημοκράτης, 10 Σεπτεμβρίου 1952).

Τελικά, στο γήπεδο της Κυθραίας όπου έγιναν οι ποδοσφαιρικοί αγώνες για το περιφερειακό πρωτάθλημα Σέβεν-α-Σάιτ, που προκήρυξε η ΑΟΝ του χωριού, προς τιμήν, όπως αναφέρει η εφημερίδα Νέος Δημοκράτης, του Ε΄ Παγκύπρι-

ου Συνεδρίου της ΑΟΝ. Πρωταθλήτρια ανακηρύχθηκε η ΕΑΚ Έξω Μετοχιού. Στο πρωτάθλημα έλαβαν μέρος η ΑΟΝ Κυθραίας, η ΕΑΚ Νέου Χωρίου, η ΑΟΝ Παλαικύθρου, η ΕΑΚ Έξω Μετοχιού, η ΑΟΝ Μίας Μηλιάς και η ΑΟΝ Νέου Χωρίου. Μάλιστα, αναφέρει η εφημερίδα πως τις συναντήσεις παρακολούθησαν εκατοντάδες φίλαθλοι, ανάμεσα σε αυτούς και πολλοί Τούρκοι (Νέος Δημοκράτης, 20 Σεπτεμβρίου 1952).

ΔΙΚΑΙΩΣ ΕΠΕΒΛΗΘΗ

Πολλές αναφορές έχουμε και για το 1953. Για το αγροτικό πρωτάθλημα, λοι-

Στο Δημοτικό γήπεδο Κυθρέας η ΑΟΝ Κυθρέας αντιμετώπισε την ΑΟΝ Νέου Χωρίου, σε φιλικό αγώνα, και το Νέο Χωρίο «ύστερα από ένα ωραίο και θεαματικό παιχνίδι» κέρδισε με 6-3 τη γηπεδούχο.

πόν, και όπως αναφέρει η εφημερίδα *Φίλαθλος*, για το Πρωτάθλημα Μίας Μηνιάς, η γηπεδούχος νίκησε την ΑΟΝ Νέου Χωρίου με 6-2 (*Φίλαθλος*, 18 Φεβρουαρίου 1953). Και πάλι για το πρωτάθλημα Σέβεν-α-Σάιτ της 6ης Απριλίου 1953, ξανά στο γήπεδο «Γκόουλ» της Λευκωσίας, και για το Επαρχιακό Πρωτάθλημα Αγροτικών Ομάδων, που διοργάνωσε η ΚΕΠΟ, δήλωσαν συμμετοχή 22 ομάδες, εκ των οποίων τελικά συμμετείχαν 20 από πολλά χωριά της επαρχίας Λευκωσίας. Η ομάδα του ΑΟΝ Νέου Χωρίου, στην πρώτη σειρά κληρώσεων, έχασε από την ΑΟΝ Ζώδιας (*Αθλητική*, 7 Απριλίου 1953) και δεν συνέχισε.

Στην αναμέτρηση για το αγροτικό πρωτάθλημα και στον φιλικό αγώνα μεταξύ ΑΟΝ Νέου Χωρίου και ΑΟΝ Κοκκινότριμυθιάς, τη Δευτέρα του Πάσχα του 1954, στο Δημοτικό Γυμναστήριο Κυθραίας οι Νιοχωρίτες κυριάρχησαν με σκορ 3-2. Το παιχνίδι χαρακτηρίστηκε από τον συντάκτη της στήλης ωραίο και θεαματικό. Ο αγώνας είχε αθλοθετηθεί από τον Βάσο Κόνιο και η σύνθεση της ομάδας ήταν: Σαλαγκός, Τάκης, Κογκωνής, Ττοφής, Ούγγρος, Α. Κούμου, Φωκάς, Κώτσιος, Ψαράς, Τσιαρτής και Κουρρίδης. Διαιτητής του αγώνα ήταν ο Ανδρέας Σιοκκορής (*Αθλητική*, 3 Μαΐου 1954). Και αυτή είναι η πρώτη φορά που βρίσκουμε τα ονόματα της ενδεκάδας. Στον επόμενο αγώνα, της [9ης] Μαΐου 1954, η ΑΟΝ Νέου Χωρίου, παίζοντας στο γήπεδο της Μουσουλίτας, κατίσχυσε της ΑΟΝ Μουσουλίτας με 4-0. «Η νικήτρια έπαιξε καλύτερα και δικαίως επεβλήθη» γράφει ο συντάκτης της στήλης. Σύνθεση της ομάδας: Σαλλαγκός, Κουμίδης, Χριστάκης, Κωστάκης, Κογκωνής, Φωκάς, Κουρρίδης, Τσιαρτής, Ψαράς, Κώτσιος και Θεράπων (*Αθλητική*, 10 Μαΐου 1954). Ενδεκάδα που διαφέρει ελάχιστα από την προηγούμενη. Στην αναμέτρηση της επόμενης Κυριακής στο γήπεδο του Νέου Χωρίου, η ΑΟΝ της γηπεδούχου εξήλθε του αγώνος ισόπαλη με εκείνη της ΑΟΝ Τραχωνίου, με τελικό σκορ 2-2 (*Αθλητική*, 17 Μαΐου 1954).

ΘΕΑΜΑΤΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ

Στην κατηγορία Αγροτικού Ποδοσφαί-

ρου την Κυριακή 6 Φεβρουαρίου 1955 σε φιλική αναμέτρηση μεταξύ των ΑΟΝ Νέου Χωρίου και ΑΕΚ Κυθρέας, με την ομάδα του Νιοχωρικού να εξέρχεται νικήτρια με σκορ 3-2 (*Αλήθεια*, 7 Φεβρουαρίου 1955). Στο Δημοτικό γήπεδο Κυθρέας η ΑΟΝ Κυθρέας αντιμετώπισε την ΑΟΝ Νέου Χωρίου, σε φιλικό αγώνα, και το Νέο Χωρίο «ύστερα από ένα ωραίο και θεαματικό παιχνίδι» κέρδισε με 6-3 τη γηπεδούχο. Η σύνθεση της νικήτριας ομάδας ήταν η εξής: Γ. Νικολαΐδης, Τάκης, Κογκωνής, Α. Κούμα, Ψαράς, Σαπαντζής, Α. Πέτρου, Γ. Τσιάρτας, Κ. Νικολάου, Γ. Κύπρου και Γ. Φελλάς (*Αθλητική*, 21 Φεβρουαρίου 1955).

Η ΕΑΚ Μίας Μηνιάς «κατέβαλε την ενδεκάδα» της ΑΟΝ Νέου Χωρίου με σκορ 4-1. Ο αγώνας διεξήχθη ως εξής, Στο πρώτο ημίχρονο η Μία Μηνιά έβαλε το πρώτο της γκολ, και τα υπόλοιπα τρία στο δεύτερο. Μάλιστα, όπως αναφέρει ο συντάκτης, ανταποκριτής της Μίας Μηνιάς, ο αγώνας υπήρξε πλούσιος σε θεαματικές φάσεις και ικανοποίησε τους φιλάθλους που τον παρακολούθησαν (*Αθλητική*, 1 Μαρτίου 1955).

Με ενδιαφέρον διαβάζουμε αργότερα, πως στο αγροτικό πρωτάθλημα της υπαίθρου (11 Απριλίου 1955) συμμετέχουν δύο ομάδες από το Νέο Χωρίο, η Αθλητική Ένωση Νέων Ν. Χωρίου και ο «Απόλλων» Νέου Χωρίου. Στον ένα αγώνα στο γήπεδο του Νέου Χωρίου, η ΑΕΝ Νέου Χωρίου επεβλήθη της ΑΟΝ Τραχωνίου με σκορ 3-1. Παίκτες της ΑΕΝ Ν. Χωρίου οι: Κωστάκης, Κώτσιος, Παναγιώτης, Αναστασιάδης, Τάσος, Α. Χρίστου, Α. Βασιλείου, Α. Κουρίδης, Μίχαλος, Φωκάς και Νικοῦδι. Σε άλλο αγώνα, πάλι στο γήπεδο του Νέου Χωρίου ο «Απόλλωνας» Νέου Χωρίου κέρδισε την ΕΑΚ Άσσιας, με 3-1. Σύνθεση της ομάδας: Γιάννης, Κογκωνής, Τάκης, Α. Κούμου, Ούγγρος, Φελλάς, Ζαχαρίας, Ψαράς, Τσιαρτής, Χρ. Ρωτός και Ττοφής. Την επόμενη Κυριακή, η Αθλητική Ένωση Νέων Ν. Χωρίου στο δημοτικό στάδιο Κυθρέας κέρδισε τον ΑΠΟΠ Παλαικύθρου. Στην ανταπόκριση αναφέρεται επίσης πως διεξήχθη φιλικός αγώνας μεταξύ των ομάδων «Αυγερινού» Νέου Χωρίου και ΑΠΟΠ Παλαικύθρου και

νικήτρια ανεδείχθη η πρώτη με σκορ 3-0. Τη νικήτρια ομάδα αποτελούσαν οι: Κωστάκης, Ζερβός, Κώτσιος, Αναστασιάδης, Τάσος, Α. Βασιλείου, Α. Χρίστου, Πάμπος, Μίχαλος, Φωκάς και Νικούντι (Αθλητική, 20 Απριλίου 1955). Αυτή είναι η πρώτη φορά που αναφέρεται η ποδοσφαιρική ομάδα του «Αυγερινού».

Τον Σεπτέμβριο του 1955, στον αγώνα που έγινε στο γήπεδο της Βώνης η Αθλητική Ένωση Νέων Ν. Χωριού αντιμετώπισε τη Νέα Γενιά Βώνης. Η νιοχωρίτικη ομάδα κέρδισε με 4-0. Η σύνθεση της ομάδας ήταν η εξής: Κ. Σάββα, Παναγιώτης, Γιώργος, Κώστας, Τάσος, Βασιλείου, Α. Χρίστου, Νίκος, Αλέκκος, Κωστάκης, Φωκάς (Αθλητική, 9 Σεπτεμβρίου 1955).

Για τις συναντήσεις του πρωταθλήματος ΠΑΑΟΚ Λευκωσίας, για την περιφέρεια Λευκωσίας, στην κλήρωση του α' γύρου η ομάδα Αθλητική Ένωση Νέου Χωριού κληρώθηκε με την ΑΟΝ Κερύνειας, για τον β' γύρο κληρώθηκε με τον Αχιλλέα Καϊμακλίου, για τον γ' γύρο με τον Άρη Καραβά, για τον δ' γύρο με την ΑΟΝ Κυθρέας, για τον ε' γύρο με την Πρόοδο Μιας Μηνιάς,, για τον στ' γύρο με τη Χαραυγή Έξω Μετοχίου, για τον ζ' γύρο με την ΕΑΣ Ομορφίτας, για τον η' γύρο με την ΑΟΝ Καϊμακλίου. Οι αγώνες είχαν προγραμματιστεί από τις 30 Οκτωβρίου 1955 έως τις 25 Δεκεμβρίου 1955 (Αθλητική, 24 Οκτωβρίου 1955).

ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ 1956-1958

Για το 1956 αντλούμε πληροφορίες και πάλι από την Αθλητική. Μαθαίνουμε πως σε αγώνα με την Α.Ε. Κυθρέας, την Κυριακή του Πάσχα, σε φιλικό αγώνα, κατέβαλε την ενδεκάδα του «Αυγερινού» με το «ευρύ σκορ 5-0. Τη Δευτέρα του Πάσχα, και η Μικτή Κυθρέας «επέτυχε περιφανή νίκη επί του «Απόλλωνα» με 4-1» (Αθλητική, 9 Μαΐου 1956).

Σύμφωνα με δημοσίευμα της Χαραυγής η ποδοσφαιρική ομάδα «Απόλλων» Νέου Χωριού (Κυθρέας) επιβεβαιώνει ότι θα διεξαγόταν το πρωτάθλημα που είχε προκηρύξει για τις 27 Μαΐου 1956. Ο «Απόλλωνας» σε παιχνίδι του αγροτικού ποδοσφαίρου νίκησε την ομάδα «Ρήγας» Μαραθοβούνου με το σκορ 5-1.

Για το 1957 ο «Απόλλων» Νέου Χω-

ριού νίκησε τον «Ονήσιλλο» Γερολάκου με το σκορ 1-0 (Χαραυγή, 2 Απριλίου 1957) και την ομάδα του Αθλητικού Συλλόγου Σκυλλούρας με το σκορ 3-1 (Χαραυγή, 10 Απριλίου 1957). Ο «Απόλλωνας» αντιμετώπισε στο γήπεδο του Νέου Χωριού Κυθραίας την Π.Ο. Λυκαβηττού και όπως αναφέρεται στον Τύπο «Ο αγώνας υπήρξε πεισματώδης και πλήρης ωραίων φάσεων». Δυστυχώς, ο «Απόλλωνας» έχασε με σκορ 1-0, το δε τέρμα της Π. Ο. Λυκαβηττού πέτυχε ο Κρίτων (Χαραυγή, 21 Μαΐου 1957). Βαριά ήττα υπέστη ο «Απόλλων» από την «Ελευθερία» Λευκονοίκου με το σκορ να είναι 5-1 (Χαραυγή, 20 Δεκεμβρίου 1957).

Στο γήπεδο του Νέου Χωριού ο «Απόλλων» νίκησε τον Παναθηναϊκό Λευκωσίας με το σκορ 3-2. Σκόρερ ήταν οι Μιχάλης, Σαββάκης και Κώτσιος (Χαραυγή, 14 Ιανουαρίου 1958). Ο «Αυγερινός» στον αγώνα με την ΑΤΕ Δικώμου έχασε με 3-4, με το πρώτο ημίχρονο να λήγει 3-2. όπως αναφέρει το σχετικό ρεπορτάζ η συνάντηση ήταν πλούσια σε φάσεις και γοήτευσε τους θεατές. Για τη νικήτρια ομάδα τα γκολ σημείωσαν οι Κωστάκης (2) και Αριστείδης (2) (Σπορτίς Τάμης, 24 Μαρτίου 1958). Την Κυριακή του Πάσχα του 1958 στο γήπεδο της Κυθρέας ο «Αυγερινός» νίκησε την ΑΕΚ Κυθρέας με σκορ 1-0. Μάλιστα, εισπράξεις από τη συνάντηση, ύψους 10 λιρών, διετέθησαν υπέρ των απολυομένων από τα κρατητήρια. (Ελευθερία, 16 Απριλίου 1958).

Παρατηρούμε λοιπόν από τα παραπάνω πως το ποδόσφαιρο τη δεκαετία του 1950 είχε μπει για τα καλά στην κυριακάτικη καθημερινότητα των νέων του χωριού, έχοντας σε κάποια περίοδο και τρεις ομάδες. Μοναδικό έτος κατά το οποίο δεν εντοπίζουμε καμία αναφορά όσον αφορά τα ποδοσφαιρικά πράγματα του Νέου Χωριού, είναι το 1959. Από το 1955 οι ομάδες του χωριού ήταν δύο, ο «Απόλλωνας» και ο «Αυγερινός», οι οποίες θα παραμείνουν ενεργές έως τον Αύγουστο του 1974.

ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ, ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ, ΘΑ ΜΙΛΗΣΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΣΤΟ ΝΕΟ ΧΩΡΙΟ ΚΥΘΡΕΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ 1960.

*Την Κυριακή του Πάσχα του 1958 στο γήπεδο της Κυθρέας ο «Αυγερινός» νίκησε την ΑΕΚ Κυθρέας με σκορ 1-0. Μάλιστα, εισπράξεις από τη συνάντηση, ύψους 10 δι-
λιν, διετέθησαν υπέρ των απολυομένων από τα κρατη-
τήρια.*

Φωτογραφήματα

Αρραβώνας της Αντρούλας Αθανασιάδου με τον Άντρο Φιλίππιδη, 15 Μαΐου 1974.

Γαμήλια φωτογραφία του ζεύγους Αθανάση και Ελένης Αθανασιάδη, έτος 1953.

Φωτογραφήματα

Το ζεύγος Χαράλαμπου και Χρυσταλλούς Κυριακίδη, έτος 1968.

Σχολική χρονιά 1963-64. Πάνω Α΄ σειρά, αριστερά: Φώτος Πασάντας, Ιωάννης Καρτακούλλης, Αντρέας Δ. Κούννος, Σωτήρης Χατζηανδρέου, Χαράλαμπος Χαραλάμπους, Μιχάλης Σατσιάς, Αντρέας Φωτιάδης.

Β΄ σειρά αριστερά: Αντρέας Φελλάς, Παναγιώτης Χόπλαρος, Αντρέας Κυρ. Κούννος, Αντώνης Γ. Κοκονής, Σάββας Σάββα, Αντρέας Κ. Φωτίου, Αντρέας Γιώρκας, Χρίστος Λαμπριάς, Αντρέας Μένοικος.

Γ΄ σειρά, αριστερά: Ευθυμία Αθανασιάδου, Ειρήνη Αποστολίδου, Άννα Πόντου, Μαρία Ζερβού, Σωτήρα Ταντελέ, Έλλη Χαίρεπέτη, Αντρούλα Ιωάννου. Δ΄ σειρά: Γεωργία Σκουλιά, Μαρία Αντωνιάδου, Ρένα Α. Λαμπρία, μ. Καίτη Μάρκου, Χριστάλλα Αργυρίδου, Αυγή Αποστολίδου, Παναγιώτα Τζιάμπου. Δάσκαλος: Μιχάλης Συμεωνίδης.

Φωτογραφήματα

Γαμήλια φωτογραφία του ζεύγους Νίκου και Μηνιάς Μάρκου, έτος 1953.

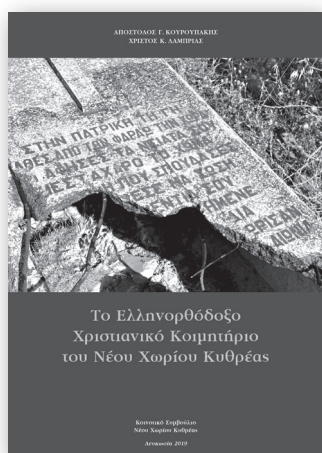

Αναμνηστική φωτογραφία της οικογένειας Μαρίτσας Κασιά – Μίχαλου, το 1963. Όρθιοι από αριστερά: Μιχάλης, Άννα, σύζυγος του Παπαδιομήδη, Παπαδιομήδης, Χαράλαμπος. Καθήμενοι από αριστερά: Μαρίτσα και η κόρη της Άννα. Η Μαρίτσα κρατεί τον εγγονό της Κώστα, γιο του Παπαδιομήδη, και δίπλα κάθεται η αδελφή του Κώστα, Μαρία.

Εκδόσεις Κοινοτικού Συμβουλίου Νέου Χωρίου Κυθρέας

Το Κοινοτικό Συμβούλιο, εκτός από την περιοδική έκδοση *Νιοχωρίτικη Φωνή*, έχει προχωρήσει στις πιο κάτω εκδόσεις:

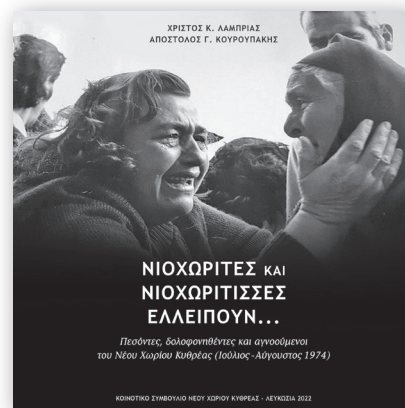
Το Ελληνορθόδοξο χριστιανικό κοιμητήριο του Νέου Χωρίου Κυθρέας (ιστορία-μνημόνιο), Λευκωσία 2019

Διαθέτει, εκτός από το ιστορικό πλαίσιο δημιουργίας του κοιμητηρίου, τέσσερα παραρτήματα: α) Μνημόνιο ευρεθέντων τάφων, β) Σύντομα βιογραφικά ταφέντων, γ) Στατιστικά στοιχεία κοιμητηρίου και δ) Κατάλογος ταφέντων από προφορικές μαρτυρίες.

Κατάλογος Κοινοτικής Βιβλιοθήκης Νέου Χωρίου Κυθρέας (Συνοπτική αναγραφή), Λευκωσία 2021

Στο μικρό αυτό βιβλίο καταγράφεται η ιστορία δημιουργίας της κοινοτικής βιβλιοθήκης του χωριού, και ο κατάλογος των 61 βιβλίων που ανευρέθησαν και επεστράφησαν μετά την εισβολή στον τότε κοινοτάρχη Σοφοκλή Ζερβό και στον ιερέα της κοινότητας πατέρα Διομήδη Κωνσταντίνου.

Νιοχωρίτες και Νιοχωρίτισσες ελλείπουν. Πεσόντες, δολοφονηθέντες και αγνοούμενοι του Νέου Χωρίου Κυθρέας (Ιούλιος - Αύγουστος 1974), Λευκωσία 2023

Στο βιβλίο καταγράφεται το βιογραφικό σημείωμα για το κάθε πρόσωπο (αγνοούμενος/η, πεσών, τραυματίας) και σε όποια περίπτωση ήταν σημειώνονται πληροφορίες για τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έχασαν τη ζωή τους ή εξαφανίστηκαν τα 74 βιογραφούμενα πρόσωπα.

Εχει κυκλοφορήσει το ημερολόγιο τοίχου για το 2025, το οποίο είναι αφιερωμένο στο περιοδικό του χωριού μας. Το ημερολόγιο διατίθεται προς πώληση και μπορείτε να το παραγγείλετε στα τηλέφωνα του κοινοτάρχη και των μελών του Κοινοτικού Συμβουλίου.

**ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΑΣ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΤΙΣ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΙΤΕ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩΝΤΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ 00357 99 330 981.**

Akademias

Διαμορφώνουμε το αστικό τοπίο

📍 Λυκαβητός, Λευκωσία

2 & 3 ΥΠΝΔ

the joy of living

www.stchara.com

CONTACT INFO

T: +357 22 496 967

☎: +357 22 315 170

CHARA CENTER

Περικλέους 92, Στρόβολος 2027

P.O.Box 25576, 1310 Nicosia, CY

EMAIL

info@stchara.com